

Leto XIX. Stev. 150

DIREKTOR BORBE,
VLAJKO BEGOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
MIROSLAV VITOROVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka. — Ceni 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

BORBA

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA JUGOSLAVIJE

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1934 * MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
* OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT «BORBA» ZA SLOVENIJO

XVIII. PLENUM CENTRALNEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV JUGOSLAVIJE

V naši družbeni skupnosti ne more biti profislovij med koristmi celote in posameznikov

Tovariš Djuro Salaj o nalogah sindikatov in načinih dela sindikalnih svetov in podružnic

Beograd, 23. jun. V dvorani delavske univerze v Beogradu se je danes dopoldne začela plenarna seja centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije. Plenum razpravlja o nalogah sindikatov na osnovi sklepov nedavne plenarne seje zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva. Referat je podal predsednik centralnega sveta ZSJ Djuro Salaj.

V imenu zveznega odbora SZDLJ je plenumu prisostvoval član Predsedstva Krsto Popivoda. Na plenumu se je zbralo več kot 300 sindikalnih funkcionarjev in aktivistov iz vse države.

V začetku svojega referata je predsednik Centralnega sveta sindikatov Jugoslavije tov. Djuro Salaj poudaril pomen sestanka Zveznega odbora SZDLJ, katerega sklepi in priporočila, zlasti pa govora tov. Tita in Kardelja, naj bodo temeljna orientacija za nadaljnje delo sindikatov. Djuro Salaj je predlagal, naj bi sprejeli priporočila Zveznega odbora SZDLJ ter pozvali vsa sindikalna vodstva in sindikalne organizacije, naj se zavzamejo za izpolnjevanje teh nalog sindikatov. Glede na naloge, ki čakajo sindikate, je Djuro Salaj poudaril, da bi lahko kongres sklical že letošnji jeseni, ne pa prihodnjega pomladi, kakor je bilo predvideno.

Ko je govoril o značaju sindikatov v socialističnem družbenem redu, o vprašanju, ki so mu posvetil na plenumu Zveznega odbora SZDLJ posebno pozornost, je rekel, da sindikati pri nas niso in tudi ne morejo biti nekakšna politična organizacija, ki uveljavlja svojo posebno politiko, ker imajo v pogojih socialistične graditve vsi zavestni družbeni činitelji isto politiko in skupne cilje.

Sindikati nimajo svoje posebne politike

Sindikati kot organizacija delavskega razpoda, ki je v naši državi vodilna družbena sila, nimajo proti komu nastopati, nimajo od koga kaj izsiljevati, ker je upravljanje podjetij kakor tudi odločanje o gospodarskih vprašanjih, o razdelitvi narodnega dohodka, o delovnih pogojih, o življenjskem standardu čedalje bolj v rokah delavskega razreda in ker se razvija v kolektivnih proizvodilcev in po drugih delovnih ljudeh, v komunah in v okviru širših družbenih skupnosti. Nekatere organizacije in voditelji pri posameznih ukrepih niso računali z možnostmi naše gospodarske moči niti s spremembami družbenimi odnosi. Ponekod je nerazumevanje teh nalog, o katerih je govoril tov. Tito, spravilo nekatere organizacije v položaj, da so nepravilno gledale na razne družbene organe, ko da v bistvu ne gre za organe istega razreda, za organe, ki s specifičnimi nalogami in specifičnimi metodami delajo za ista načela in za uresničevanje istih ciljev. To pa ne pomeni, da v praksi naših sindikatov ni bilo tudi nasprotnih težav. Redki tudi niso primeri, da je zastopavljeno iskanje in zahteve po obravnavanju posameznih problemov tudi takrat, kadar so jih posamezni družbeni organi očitno zanemarjali, primeri, da ponekod ni bilo odpora niti takrat, kadar je šlo za očitne nepravilnosti in birokratizem. Takšni pojavi so ne le škodljivi, ne le nasprotujejo koristnim gibanjem vseh sil v socialistični graditvi, marveč so tudi v načelu zgrešeni.

Tudi metode dela v sindikatih morajo biti prilagojene njihovim funkcijam in značaju. V delu organizacij in vodstev mora biti prva naloga odločno obravnavanje konkretnih problemov, vsadnjih praktičnih vprašanj, učinkoviti ukrepi za boljše in kulturnejši življenjski standard. Iz tega izvira potreba in nujnost, da sindikati kot celota in posamezniki

mezne organizacije sodelujejo pri sprejemanju sklepov in prevzemajo zanje tudi odgovornost. Predstavniki sindikatov naj aktivneje sodelujejo v delu predstavnih organov, družbenih organov upravljanja, delavskih svetov, raznih komisij itd., ker si niti polnega sodelovanja niti odgovornosti ne moremo misliti brez neposrednega sodelovanja pri sprejemanju sklepov. Metode

delovanja in dejavnosti sindikatov ni treba, da bi bile politične in tudi nalog sindikatov ni treba izpolnjevati s takšnimi oblikami političnega dela, ki so lastne Socialistični zvezi kot splošni politični organizaciji. Sindikati naj usmerjajo delavce v Socialistično zvezo.

Družbene in vzgojne funkcije

To pa ne pomeni, da je vloga sindikatov samo v agitaciji za sodelovanje v organizacijah Socialistične zveze. Gre pravzaprav za to, da sindikatom praviloma ni treba prirediti predavanj in konferenc o splošnih notranjih in mednarodnih političnih vprašanjih, ker je to stvar SZDL. Sin-

dikati naj opravljajo svoje družbene, vzgojne in druge funkcije, s čimer bodo hkrati izpolnjevali svojo politično vlogo. Če posveto večjo pozornost delavskim organom upravljanja, če vežejo širše sloje delavcev na delavske svete, če se bo v skupščinah zavodov za socialno zavarovanje čedalje več delavcev učilo obravnavati socialne in družbene probleme, bo vse to najboljši način, da bodo delavci, uslužbenci in inteligenca naše dežele politično in družbeno dejavnejši, da bodo z večjo vneto sodelovali v delu SZDL.

V delavskih svetih je zdaj nad 150.000 delavcev in uslužbencev, v mestnih in okrajnih zbiorih proizvajalcev pa 9.200 odbornikov. V skupščinah zavodov za social-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PRESEDNICA GENERALNE SKUPŠČINE OZN V BEOGRADU

Obiski gospe Panditove

pri Svetozarju Vukmanoviću in Rodoljubu Čolakoviću, v centru za rehabilitacijo invalidov in na Avali

Beograd, 23. jun. (Tanjug). Predsednica Generalne skupščine OZN gospa Vidjaja Lakšmi Pandit je obiskala dopoldne podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Svetozara Vukmanovića. Spremljal jo je indijski veleposlanik g. Binaj Ranžan Sen-

na Avali kosilo na čast gospe Vidjaji Lakšmi Pandit. Na kosilu so bili poleg indijskega veleposlanika Sena in svetnika Bačpaja, podpredsednika Zvezne ljudske skupščine Vladimir Smilj s soprogo, predsednik odbora za prosveto Zveznega sveta

Ljudske skupščine Veljko Vlahović, član Zveznega izvršnega sveta Sava Kosanović in drugi visoki jugoslovanski državni funkcionarji.

Danes odpotuje Churchill

London, 23. jun. (AFP). Jutri ob 19.45 bo britanski ministrski predsednik Churchill odpotoval z letalom v ZDA na sestanek s predsednikom Eisenhowerjem. S Churchillom bo odpotoval tudi zunanji minister Eden.

Predsednik britanske vlade se bo vrnil v London v petek.

Gospa Pandit in Koča Popović

Ga. Pandit in Svetozar Vukmanović sta se nad eno uro prijateljsko razgovarjala.

Dopoldne je ga. Pandit obiskala tudi predsednika MLO Beograda Djurico Jokića. Spremljali so jo indijski veleposlanik g. Sen svetnik Bačpaj in tajnik v Državnem tajništvu za zunanje zadeve Dejan Kostić. Ga. Pandit se je zlasti zanimala za organizacijo in probleme lokalnih oblasti ter udeležbo državljanov.

Zatem je obiskala center za rehabilitacijo invalidov FLRJ. Go. Pandit je pozdravil upravnik Centra dr. Zoković in jo seznanil z delom te ustanove.

Ob pol dveh popoldne je predsednica Generalne skupščine OZN položila šopek rož na grob Nezanega junaka na Avali. Te svečanosti so se udeležili tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolaković in namestnik šefa protokola Vladimir Marinović, z indijske strani pa veleposlanik g. Sen. Potem so dijakinje VIII. gimnazije iz Belog potoka izročile go. Pandit cvetje, prav tako pa tudi dijakinje iz XV. beogradske gimnazije. Ob tej priložnosti je ga. Pandit izjavila, da je silno ganjena in da je to eden izmed najlepših doživljanj zanje, odkar se mudi v Beogradu.

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolaković s soprogo je priredil danes

INDIJSKO-KITAJSKI RAZGOVORI

New Delhi pozdravlja ču En Laja

Sodijo, da bo Nehru obiskal Peking

New Delhi, 23. jun. (Tanjug). Delhijski politični krogi so z zadovoljstvom sprejeli vest o bližnjem obisku kitajskega zunanjega ministra Ču En Laja v Indiji. Ti krogi sodijo, da sestanek med Ču En Lajem in Nehrujem ni v nobeni zvezi s sestankom Churchill-Eisenhower, ker so Ču En Laja povabili že pred mesecem dni, naj obišče Delhi.

Poluradni »Hindustan Times« posveča danes uvodnik temu obisku in poudarja, da bodo Ču En Laja prisrčno sprejeli. Časnik sodi, da bo glavni predmet razgovorov v New Delhiju Indokina,

Eisenhower o pomoči tujini

Washington, 23. jun. (Reuter). Predsednik Eisenhower je poslal danes Kongresu poslanico, v kateri poudarja, da bi sleherni zmanjšanje vladnega predloga glede pomoči tujini v znesku 3,4 milijarde dolarjev bilo neupravičeno in nevarno sv luči stalnih naporov komunističnih imperialistov, da bi dosegli svetovno nadvlado.

Delegacija FLRJ za zasedanje Ekonomsko socialnega sveta ZN

Vodil jo bo veleposlanik dr. Brilej

Beograd, 23. jun. (Tanjug). — Za 18. zasedanje Ekonomsko-socialnega sveta ZN, ki bo v Zenevi od 29. junija do 6. avgusta, je določena naša delegacija pod vodstvom stalnega predstavnika Jugoslavije v ZN veleposlanika

dr. Jožeta Brileja. Kot njegovi namestniki odpotujejo v Zenevo svetnik stalne delegacije FLRJ v ZN Janez Stanovnik ter svetnika državnega tajništva za zunanje zadeve J. Flere in Ratko Plejič. Svetniki naše delegacije v Zenevi bodo tajnik v DTZZ Franjo Ratknič, stalni delegat v evropskem sedežu ZN Mladen Sekicki in vicekonzul FLRJ v Zenevi Slobodan Borislavljevič.

Ekonomsko-socialni svet bo kot eden izmed šestih osnovnih organov ZN na tem posvetovanju obravnaval mnoga gospodarska, socialna, kulturno prosvetna, zdravstvena in podobna vprašanja mednarodne dejavnosti. Začasni dnevni red je že določen in obsega 37 točk. Razen splošnega obravnavanja svetovnega gospodarskega položaja bodo na zasedanju posebej proučili anketno Ekonomsko-socialnega sveta o zaposlitvi na svetu in stanju po obdobju oboroževanja. Proučili bodo ukrepe za preprečitev morebitnih inflacij na visoki ravni gospodarske dejavnosti ter način, kako bi odstranili ovire v mednarodni trgovini, da bi poglobili gospodarske stike med narodi.

Veliko pozornost bodo na tem posvetovanju posvetili gospodarskemu razvoju nerazvitih dežel, v tej zvezi pa tudi povečanju storilnosti na svetu in poglobitvi mednarodnega sodelovanja v razvoju proizvodilnih sil. Hkrati bodo proučili redni in razširjeni program tehnične pomoči. Posebna točka dnevnega reda je pomoč in obnova Koreje.

Zasedanju bo predloženo poročilo generalnega tajnika Združenih narodov o sklicanju konference nevladnih organizacij, zainteresiranih na izkoreninjenju predsodkov in diskriminacije na svetu. Proučili bodo tudi osnu-

ODNOSI MED GRČIJO, TURČIJO IN JUGOSLAVIJO

Svečana seja tajništva balkanskega sporazuma

V Beogradu so odprli nove delovne prostore tajništva

Beograd, 23. jun. (Tanjug). Stalno tajništvo balkanskega sporazuma je imelo danes ob otvoritvi svojih novih delovnih prostorov v Beogradu in dokončni ustanovitvi vseh sekcij svečano seja pod predsedstvom jugoslovanskega predstavnika veleposlanika Ljube Radovanovića.

Ob tej priložnosti je veleposlanik Radovanović pozdravil načelnika biroja stalnega tajništva svetnika grškega zunanjega ministrstva g. Konstantina Timariosa. Na seji odbora stalnega balkanskega tajništva so uredili tudi vsa druga vprašanja, ki so bila na dnevnem redu.

Po seji je bil v prostorih tajništva prirejen sprejem, katerega so se razen članov odbora stalnega tajništva veleposlanikov Agaha Aksela, Spire Kapeitanidesa in Ljube Radovanovića, kakor tudi njihovih namestnikov in načelnika biroja g. Himarijosa udeležili tudi državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler, državni svetnik veleposlanik Josip Djerdja, načelnika oddelka Državnega tajništva za zunanje zadeve Salko Fejič in Laza Latinović ter drugi funkcionarji Državnega tajništva.

Sprejem je minil v prijateljskem in prisrčnem vzdušju in v razgovorih o delu balkanskega tajništva ter nadaljnjih perspektivah razvoja grško-turško-jugoslovanskih prijateljskih odnosov.

Grški osnutek vojaške pogodbe

Atene, 23. jun. (Tanjug). Grška vojaška politična komisija je dokončala svoj osnutek o vojaškem sodelovanju med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo. Osnutek so poslali grški vladi, ki ga bo izročila ostalima dvema zainteresiranim vladama v proučitev.

Sodijo, da bodo do kraja tega tedna tri glave izmenjale med seboj osnutke pogodbe o trojni

zvezi. S tem bo olajšano delo mešanih komisij treh balkanskih držav, ki bodo na atenski konferenci 28. junija sestavile skupni osnutek.

Potem ko bodo tri vlade sprejele skupni osnutek pogodbe o trojni zvezi, bodo le-tega poslali Svetu zunanjih ministrov Jugoslavije, Grčije in Turčije.

Sestanek

Mendès-France-Ču En Laj

Bern, 23. jun. (Reuter). Predsednik kitajske vlade Ču En Laj in francoski ministrski predsednik Mendès-France sta se sestala danes v francoskem veleposlaništvu v Bernu. Ču En Laj je prispel v Bern v spremstvu desetih svetovalcev.

Predsednik francoske vlade Mendès-France je na tiskovni konferenci izjavil, da njegov današnji sestanek s Ču EN Lajem ni pomenil razprave, temveč popolnoma prost razgovor o vprašanjih, ki se tičejo Indokina. »Ta iskren in izčrpen razgovor«, je pripomnil Mendès-France, »mi omogoča, da upam, da bo moč na ženevski konferenci doseči napredek.«

Smith je poročal o ženevski konferenci

Washington, 23. jun. (AFP). Dopoldne je bil v Beli hiši sestanek, ki so se ga udeležili predsednik Eisenhower, zunanji minister Dulles in ugledni člani ameriškega Kongresa. Na sestanku je šef ameriške delegacije v Zenevi Bedell Smith poročal o rezultatih azijske konference in o položaju, ki je nastal v zvezi s političnimi dogodki v Franciji. Neki član Kongresa, ki je želel ostati anonimni, je izjavil, da položaj ni ohrabrujoč. Dejal je, da je Dulles na sestanku izrazil bojazan ameriške vlade, da bo Francija po vsej sili privolila v mir v Indokini.

Eden o Zenevi

London, 23. jun. (AFP). Govorec danes v Spodnjem domu o ženevski konferenci je britanski zunanji minister Eden izjavil, da ima Velika Britanija »odgovornost v jugovzhodni Aziji, kjer je položaj takšen, da nikdar ni bila nevarnost očitnejša, da bi se spopad razširil.« »Potemtakem«, je pripomnil Eden, »simo tehtne razloge, da želimo, da bi ženevska konferenca obrodila sadove in mi smo storiili, kar smo mogli na tej konferenci.« Potem je izrazil obžalovanje, ker ni bil dosežen »noben stvarni napredek k sporazumu.« »Vse kar lahko rečemo«, je poudaril Eden, »je, da so bile jasneje kot kdajkoli poprej podane tiste osnovne točke, glede katerih se ne moreta sporazumeti dve zainteresirani stranki.« Britanski zunanji minister je pripomnil, da medtem sporazum o premirju ostane veljaven, in sodil, da OZN ne more računati na rešitev korejskega vprašanja brez soglasnosti Kitajske in obeh delov Koreje.

Vremenska napoved

Vremenska napoved za četrtek, 24. junija: Toplo, pretežno oblačno vreme, v zahodni in severni Sloveniji dopoldne neznatne padavine. Popoldne tu in tam večje razjasnitve, vendar še krajevne nevihte. Temperatura ponoči med 12 in 16 stopinj C, na Primorskem okrog 20 stopinj C, po dnevi pa med 25 in 35 stopinj C.

S PLENUMA CENTRALNEGA SVETA ZSJ

BOJ ZA BOLJŠE DELO

in za smotrnejše delovanje samoupravnih organov

Kongres Zveze sindikatov Jugoslavije bo v prvi polovici novembra v Beogradu

(Nadaljevanje s 1. strani)

no zavarovanje je 10.000 do 12.000 zavarovancev. To je najboljšje potrdilo, da smo vzpostavili široko omrežje družbenih organov, ki so najboljša šola družbene dejavnosti in priprava na politično delo delavskega razreda.

Na plenumu Zveznega odbora SZDL so zlasti poudarjali, da je treba povezati individualne in kolektivne koristi, da morajo sindikati delovati kot organizacija, ki predstavlja delavski razred kot celoto glede na posamezne delovne kolektive ali posamezne delavce. V socialistični družbeni skupnosti v načelu ne more biti protislovij med kolektivno celoto in individualnimi koristmi. Uspoštevanje koristi celote glede na posamezne koristi in nasprotno, zlasti pa, da se ne upravičene zahteve posameznih skupin ne uveljavljajo na račun drugih skupin ali celote, je važno v več ozirih. Predvsem ima socialistična skupnost vse pogoje, da se harmonično razvija, vsak posameznik pa v uresničevanju koristi celote mora in mora upoštevati tudi svoje koristi. Drugič, z našim družbenim redom so nezdružljivi kakršnikoli privilegiji, sebično poudarjanje zahtev pa gre zmeraj neogibno na račun drugega dela delavskega razreda in ostalega prebivalstva. Tretjič, zanemarjanje koristi celote oziroma razne vrste partikularizma v podjetjih in komunalnega lokalizma preprečujejo vsestranski in skladen razvoj celotnega socialističnega družbenega reda in gospodarskega sistema. Zastopavljanje upravičenih posameznih ali skupinskih koristi pomeni ponekod tudi nevarnost, da bi gospodarski sistem kompromitirali in zmanjšali skupno pobudo neposrednih proizvajalcev. Pobuda pa je eno najbolj bistvenih načel našega gospodarskega sistema. Vsi takšni pojavi utegonejo škodovati tudi endnosti delavskega razreda in zato so škodljivi tudi z moralno-političnega stališča.

V kolektivnih naraščah zavest celote

Lahko bi našli celo vrsto primerov, ki prepričljivo dokazujejo, da v naših delovnih kolektivih narašča zavest o potrebah celote. V Beogradu je na pr. na pobudo Mestnega sindikalnega sveta lani 119 podjetij vplačalo iz sredstev za samostojno razpolaganje nad 182 milijonov v sklad za zgraditev in opremo zdravstvenih ustanov. Kolektiv podjetja »Crvena zastava« iz Kragujevca je v zadnjih treh letih razpodelil v sklad za samostojno razpolaganje 163 milijonov din. Delavski svet je razpisal referendum, na katerem se je 98% delavcev izreklo za to, naj bi 100 milijonov porabil za povečanje zmogljivosti tovarne, 40 milijonov za zgraditev poslopja ljudskega odbora, 5 milijonov za komunalna dela in znatne vsote za kulturne in fizikalne potrebe. Takšnih primerov je mnogo v naših podjetjih. Lahko bi tudi našli vrsto primerov nerazumevanja potreb celote, zapravljanja dohodkov podjetja, sebičnega razdeljevanja denarja.

Torišče dela v krajevnih skupnostih in gospodarskih organizacijah

Ko se je dotaknil vprašanja zaščitnih funkcij, ki je tudi povezano z značajem sindikatov, je poudaril, da zaščitna funkcija sindikatov ni v tem, da štiti delavski razred pred nekom, marveč da mu pomaga, da sam sprejema najboljše sklepe, da sam kar najbolje skrbi zase in za svoj socialistično skupnost, ki mu edina lahko omogoči ureditev vseh njegovih vprašanj. Škodljivo in nekoristno bi bilo, če bi iz tega povzeli sklep, da se sindikatom ni treba boriti proti raznim nepravilnostim, izigravanju

in pačenju predpisov, proti vsemu, kar ogroža koristi posameznika ali posameznih delovnih kolektivov. V naših razmerah je boj proti nezakonitosti pravzaprav boj za boljše delo, za uspešnejše delovanje in smotrnejše odločanje samih samoupravnih organov.

Naš sindikat se mora orientirati na krajevne skupnosti in gospodarske organizacije. Glavna sindikalna dejavnost je bila in nujno mora biti v podjetjih. Najti je treba nove oblike dejavnosti v podjetjih in ustanovah, razviti notranje življenje v podjetjih itd. Ker se bo v prihodnje obseg pravic komun in podjetij še povečal, je treba vso pozornost in skrb posvetiti razvijanju mestnih in okrajnih sindikalnih svetov. V več mestih in industrijskih središčih so sindikalni sveti v primerjavi s prejšnjimi leti znatno napredovali. To pa še ni splošen pojav in tudi sindikalni sveti se še niso povsod dovolj in pravilno orientirali na najvažnejše naloge. Se zmeraj se zelo pogosto dogaja, da sindikalni sveti v komunah ne delujejo kot organi krajevne skupnosti, da se ne zanimajo dovolj za probleme komun, marveč so bolj usmerjeni na notranje vprašanja sindikatov. Zlasti pomanjkljivo je sodelovanje sindikatov pri sestavljanju družbenih letnih planov, pri obravnavanju delovnih komunalnih problemov.

Delokrog sindikalnih svetov je treba razširiti

Sindikalni sveti niso dovolj orientirani na to, da bi pomagali delavcem in uslužbencem poglobiti se v potrebe komunalne skupnosti, iskati čim prikladnejše načine za informiranje članstva o življenju, perspektivah razvoja ter tekočih zadevah mest in okrajev. Sodelovanje delavcev in uslužbencev v organih komun prinaša delno novo vzgojno nalogo, oziroma zahteva razširitev izobrazbe, nujno potrebne za usposabljanje delavcev in uslužbencev za upravljanje. Ker je namreč upravljanje preraslo meje kolektiva in se razširilo na komuno, mora biti skrb za nujno potrebno znanje za upravljanje v sedanjih razmerah mnogo širša in zajemati mora mnoga nova področja. To ne more biti več zgolj gospodarska izobrazba v tistem smislu, kakor smo do sedaj delali in jo razumeli, marveč mora biti zapopadana v tem, da spoznavamo družbene probleme skupnosti, da nudimo delavcem tisto znanje, ki je nujno potrebno za uspešno upravljanje v komunalnih razmerah, za sklepanje o zdravstvenih, prosvetnih in kulturnih vprašanjih. Jasnejša in doslednejša orientacija sindikalnih svetov, njihovo konkretno in neprestano sodelovanje v življenju komun bo nedvomno vplivalo tudi na krepitev delavskega razreda in obravnavanju komunalnih zadev na zborih volivcev, v organizacijah SZDL.

Predsednik centralnega sveta ZSJ se je dotaknil tudi dejavnosti sindikatov na področju skrbi za neposredne potrebe delavcev in uslužbencev (za boljše izkoriščanje prostega časa, za organiziranje zabave, počitka, letovišč, za zagotovitev življenjskih pogojev, udobnejšega stanovanja, boljše prehrane itd.). Potem je opozoril na to, kako važno je vskladiti organizacijsko sestavo naših sindikatov z značajem in njihovo vlogo, z vsem našim družbenim in gospodarskim sistemom in organizacijo komun.

Na koncu je predlagal plenumu, naj pozove vse sindikalne organizacije in vodstva, da se temeljito in vsestransko seznanijo z delom in gledišči plenuma Zveznega odbora SZDL in da čimprej začno proučevati in obravnavati organizacijsko sestavo našega sindikata. Za to naj se ustanovi komisija, ki bo pripravila predloge za obravnavanje perečih organizacijskih vprašanj.

IZ RAZPRAVE NA PLENUMU

V razpravi so govorniki poudarjali, da so ugotovitve o delu sindikatov, navedene na nedavnem plenumu Socialistične zveze, ter njegova priporočila o nadaljnjem delu važna za bodočo dejavnost sindikalnih organizacij. S tem je določeno mesto sindikatov v vsem sistemu delavskega samoupravljanja in komunalne samouprave.

Predsednik odbora sindikatov državnih uslužbencev **Marijan Vioda** je rekel, da je ta sindikat sodeloval v raznih razpravah o plačnem sistemu, drugače pa ni mnogo delal. Slišati je bilo tudi zahteve, ki niso v skladu z našimi splošnimi možnostmi ali ki so kalile notranje odnose v sistemu plač uslužbencev. **Nikola Kotlje** je

javljalo načelno nezaupanje do vseh sklepov državnih organov in družbenih organizacij. Zmagalo je mnenje, da bi sindikati ne smeli sodelovati pri sprejetju sklepov, ker jih je tako lahko pozneje kritizirajo. **Temeljko Temeljkovski** je dejal, da nekatere organizacije že napačno tolmačijo sklepe s plenarnega sestanka, češ da je politična odgovornost za delo v podjetjih in komunih stvar Socialistične zveze.

Pomoč ZSJ poplavljenecem

Na popoldanski seji je plenum sprejel sklepe, v katerih je v celoti prišlo priporočilo in ugotovitvam zveznega odbora SZDL o vlogi in nalogah sindikatov v boju za socializem, ter sklenil, da bo kongres sindikatov Jugoslavije novembra v Beogradu. Sklenili so, da bodo žrtvam poplavljenecem v znesku 355 milijona din. Prizadetim v Celju bodo dali 2 milijona, v Ugljeviku, Banovičih in Suhaču 1,25 milijona, v Slavovskem Brodu in Samoboru pa 300.000.

POSPEŠENA OBNOVA V BANOVICIH

Nekateri površinski kopi so še vedno pod vodo

Tuzla, 22. junija. V rudniku Banoviči, ki je utrpel veliko škodo med dvodnevni neurjem nad vzhodno Bosno, pospešeno delajo, da bi normalizirali delo v rudniku. Nekateri jame so še vedno poplavljene. Tako bo treba deset dni, da bodo vodo izčrpali, premog pa bodo lahko začeli kopati šele čez dober mesec, ker morajo odstraniti debele plasti blata. Na dnevnem kopu Banoviči-Selo, kjer so dnevno pridobivali po tisoč ton premoga, še

Kmetijski investicijski kredit

Beograd, 23. jun. (Tanjug). Na temelju prošnje v tretjem natečaju za podeljevanje kreditov iz splošnega investicijskega sklada za investicije v kmetijstvu je bila določena naslednja najvišja obrestna mera: za melioracije 2%, za nove kmetijske organizacije 3% in za ostale kmetijske organizacije 4,5%. Odobrena bodo investicijska posojila v znesku kakih 17 milijard din. Samo 1954. leta bodo izdali na račun prve tranše 7,8 milijarde posojil. Od letošnje tranše bodo porabili za melioracije 2,3 milijarde, za nove kmetijske organizacije 2,5 milijarde, za ostale gospodarske organizacije pa skoraj 3 milijarde din.

Pomoč subotiskih kolektivov poplavljenecem v Sloveniji

Subotica, 23. jun. Večera j danes so imeli po mnogih subotiskih podjetjih sestanke kolektivov, na katerih so sklenili pomagati žrtvam nedavnih poplav v Sloveniji. Kolektiv mestnega mlinskega podjetja je sklenil poslati kot pomoč poplavljenecem 150.000 kg bele moke, živinorejsko-poljedelska postaja iz Verušičev pa 50.000 kg žita. Delavska sveta kmetijskih posestev v Zedniku in Bikovu sta sklenila dati 100.000 din, kolektiv podjetja za predelavo perja v Subotici pa 500.000 din. D. Dj.

DNEVNA KRONIKA

Naši mladinci v Avstriji

V Celovec je prispela skupina 25 mladincev in mladink iz LR Slovenije in Hrvaške, ki bodo mesec dni letovali na jezerih Koroške in Stajerske. Letovanje sta organizirala socialistična mladinska organizacija »Kinderfreunde in Svet za zdravstvo ter socialno politiko pri vladi LR Slovenije.

Mednarodna prosvetna konferenca

Na mednarodni konferenci o prosvetnih vprašanjih, ki jo prireja UNESCO in mednarodni biro za vzgojo od 5. do 14. julija v Zenevi, bo sodelovala tudi naša delegacija. Razpravljati bodo o vprašanjih srednješkolskih profesorjev, o njihovem gnotnem položaju in o uspehih, ki so jih posamezne države dosegle na prosvetnem področju. Jugoslovanska delegata bosta na konferenci poročala o teh vprašanjih, posebej pa o prečih prosvetnih vprašanjih v Jugoslaviji.

Naš rekord pri vrtnanju nafte

Na naftnih poljih v Medjimurju, kjer so se pred kakimi 70 leti po-

Se dolgo se bo prebivalstvo kopskega in bujskega okraja spominjalo vesele mladine, ki je prihitala v dneš slovensko-hrvaškega mladinskega festivala v ta prelepi del Istre. Spominjalo se bo njih pesmi, glasbe in plesov, ki so jih mladi iz bližnjih in oddaljenih slovenskih in hrvaških krajev prinesli z radostjo svojemu ljudstvu na ta naš sončni polotok, ki je dolga desetletja tako zelo hrepenel po svobodi, svojemu nacionalnem jeziku, svoji narodnosti in kulturi.

Festivalski dnevi — od 12. do 20. junija — so bili za sončno Istro res pravi praznik mladosti, manifestacija svobodnega kulturnega ustvarjanja naših narodov, revija bogatega kulturnega udejstvovanja mladine obeh bratskih republik, izraz resničnega bratstva in enotnosti slovenskega in hrvaškega ljudstva in njegove mladine, izraz enakopravnosti italijanskega življa v naši narodnosti skupnosti. Povsod, kamorkoli so prišle nastopajoče kulturne skupine, jih je ljudstvo — hrvaško, slovensko ali italijansko — pričakovalo z navdušenjem in ljubeznijo, jim izkazovalo veliko hvaležnost za te njihove obiske. Preko sto nastopov štirih slovenskih in štirih

hrvaških stalnih skupin, ki so gostovale v obeh okrajih v okolištridesetih centrih, je preko tedna prisostvovalo okoli 45.000 domačinov. Njim so se pridružile še domače kulturne skupine, ki so v teh dneh prav tako imele številne nastope. Ni lahko opisati razpoloženja, s katerim so domačini pričakovali mlade goste. Že ves teden pred prihodom nastopajočih so postavljali mlaje, krasili vasi in mesta s cvetjem in zelenjem, izobešali slovenske, hrvaške in italijanske zastave. V kopskem in bujskem okraju ni bilo niti otroka niti starca, ki ne bi vedel za veliki festival, za obisk mladih iz obeh sosednjih republik. V mestih obeh okrajev je precej italijanskega življa, ki ne razume slovenske ali hrvaške besede. Toda mladi so jim govorili s pesmijo, narodno, borbena, domovinsko, s folklornimi plesi, govorili so jim v jeziku, ki jim ni bil tuj in ki so ga dobro razumeli. Zato je bil sprejem nastopajočih v mestih prav tako prirčen in lep kot po številnih vaseh. Hrvaške in slovenske vasi so pripravile nastopajočim krasen sprejem. Tu so se mladi, ki so prihitali iz obeh republik, spoznali z novimi kraji in ljudmi, njih dolgo-

letno borbo za svobodo, z njih življenjem in delom ter navadami. Po nastopih so dolgo v noč skupaj prepevali in se pogovarjali, kot da se že dolgo, dolgo poznajo. Težko je bilo slovo od prijaznih domačinov in drug drugemu so obljubljali, da se bodo še obiskali. Na neverjetno lepi stik, ki so ga mladi ustvarili z domačimi, je prav gotovo ena najlepših in največjih pridoitev mladinskega festivala v Istri.

Nepozabni so bili ti dnevi za istrsko ljudstvo. Nepozabni pa so bili tudi za tisoče mladine, ki je ob koncu festivalskih prireditvev prihitala iz Slovenije in Hrvaške na veličastni miting v Koper. Samo iz Slovenije je prišlo v nedeljo na zborovanje okoli 15.000 mladine iz najrazličnejših krajev, medtem ko je bilo vse mladine skupno z domačo okoli 30.000. In med njimi so bili tisti, ki so bili tudi prvi na tej sončni obali, prvič morda celo na našem Jadranu. Zato je tudi zanje pomenil ta festival nepozabne dogodke, ki se ga bodo z veseljem in radostjo še dolgo spominjali.

Festival hrvaške in slovenske mladine, največja letošnja prireditve mladine obeh republik, je bil resnično, vsestransko bogat praznik mladega rodu, izraz pogojev, ki jih nudi naša skupnost razvoju naše mladine, veličastna manifestacija ljudske mladine, v kateri se vzgajajo novi graditelji socializma. Ta praznik je bil v krajih, katerega prebivalstvo ne glede na nacionalno pripadnost skupno z ostalimi jugoslovanskim ljudstvom gradi socializem. In prav zaradi tega je bil velik pomen festivala tudi v tem, ker je mladina Hrvaške in Slovenije posredovala kulturo obeh narodov tudi italijanskemu ljudstvu, ki se je na tem delu naše zemlje priključilo borbi ljudstva od Djevdjelije do Triglava za izgradnjo novega, boljšega in lepšega življenja.

Sonja Gašperšič

Berite »Ljudsko pravico — Borbo« in postali boste njer stalni naročniki

vestila danes Izvršni svet Vojvodine, da je bilo v Sidu porušenih 24 stanovanjskih hiš, 36 hiš je neuporabnih za stanovanje, na 54 hišah pa so potrebna večja popravila. V šidskem okraju je okrog 51.000 oralov zemlje pod vodo. Komisija sodi, da znaša gnotna škoda v tem okraju kakih 300 milijonov dinarjev.

V sremsko mitroviškem, rumskem in staropovaškem okraju je pod vodo kakih 15.000 oralov orne zemlje. V drugih okrajih Vojvodine ni bilo poplav, pač pa posevke ogroža površinska voda. Da bi vsaj kolikor toliko odstranili odvečno vodo, dela v Vojvodini noč in dan kakih sto črpalk.

Julijsko zasedanje Zvezne ljudske skupščine

Beograd, 23. junija. (Tanjug). Na dnevnem redu obeh domov Zvezne ljudske skupščine, ki se bo začelo 1. julija, bo bržkone pet osnutkov zakonov. Med njimi sta zlasti pomembna osnutek zakona o sodiščih in osnutek zakona o gospodarskih sodiščih. Razen tega bodo najbrž razpravljali tudi o osnutku zakona o davku na dohodek od avtorskih pravic in o skladu za izboljšanje kulturne dejavnosti, o osnutku zakona o skladu za izboljšanje carinske kontrole ter o osnutku

zakona o zaščiti grobov padlih borcev NOB in žrtev fašističnega terorja. Te zakonske osnutke je predlagal Zvezni izvršni svet.

Na tem zasedanju bodo Zvezni ljudski skupščini predložili v ratifikacijo tudi konvencijo o proizvodnji penicilina v Jugoslaviji in konvencijo o nekaterih spremembah mednarodnih pravnih predpisov.

Ni izključeno, da bodo nekateri odbori skupščine zasedali tudi med počitnicami.

IZ NASE SODNE PRAKSE

Krajevna pristojnost sodišča

Mladoletni tožilec živi pri svoji materi, ona kot zakoniti zastopnik pa vložil na okrajnem sodišču svojega v mladoletnikovega bivališča tožbo na vzdrževanje proti svojem ločenemu možu, oziroma tožiteljevemu očetu, čeprav je sicer njegovo bivališče na drugem kraju in na območju druge ljudske republike. Po prejemu te tožbe se je okrajno sodišče v tožiteljevem bivališču razglasilo za nepristojno in predmet odstopilo v nadaljnji postopek okrajnemu sodišču, na katerega področju toženec stalno živi. Toda tudi to sodišče je odklonilo pristojnost in predmet poslalo Zveznemu vrhovnemu sodišču, da bi odločilo v sporu o pristojnosti.

stopka o splošni krajevni pristojnosti po tožiteljevem bivališču.

Tožba je bila vložena na sodišču, ki je bilo takrat nesporno stvarno in krajevno pristojno, toda med razpravo je bilo ugotovljeno, da toženec ne živi v svojem bivališču, marveč prestaja zaporno kazen v kraju na področju druge ljudske republike. Zato je prvo sodišče izdalo odlok, s katerim se je razglasilo za nepristojno in predmet odstopilo sodišču, na katerega področju toženec zdaj živi, t. j. prestaja zaporno kazen. Toda tudi to sodišče je zavrnilo svojo pristojnost in tako je nastal spor o pristojnosti, predmet pa so poslali v odločanje Zveznemu vrhovnemu sodišču.

Zvezno vrhovno sodišče je odločilo, da je za obravnavanje te tožbe pristojno okrajno sodišče v bivališču mladoletnega tožitelja, in sicer zato, ker čl. 41 temeljnega zakona o razmerju med starši in otroki izrecno dopušta, da se lahko pristojnost sodišča za odločanje o sporih in drugih predmetih iz omenjenega zakona določi tudi po bivališču mladoletne stranke. Če mladoletnik nima bivališča, se lahko pristojnost sodišča določi celo po njegovem bivališču.

Zvezo vrhovno sodišče je odločilo, da je za obravnavanje te tožbe pristojno okrajno sodišče v bivališču mladoletnega tožitelja, in sicer zato, ker čl. 41 temeljnega zakona o razmerju med starši in otroki izrecno dopušta, da se lahko pristojnost sodišča za odločanje o sporih in drugih predmetih iz omenjenega zakona določi tudi po bivališču mladoletne stranke. Če mladoletnik nima bivališča, se lahko pristojnost sodišča določi celo po njegovem bivališču.

Okrajno sodišče, ki mu je bila v tej zadevi izročena tožba, je torej ravnalo nepravilno, ko je odklonilo svojo pristojnost, ne da bi upoštevalo predpis čl. 41 temeljnega zakona o razmerju med starši in otroki, marveč je svoj sklep naslonilo samo na pravna pravila pravnega po-

stopka o splošni krajevni pristojnosti po tožiteljevem bivališču.

Tožba je bila vložena na sodišču, ki je bilo takrat nesporno stvarno in krajevno pristojno, toda med razpravo je bilo ugotovljeno, da toženec ne živi v svojem bivališču, marveč prestaja zaporno kazen v kraju na področju druge ljudske republike. Zato je prvo sodišče izdalo odlok, s katerim se je razglasilo za nepristojno in predmet odstopilo sodišču, na katerega področju toženec zdaj živi, t. j. prestaja zaporno kazen. Toda tudi to sodišče je zavrnilo svojo pristojnost in tako je nastal spor o pristojnosti, predmet pa so poslali v odločanje Zveznemu vrhovnemu sodišču.

Melioracije v Bosanski Posavini

V Bosanski Posavini so začeli graditi vodne črpalke na področju vseh skupnosti »Posavine« in »Lijevsko polje«, ki bodo z njimi obvarovali poplav kakih 10.000 ha zemlje, ki jih zdaj ogrožajo hudourniki. Za letošnja melioracijska dela na kraških poljih in ravninah Bosne in Hercegovine je odobreno 220 milijonov dinarjev. Od tega bodo 133,5 milijona porabili za nastope ob Savi.

Pomoč Zvezi za tehnično vzgojo

Kakih dvajset okrajnih ljudskih odborov v Srbiji je določilo v svojih proračunih to leto znatna sredstva za pomoč organizacijam Zveze za tehnično vzgojo. Ljudski odbor Beograda je dal 3,7 milijona din, okrajni ljudski odbor v Cupriji poldrug milijon in okrajni ljudski odbor v Čačku pol milijona.

POLOŽAJ V SREDNJI AMERIKI

Varnostni svet ni ustregel drugi zahtevi Guatemale

Boji se nadaljujejo — Mesto v Hondurasu bombardirano — Urugvajska skupščina in študentje v Havani ter Montevideu solidarni z Guatemalo — Protest Nikaraguge in Hondurasu

Mexico-City, 23. jun. (AFP). Zadnja poročila poveljstva guatemalske vojske kažejo, da se bliže zdaj glavni boji okrog važnega železniškega tiska iz poročila uporniških enot, v katerem je rečeno, da je Zacapa v njihovi rokah.

Boji so tudi okrog Puerto Barlosa, važnega trgovskega pristanišča, kjer so najvažnejše naprave ameriške družbe United Fruit. V poročilih guatemalske vojske je rečeno, da so sovražne napade odbili v bližini pristanišča. V pristanišču samem pa patrolira honduraska ladja, kakajski prikladnega trenutka, da bi iztovorila napadalcem namenjeno orožje.

Neko neznano letalo se je davi ponovno pojavilo nad guatemalskim glavnim mestom, v katerem teče življenje normalno. Železniški in avtomobilski promet sta redna, vendar je prekinjen železniški promet med Puerto Barlosom in glavnim mestom.

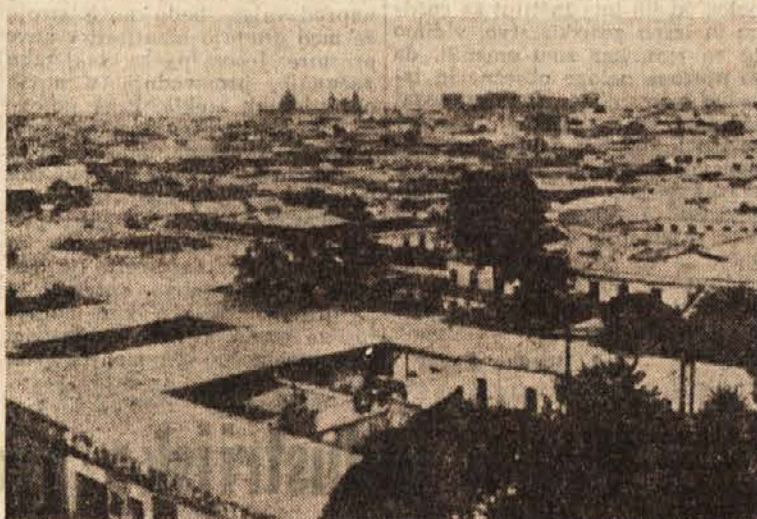
Politični opazovalci v Mehiki sodijo, da enote napadalcev doslej niso dosegle nobenega večjega uspeha, ki bi utegnili oslabil položaj predsednika Arbenza in njegove vlade.

New York, 23. jun. (AFP). — V sežehu OZN so sporočili, da je Guatemala uradno zahtevala drugi izredni sestanek Varnostnega sveta, na katerem bi obravnavali vprašanje agresije na Guatemalo. To je zahteval guatemalski veleposlanik Arriola v pismu, ki ga je sinoči poslal generalnemu tajniku OZN Hammarskjöldu.

Guatemalska vlada je svojo zahtevo že brzojavno sporočila, vendar je veleposlanik Arriola odgođil izročitev uradnega pisma po izjavi predsednika Varnostnega sveta Cabota Lodgea, da je Guatemala žrtev sovjetske politike.

Ameriški delegat v OZN Cabot Lodge je sinoči izjavil, da ne bo upošteval veta sovjetske delegacije, spriču katerega niso mogli sprejeti predloga, kateri je bil pred tremi dnevi predložen Svetu. Cabot Lodge je tudi dejal, da ne namerava ustreči novi zahtevi guatemalske vlade.

Po vesteh radia Tegucigalpa se v Guatemali enote napadalcev

Pogled na Guatemala City

umikajo na vzhodnem sektorju. Isti radio, ki prenaša poročila guatemalske vlade, poroča, da so enote plačanov utrpele hude izostreževanja Hondurasu, v katerem

gube in da so sovražniku na več krajih presekali odstopnico.

Tako imenovani »Radio osvoboditve«, ki je pod nadzorstvom napadalcev, pa je poročal, da so enote upornikov zavzele mesti Zacapa in Estipulo, kakor tudi 25 vasi in naselij. Ta radijska postaja poroča, da so »osvobodilne enote« prodrele 19 km globoko na guatemalsko ozemlje.

Newyorške radijske postaje prenašajo poročilo zunanega mi-

je rečeno, da neznana letala bombardirala mesto Santa Rosa de Copan v Hondurasu. To mesto leži okrog 40 km od guatemalske meje in je važno križišče. Tega mesta doslej še niso omenjali kot kraja, iz katerega so prišle enote uporniškega polkovnika Amarsa na pohod v Guatemalo.

Studentje havanske Univerze so priredili manifestacije za Guatemalo. Pri tem je prišlo do spopada med študenti in policijo in ob tej priložnosti je bil ubit en agent. Policija je streljala v zrak, da bi razglašala manifestante, izmed katerih jih je potem več aretirala.

Sinoči so študentje Univerze v Montevideu prav tako manifestirali po mestnih ulicah, izražajoč tako podporo zakoniti guatemalski vladi.

Urugvajska skupščina je izrazila solidarnost za Guatemalo, poudarjajoč, da agresija proti Guatemali pomeni »nevarnost za mir v Ameriki in zanikanje pravice svobodnih narodov do samoodločbe«. Resolucijo urugvajske skupščine, ki je bila sprejeta z 32:38 glasov, bodo poslali vsem nacionalnim kongresom držav Latinske Amerike.

Nikaraguge se je pridružila Hondurasu in bo vložila danes pri Medameriški podkomisiji za mir protest zaradi guatemalske obdolžitve, da je bila z opežnja teh dveh držav izvedena agresija na Guatemalo. Domesaj, da si bodo diplomatski predstavniki teh dveh držav prizadevali v svojih ekspozičnih dokazih »izraziti revolucionarni značaj« dogodkov v Guatemali.

Mednarodna konferenca o nuklearni energiji

Michigen, 23. junija. (USIS). Na Michigani univerzi se je začela mednarodna konferenca o nuklearni energiji, na kateri je nad 100 predstavnikov iz 21 držav. Konferenca se udeležujejo tudi predstavniki kakih 10 industrijskih podjetij in raziskovalnih organizacij iz ZDA in drugih držav.

Sodijo, da pomeni konferenca največje in najpomembnejše mednarodno zborovanje, na katerem se razvijajo zelo pomembne manstvene razprave o mirododni vlogi atomske energije.

Francija Odklonitev zahteve ZDA

Pariz, 23. jun. (AFP). Sinoči so izročili francoski odgovor na ameriško noto, v kateri ZDA zahtevajo, naj bi ameriškim vojskam ladjam dovolili, da na morju pregledajo ladje, ki pod francosko zastavo plujejo v Guatemalo.

Ceprav uradno še niso nileasar sporočili o vsobni odgovora, sodijo, da francoski odgovor pomeni »vidno odklonitev zahteve ZDA«.

Egipt Obsojeni častniki

Kairo, 23. jun. (P). Posebno vojsko sodišče je včeraj obsodilo 16 egiptovskih častnikov, obtoženih, da so kovali zaroto proti sedanjemu režimu. Obsojeni so bili na eno do 15 let ječe. Nekateri so obsodili pogojno, druge pa izpustili.

Revolucionarni svet je sinoči razveljavil obsodbi dveh častnikov, ki sta bila obsodena na 1 ezraoma 7 let zapora. Skupaj so obsodili 11 častnikov egiptovske vojske.

Smrt za vojnost

Washington, 23. junija. (Reuters). Eden izmed pododborov Predstavn.

Apel atenske univerze

Atene, 23. jun. (Tanjug). Rektor atenske Univerze Daskalakis je poslal danes univerzam po vsem svetu resolucijo, v kateri zahtevajo združitve Cipra z Grčijo. To akcijo so sprožili na temelju sklepa skupščine profesorjev atenske Univerze. V resoluciji obširno govore o sedanjem položaju na Cipru in zagovarjajo zahtevo po združitvi tega otoka z Grčijo.

Boji ob Rdeči reki

Hanoi, 23. jun. (AP). Francosko poveljstvo poroča, da francoske enote na področju Son Taja v ustju Rdeče reke že tri dni bijejo hude boje. V poročilu je tudi rečeno, da so boji začeli po napadu francoskih enot na to področje in sicer po ukazu generala Dodnya, poveljnika francoskih enot v severnem Vietnamu.

Indijski socialisti o francoskih posestih

New Delhi, 23. jun. (Tanjug). Vodja indijske narodnosocialistične stranke Ašoka Mehta je izjavil včeraj, da je treba priključiti v Indiji dele francoskih posesti, ki so jih osvobodili s spontanimi napori ondotnega prebivalstva.

Ašoka Mehta je poudaril, da vlada in indijsko ljudstvo ne smeta ostati zgolj pasivna opazovalca dogodkov v francoski posesti v Indiji. Če bi to področje nemudoma priključili k Indiji, bi to dalo »novo moč in upanje« tistim, ki so še pod tujo nadvlado, je dejal Ašoka Mehta.

Incident na Semmeringu

Dunaj, 23. jun. (Tanjug). — Sovjetski organi so včeraj ponovno kontrolirali potnike na svoji demarkacijski liniji. Vsi avtomobili, ki so iz zahodnih cen prišli v sovjetsko, so bili podrobno pregledani.

Do incidenta je prišlo samo na Semmeringu, ko so sovjetski vojaki zaplenili ilustracije nekemu švicarskemu trgovcu, od njegovega spremijevalca pa zahtevali, naj jim da točna obvestila o nerazvitih posnetkih, ki jih je imel v svojem fotografiranjem aparatu.

DOPIS IZ MOSKVE

SZ se zanima za trgovino z Bonnom

Razstava industrijskih izdelkov Vzhodne Nemčije — Moskovski tisk na široko piše o ugodnem odmevu razgovora Malenkov-Grotewohl

(Od posebnega dopisnika Borbe)

Moskva, 23. jun. — Moskva je postala zadnje čase zbirališče raznih uradnih in neuradnih delegacij poslovnih ljudi z Zahoda, zainteresiranih na trgovinski izmenjavi med njihovimi deželami in SZ. Tako se v Moskvi že precej dolgo muči danska trgovinska delegacija, ki obnavlja trgovinsko pogodbo s SZ. V Moskvi se muči tudi skupina poslovnih ljudi Velike Britanije, ki se zanimajo za izvoz ruskega lesa, ter nekaj predstavnikov francoskih trgovskih delegacij iz vzhodnih dežel.

Ceprav bi lahko rekli, da je že razbit led med interesenti za blagovno izmenjavo, čeprav se je v moskovskem tisku nedavno pojavila vest o zadovoljstvu skupine angleških trgovinskih predstavnikov, ki bodo baje sklenili dobre kupčije v SZ, je današnje poročilo dopisnika »Izvestija« iz Berlina o možnosti vzpostavitve trgovinskih in kulturnih stikov med SZ in Zahodno Nemčijo vzbudilo izredno zanimanje tujih opazovalcev v Moskvi.

Malenkov je nedavno v razgovoru z Grotewohlom izjavil, da SZ blagohotno gleda na zanimanje nekaterih trgovinskih trgov iz Zahodne Nemčije za vzpostavitev trgovinskih stikov Moskva-Bonn. Od takrat je mimolo samo nekaj dni, moskovski tisk pa že na široko piše o ugodnem odmevu tega razgovora v Zahodni Nemčiji. Današnja »Izvestija« citirajo več zahodnonemških časnikov, ki govore za sodelovanje med SZ in Zahodno Nemčijo na gospodarskem in kulturnem področju, omenjajo pa tudi ugodne izjave nekaterih politikov. Po prostoru, ki ga je dopisnik dobil, in po načinu, kako ta dejstva obravnava, dobi človek vtis, da SZ ni nič manj zainteresirana na ugodna ureditvi tega vprašanja.

Tu poudarjajo, da se zahodnonemški gospodarji krogi zavedajo, da je bil Vzhod zmeraj njihov najboljši potrošnik in da jim, če bi ostali izključno navezani na Zahod in ZDA, grozi neogibna kriza. Po mnenju tukajšnjih časnikov je vzpostavitev normalnih stikov s SZ eden najvažnejših pogojev za gospodarski razvoj Zahodne Nemčije. »Ne gre samo za trgovinske in kulturne stike«, pišejo »Izvestija«, »nemški tisk poudarja, da bi normalizacija stikov med SZ in Zahodno Nemčijo vplivala na zmanjšanje mednarodne napetosti in vzpostavitev enotne Nemčije.«

»Izvestija« pišejo o zahtevi skupine bonnskih gospodarskih in pravnih izvedencev, da bi poslali v Moskvo trgovinsko delegacijo, ki bi navezala trgovinske stike s SZ v takšnem obsegu, kakor jih ima le-ta že z drugimi zahodnimi deželami. Čeprav še zmeraj ni znano nič natančnejšega o morebitnem prihodu takšnih delegacij v Moskvo in čeprav »Izvestija« napadajo Adenauerja, da Bonn prej ni hotel dati vizumov zahodnonemški trgovinski delegaciji, da bi odpotovala v Moskvo, vendar tu mislijo, da bi utegnile v tej smeri nastati spremembe. Ves moskovski tisk je na pr. zabeležil bivanje delegacije nemških protestantovskih duhovnikov v Moskvi, govori pa se tudi o možnosti nekaterih drugih obiskov.

V Moskvi so nedavno odprli razstavo industrijskih izdelkov Vzhodne Nemčije, ki je privabila že mnogo obiskovalcev. Čeprav gre za vzhodnonemški paviljon, je razstavljeno blago nekakšna reklama za nemško industrijo na splošno in daje slutiti zainteresiranost domačinov za mnogo širše okvire izmenjave med SZ in Zahodno Nemčijo, ki ne bi bila zgolj trgovinska.

PISMO IZ KAIRA

NASEROVA VLADA V ŠKRIPCIH

Egiptovska vlada zadeva na nestrpnost v nekaterih arabskih državah — Gospodarski razvoj že dve leti v velikem zastoju — Francoski finančniki v Kairu — Konec Nagibove državniške kariere?

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Kairo, junija Med obiskom delegata Revolucionarnega sveta Egipta Salaha Salema v Riadu pri kralju Saudove Arabije je kairski tisk objavil mnogo komentarjev o potrebi po okrepljeni arabski solidarnosti, zlasti v sedanjem trenutku, ko si posamezne države, kakor na pr. Irak, čedalje bolj prizadevajo navezati stike z blokci zunaj Arabske lige. Značilno je, da v Riadu objavljeno poročilo, v katerem je rečeno, da je bilo doseženo v teh razgovorih popolno soglasje, opozarja na to, da niso govorili o prizadevanju, da bi pridobili posamezne arabske države za zvezo, »katere politika je nezdržljiva z arabsko«. Ta for-

mulacija pač kaže, da morata Saudova Arabija in Egipt v tem trenutku upoštevati, da bi se utegnili Irak pridružiti paktu Ankara - Kairu, da pa je stališče Saudove Arabije do tega pakta še zmeraj nejasno.

N zunanje-političnem torišču za deva sedanja egiptovska vlada na nestrpnost v nekaterih arabskih državah. Gre predvsem za stališče Sirije, katere politiki si žele, sočep vsem, da bi bilo Revolucionarnega sveta v Egiptu kmalu konec.

Takšen zunanje-politični položaj Egipta vpliva tudi na notranje stanje in je deželi. To najbolje dokazuje vprašanje gospodarskega razvoja dežele, ker je egiptovsko gospodarstvo skoraj že dve leti v velikem zastoju. Kapitalisti dvigajo svoj denar iz bank, ga nalagajo v zlata rezerve in si na vse načine prizadevajo spraviti ga v tujino. Da bi našli kakršnokoli izhod iz tega položaja, je vlada izdala več zakonov, izredno ugodnih za investiranje kapitala in javna dela. V Egiptu so izdali tudi zakone, po katerih zdaj bolj kakor prej pospešujejo dotok tujega kapitala.

V Kairu se je te dni mudila skupina francoskih finančnikov, ki so se pogajali z Gamal Abdel Naserom in najplivnejšimi člani njegove vlade. Finančni minister je pri tem izjavil, da so francoski kapitalisti pripravljani na velike investicije v Egiptu, med drugim na financiranje novega jezua na Nilu pri Assuanu, gradbeni stroški za ta jez bi znašali 180 milijonov funtov. Značilno je, da je finančni minister v tej zvezi pozval domače kapitaliste, naj se nehanjo obotavljati, ker je baje jasno, da se je politični položaj v deželi utrđil, saj so tudi tuji kapitalisti že pripravljani na tako velike investicije.

Na vse te pozive vlade gospodarski krogi še zmeraj odgovarjajo z molkom, mnogi izmed njih pa z zapiranjem podjetij in opuščanjem poslov. Trdijo namreč, da razmere v deželi še daleč niso urejene, kar med drugim drakuje tudi položaj v vojski. Vzlic cenuri tiska, se po Kairu vztrajno širijo vesti o velikih aretacijah v vojski in premeštlitvi vseh sumljivih oficirjev iz garnizije glavnega mesta v druge kraje.

Kar se tiče generala Nagiba, ki je ostal dejansko brez važnih funkcij, vse kaže, da se v sedanjih razmerah bliža tudi konec njegove državniške kariere. To pa nikakor ne pomeni, da bi bil Nagiba že politični ob stran. Njegova osebnost je namreč postala v sedanjem trenutku simbol vseh nezadovoljnjev, tako v vrstah bivših političnih strank, kakor tudi v vojski. Prvi ne pomenijo večje nevarnosti, drugačna pa je stvar z elementi, ki odredajo Gamal Abdel Nasera in Revolucionarnemu svetu pravico, da v imenu vojske upravlja državo. V vrsti odločnih ukrepov, ki jih je storil Naser, da bi očistil vojsko, se zadnje čase čedalje vztrajneje širijo tudi vesti, da bo odstranil generala Nagiba ne le s položaja predsednika republike, marveč da ga bo tudi izgnal iz dežele. Baje bi ga poslali na zdravljenje v tujino.

Zanimanje za odnose z Nemčijo

Moskva, 23. jun. (Tanjug). Vprašanje gospodarskih in kulturnih odnosov med Zahodno Nemčijo in SZ po nedavnih razgovorih Malenkov z Grotewohlom čedalje bolj vzbuja pozornost tukajšnjega tiska. Dopisnik »Izvestija« iz Berlina piše, da je nemška javnost zelo ugodno sprejela razgovore Malenkov z Grotewohlom in da se gospodarski, politični in kulturni krogi zanimajo za vzpostavitev normalnih odnosov s Sovjetsko zvezo.

MOSKVA O GUATEMALI

Kaj menita »Pravda« in »Izvestja«

Moskva, 23. jun. (TAS). Moskovski časniki objavljajo mnogo poročil o agresiji ZDA v Guatemali. »Pravda« objavlja članek z naslovom »Nevarnost za Latinsko Ameriko« izpod peresa M. Aleksandrova, ki pravi, da dogodki v Guatemali niso osamljeni in da tudi ne gre za naključje. Vsak človek lahko razume, da so bile trditve ameriške propagande, da Guatemala ogroža svoje sosedje, samo pretveza za vdor v to deželo in za obnovitev oblasti ameriškega

DANES PO SVETU

Komu to koristi

Nekateri voditelji ameriške Federacije dela (AFL) se doslej niso odločevali s posebno konstruktivnim (še manj pa naprednim) presojanjem dogodkov po svetu. V odnosih z drugimi sindikalnimi organizacijami so funkcionarji AFL pod pritvezo »aprotikomunizma« in »obrambe zahodne demokracije« često skušali vsiliti drugim svoje nazore, ki bi jih težko uvrstili med demokratske. Zlasti niso zamudili nobene priložnosti, če je bilo treba izpričati sovražstvo do Jugoslavije, takšne kakršna je. Dobro se še spominjamo lanske promajske »spostavnice« g. Maxima Durkina, uglednega funkcionarja te organizacije in takratnega ministra za delo. V njej so dobili jugoslovanski delavci avtoritativno lekcijo iz demokracije, mimgrede pa tudi poziv, naj se bore proti »brezbožnemu komunizmu« oziroma proti lastnemu družbenemu redu.

VELIKA BRITANIJA

Bevanova kandidatura

London, 23. jun. (Tanjug). Laluvistična krajevna organizacija v Finchleyju je sklenila kandidirati Amurina Bevana za blagajnika laburistične stranke. Sindikat transportnih in komunalnih delavcev je že sklenil kandidirati Gaiskella za ta položaj. Gaiskell je kandidaturu sprejel. Bevan pa ni še z ničemer naznanil, ali želi biti kandidiran ali ne.

IZRAEL

Johnston v Jeruzalemu

Tel Aviv, 23. jun. (AFP). Posebni odposlanec predsednika Eisenhowerja Johnston se je sestel v Jeruzalemu z izraelskimi predstavniki, da bi s njimi proučil projekte za dela na reki Jordan.

ZDA

Vojaški rok za tujce

Washington, 23. jun. (AP). Ameriški predstavniki dom je sprejel in poslal senatu zakonski osnutek, po katerem bodo prosti ameriške vojaške službe tisti tujci, ki so že odsušili 18 mesecev vojaškega roka. Ta ukrep je potreben zato, da bi odstranili možnost, da ne bi francoske oblasti morebiti poklicale v vojsko nad 100 Američanov, ki žive v Franciji, čeprav so že odsušili vojaški rok v ameriški vojski.

Pomoč v obliki posojil

Washington, 23. jun. (AP). Zunanje-politični odbor ameriškega Predstavnikega doma je sklenil, da bodo predvideno pomoč tujini za prihodnje leto v znesku kakih 300 milijonov dolarjev dali v obliki posojil, ne pa kot navadno darilo.

Smrt za vojnost

Washington, 23. junija. (Reuters). Eden izmed pododborov Predstavn.

Strahovita neurja

Tokio, 23. jun. (AFP). Strahovita neurja, ki so divjala sinoči nad Srednjo Japonsko, so terjala 36 smrtnih žrtve, 7 ljudi je izgubilo, 3000 hiš pa je poškodovanih. Lani julija je na istem področju spričo poplav umrlo 639 ljudi.

Poročajo tudi, da je izgubilo kakih 100 ribiških ladij.

JORDANIJA

Parlament so razpustili

Tel Aviv, 23. jun. (Reuters). Po vsteh, ki prihajajo v Tel Aviv, so po kraljevem ukazu v Jordaniji razpustili parlament, ker je opozicija zahtevala izpršno debato o novih predlogih zahodnih držav glede popuščenja sedanje napetosti vzdolž izraelsko-jordanske meje. Poročajo, da odredi arabske lige patrolirajo po ulicah v okolnih avtomobilih. Član opozicije so obtožili vlado, da je naklonjena zahodnim predlogom, o katerih pravijo, da pomenijo prvi korak k miru z Izraelom. Pripadniki arabske lige so blokirali parlamentarno posloplje. Članom opozicije ne dovolijo vstop v parlament, nekatere opozicijske poslanike pa so vrzli ven.

SZ

Zanimanje za odnose z Nemčijo

Moskva, 23. jun. (Tanjug). Vprašanje gospodarskih in kulturnih odnosov med Zahodno Nemčijo in SZ po nedavnih razgovorih Malenkov z Grotewohlom čedalje bolj vzbuja pozornost tukajšnjega tiska. Dopisnik »Izvestija« iz Berlina piše, da je nemška javnost zelo ugodno sprejela razgovore Malenkov z Grotewohlom in da se gospodarski, politični in kulturni krogi zanimajo za vzpostavitev normalnih odnosov s Sovjetsko zvezo.

Z VSEH STRANI SVETA

Sarkofag v Sahari

Sakara, 23. jun. (Reuters). Tu zaključujejo zadnje priprave na otvoritev nedavno odkritega sarkofaga nekoga faraona, ki je živel pred 4700 leti.

leti. Sarkofag je izdelan iz alabastra in je v grobnici neke nedokoonane piramide. Piramido so odkrili že leta 1951. Bila je zakopana v pesku pri Sakari, mestu mrtvih, 30 km jugovzhodno od Kaira

Pomen in naloge inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo

V Karoseriji se pripravljajo na izdelovanje karoserij za avtobuse in trolejbus

Ljudska skupščina LRS je letos odobrila 60 milijonov za nadaljnje zidanje inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo pod Rožnikom, ki so ga začeli graditi pred 6 leti, pa zaradi raznih ovir še ni dokončan.

V Sloveniji gospodarsko znanstvenega raziskovalnega dela pred vojno niso podpirali. Zato na tem polju nimamo posebno bogatih tradicij. Posamezni gozdarski delavci so se takrat trudili za napredek gozdarstva in lesnega gospodarstva, tako da je bil razvoj obeh panog odvisen od pobud in podjetnosti posameznikov. Sele osvoboditev je ustvarila pogoje za razvoj znanstveno raziskovalnega dela na teh področjih.

Osnovna naloga inštituta je pospeševati gozdno in lesno gospodarstvo ter pomagati pri vzgoji strokovnjakov. Za tako nalogo pa inštitut še nima ne dovolj visoko kvalificiranega kadra ne potrebnih prostorov, laboratorijev, opreme itd. Ko bo zgradba inštituta dograjena, bo mogoče postopoma ustvariti vse potrebne pogoje, da dosežemo ta cilj.

Strokovna skrb za uspevanje naših gozdov

Izčrpanost in zanemarjenost naših gozdov terjata od inštituta predvsem pomoč pri operativnih posegih v državnih in nedržavnih gozdovih, ki jih je treba v tem pogledu jemati kot celoto. Vsi ukrepi morajo biti znanstveno in strokovno dognani, da ne napravimo napak, ki bi imele dalekosežne posledice. Tak primer smo že imeli v bližnji preteklosti, ko smo močno pospeševali čiste nasade nekaterih drevesnih vrst, zlasti smreke ne glede na rastišče. Sedaj so ti nasadi žarišča raznih boleznih in škodljivcev, tla so neplodna in treba bo veliko truda in raziskovanja, da bi jih pretvorili v ustreznejše gospodarske gozdove.

Inštitut ima na razpolago za razna proučevanja in raziskovanja dela pri gojenju, negi in obnovi ter urejanju gozdov lastne raziskovalne postaje, objekte in raziskovalne površine v raznih gozdovih republike. Kazen tega ima inštitut tudi svoje drevesnice. Tako bo lahko zbiral dragoceno gradivo za navodila naši operativi v gozdnem gospodarstvu. Hkrati bodo to tudi šolski objekti za vzgojo strokovnih kadrov.

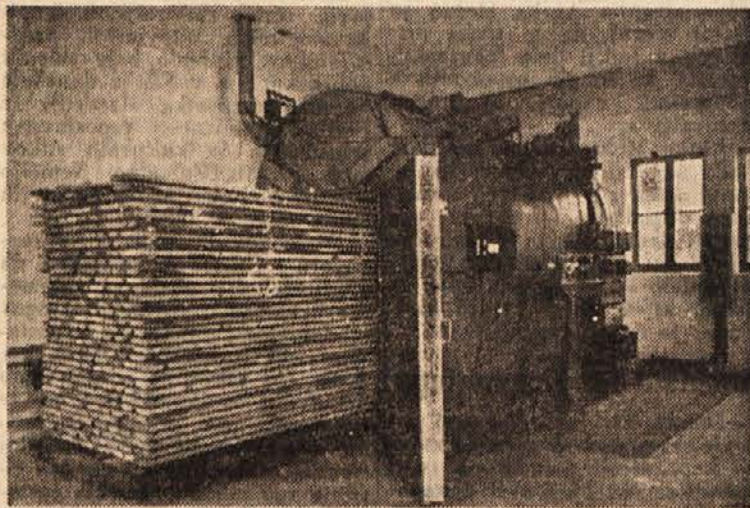
Pri obnovi gozdov je temeljnega pomena ureditev semenarske in drevesničarske službe po najnovejših dognanjih na tem področju. Za to bo treba urediti ustrezne laboratorij v novi stavbi inštituta. Med ostalimi nalogami bo pomembno proučevanje naglo rastočih iglavcev in listavcev. Ker teži splošna gozdna politika po omejitvi poseka in večjem prirastku, bo treba proučiti tudi izkoriščanje gozdnih odpadkov ter drobnih sedaj neizkoriščenih gozdnih sortimentov. V tej zvezi bo inštitut skušal dognati najustreznejša gozdna transportna omrežja, ki bo osnova za postopno ureditev gozdnoprometnih žil. Gozdno proizvodnjo bo treba pospeševati tudi z različnimi melioracijskimi ukrepi, premenami drevesnih vrst, z novim načinom gospodarjenja v gozdovih itd. Izredno važna je borba proti raznim škodljivcem in boleznim; ki znatno zmanjšujejo naše lesne zaloge ter kvarijo kakovost lesa.

Pri vseh važnejših gozdno gojitvenih nalogah pa se moramo izogibati površnih in prenapetih ukrepov. Brez temeljitega študija ustreznih drevesnih vrst, proučevanja rastiških združb ter talnih preiskav ne bi smeli začeti obsežnejših gozdnih gojitvenih

akcij. Vsa ta in še druga vprašanja gozdnega gospodarstva in proizvodnje bo moral proučevati inštitut ali na lastno pobudo ali pa v zvezi s konkretnimi vprašanji posameznih gozdnih gospodarstev in okrajnih ljudskih odborov ter dajati neposredna navodila in pomoč za potrebne ukrepe na terenu.

Čim manj odpadkov, čim več končnih izdelkov

Druga najpomembnejša naloga inštituta se nanaša na lesno gospodarstvo. Medtem ko gozdno gospodarstvo proizvaja lesno surovino, mora lesno gospodarstvo to surovino čim bolj gospodarno

Sušenje lesa v sušilnici po navodilih inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani

predelati in jo posredovati potrošnikom.

Najpreprostejši način izkoriščanja lesa je vsakakor poraba lesa za kurjavo, najvišjo stopnjo pri dvigu njegove vrednosti pa je doseglja kemična predelava lesa. Med obema stopnjama je seveda ogromno načinov predelave in izkoriščanja lesa in vse mogoče namene.

Pri nas se je pred vojno razvila predvsem žagarska industrija, ki pa spada pravzaprav v začetno fazo predelave lesa. Žagan les je šel do potrošnikov kakor tudi v izvoz kot polizdelek oz. kot surovina za nadaljnjo predelavo. Ker je bilo žag vseh vrst preveč, smo posekali preveč lesa in naglo izžepali gozdove. Zato je treba sedaj preveč dvigniti predelavo lesa na stopnjo, da bo mogoče gozdne odpadke, ostanke in drobn material predelati v končne izdelke, urediti predelavo lesa tako, da bo čim manj odpadkov in da se bodo še ti porabili. Razen tega je tu še nova naloga, da lesno gospodarstvo čim bolj razvije konzerviranje

lesa in mu podaljša življenjsko dobo. Tako bo mogoče postopoma kriti primanjkljaje, ki bodo nastali zaradi zmanjšanja poseka. Iskati je treba tudi različna nadomestila za les n. pr. pri kurjavi, v rudnikih, pri gradnjah itd.

Pri reševanju vseh teh problemov najtesneje sodeluje inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo. Njegova naloga pa je tudi, da prenaša že preizkušene izsledke v tujini na domača tla ter jih prilagodi našim možnostim in našim potrebam. Pri tem bo posebno pomoč poseben center, ki je bil osnovan pri inštitutu za dokumentacijo strokovne literature. Nujno pa bo tudi potreben za posamezne strokovnjake dopolnilni študij v tujini.

S proučevanjem vseh teh vprašanj bo inštitut nakazoval smer razvoja našega gozdnega in

goče rešiti v kratkem roku, tudi take probleme, ki zahtevajo vlaganje večjih materialnih sredstev za daljši čas. Težko je pričakovati, da bi dela, ki so splošno gozdarskega pomena, financirala posamezna podjetja. V interesu našega socialističnega gospodarstva je, da jih zato financiramo iz skupnih sredstev. Drugače nastane nevarnost, da bi se inštitut preorientiral in omejil izključno na reševanje kratkoročnih nalog in naročena dela, kar bi imelo s splošno družbenega vidika vsakakor škodljive posledice. Inštitutom je treba zagotoviti tudi potrebno neodvisnost od posameznih gospodarskih organizacij.

Ceprav nismo našli vseh nalog, ki jih ima inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, vidimo že po tem, kar smo omenili, da so njegove naloge obsežne in izredno pomembne. Ceprav sedaj še nima vseh potrebnih pogojev za izpolnitev teh nalog, pa obeta tem več bodočnosti, saj je Ljudska skupščina odobrila potrebna sredstva za letošnja gradbena dela, naslednje leto pa bo mogoče, če bo na razpolago denar, inštitut že do kraja urediti in opremiti, tako da bo lahko čim več koristil naši skupnosti.

Inž. Bogdan Žagar

Ljubljana, 22. jun.

Odkar je padla dokončna odločitev, da bo ljubljanska tovarna Karoserija izdelala karoserije za nove avtobuse in trolejbus, od katerih bomo uvozili samo šasije in za trolejbus tudi električno opremo, se je vprašanje modernizacije in razširitve tovarne premaknilo z mrtve točke. Ceprav je bilo veliko težav, pa so vendar začeli graditi novo tovarniško dvorano in uvozili nekaj modernih strojev. Med njimi sta najvažnejša hidravlična stikalnica za jeklene profile, ki služijo za ogrodje karoserije ter stroj za oblikovanje pločevine.

Ko bodo gradbena dela dovolj napredovala, bodo nove stroje že med gradnjo montirali v nove prostore. Jeseni pa bo, vsaj tako računajo, proizvodnja v novih obratih tudi stekla. Prav gotovo so bile za to preuranjene napovedi, da se bomo konec leta v Ljubljani že vozili z novimi trolejbusi in avtobusi. Tehnično vodstvo Karoserije se sicer pripravlja in že izdeluje načrte za konstrukcijo karoserije in naroča tudi potrebno opremo, so pa pri tem težave, ker morajo biti za vozila, ki bodo v mestnem prometu močno obremenjena, vsi izdelki posebej izdelani in kvalitetni. To velja posebno za izdelke Impola tovarne gumijevih izdelkov Sava in tovarne polivinilna v Splitu, ki so najvažnejši dobavitelji Karoserije. Tehnično vodstvo tovarne je izdelalo za karoserijo novih trolejbusov in avtobusov povsem lasten tip, ki bo ustrezal našemu okusu in našim potrebam. Medtem ko je bilo pred vojno obratno in je bilo 80% materiala uvoženega izdeluje danes tovarna karoserije več kot 90% iz domačega gradiva. Le električna oprema je še inozemska.

V Karoseriji pričakujejo, da bodo prve štiri šasije, dve avtorbusni in dve trolejbusni, prišle konec tega meseca v Ljubljano. Sele takrat se bo mogoče lotiti dela. Prvi pa bodo na vrsti avtobusi, kajti ti bodo postopoma nadomestili tramvaj. Medtem ko bo ECZ odstranjevala tramvajске napeljave, bodo promet vzdrževali avtobusi, hkrati pa bodo napeljevali trolejbusno napeljavo. V Karoseriji računajo, da bodo do jeseni izdelali prototip avtobusa in trolejbusa, ki ga bodo nato temeljito preizkusili. Do konca maja prihodnjega leta pa bodo dokončno izdelali serijo 25 karoserij za nova vozila. R.

Vzpon industrijske proizvodnje

Izpolnitev letošnjega proizvodnega plana Slovenije ni v nevarnosti zaradi zastoja v januarju in februarju

Po zastoju v januarju in februarju zaradi hudega pomanjkanja električne energije in premoga se je industrijska proizvodnja Slovenije v marcu in aprilu naglo povzpela, tako da je izpadek prvih dveh mesecev že v precejšnji meri nadomeščen. Pri tem je treba vedeti, da se je zastoj v začetku leta pokazal predvsem v tem, da se industrijska proizvodnja ni mogla dvigniti, kakor bi se sicer, če bi bilo dovolj energije, kajti celotni obseg industrijske proizvodnje je bil v tem času le za 1/4 manjši kakor v istih mesecih preteklega leta. Ko pa so bili odpravljene vzroki zastoja, se je industrijska proizvodnja naglo povzpela nad lansko višino, in sicer v marcu za 17% in v aprilu za 14%. Tako ni več v nevarnosti za izpolnitev letošnjega proizvodnega plana, ki določa za vse leto povečanje industrijske proizvodnje v pri-

meri z lanskim letom za 10%.

Rekordna proizvodnja hidroenergije

Medtem ko so hidroelektrarne v januarju in februarju zaradi pomanjkanja vode komaj 50, oziroma 45 milijonov kilovastnih ur, se je proizvodnja v maju dvignila že na rekordno višino 182,3 milijone kwih, kar je za 34% več kakor lani v istem mesecu, (tudi največja lanska mesečna proizvodnja v oktobru je dosegla le 88 milijonov kwih). K temu občutnemu povečanju proizvodnje sta pripomogli predvsem novi elektrarni v Medvodah in Vuzenici. Hkrati je velika proizvodnja hidroenergije omogočila izredno zmanjšanje proizvodnje v naših termoelektrarnah, kjer so se začela velika remontna dela.

Tudi proizvodnja slovenskih premogovnikov je že od začetka leta večja, kakor je bila lani, saj so premogovniki v prvih petih mesecih dali 1,28 milijona ton premoga nasproti 1,07 milijona v istem razdobju lanskega leta. V maju so nakopali 229.600 ton premoga (lani 186.600). V Velenju so v marcu dosegli rekordni odkop 77.900 ton, aprila pa je padla proizvodnja na 67.100 ton in v maju na 58.300 ton.

Doslej največja proizvodnja železa

Najpomembnejše proizvodne uspehe izkazuje letošnje železarnice. Po uspehi rekonstrukcij obeh jesenskih plavžev se je proizvodnja surovega železa na Jesenicah povečala za okrog 50%. V aprilu je jeseniška železarna z 11.430 tonami surovega železa že nadkrčila železarno v Štuku, v maju pa je dosegla celo 12.140 ton (lani 8.700). Tako so v prvih petih mesecih nazajle zastoju v januarju in februarju pridobili na Jesenicah že za 6000 ton več železa kakor lani. Tudi jeklarne v Sloveniji so že nadomestile izpadek proizvodnje

v prvih dveh mesecih, saj so do konca maja dale 119.000 ton jekla nasproti 111.000 tonam v istem razdobju lanskega leta. V marcu, aprilu in maju so presegle lansko proizvodnjo jekla za 16%.

Svinčene rude smo letos v petih mesecih nakopali za 15% več kakor lani. Vendar v proizvodnji svinca še nismo dosegli nadomestila izpada v prvih dveh mesecih. Proizvodnja cinka pa nekoliko zaozastja in bo ta zaozastje težje nadomestiti, ker so plojave zaustavile delo v celjski cinkarni.

Napredek kovinske in elektroindustrije

Nezadržan je letos razvoj kovinske in elektroindustrije. Tako nam je kovinska industrija v petih mesecih dala za 28% več jeklenih odlitkov, za 11% več železnih odlitkov in 33% več železnih konstrukcij kakor lani v istem razdobju. Mariborska tovarna je do konca maja izdelala 439 ka-

ronov nasproti 324 v petih mesecih lanskega leta. V elektroindustriji pa se je zlasti povečala proizvodnja električnih elementov, termičnih aparatov in električnih aparatov za avtomobile, medtem ko se je zmanjšala proizvodnja merilnih instrumentov.

V lesni stroki se planirano zmanjšanje sečneje le počasi uveljavlja, pa pa se kaže uspeh ukrepov za večjo proizvodnjo lanskega in celuloznega lesa. Uspešna je tudi preorientacija naše lesne industrije na finalno proizvodnjo. Proizvodnja furirjev se je letos skoraj podvojila, precej pa se je povečala tudi proizvodnja vezanih plošč.

Napoved je omeniti še povečanje proizvodnje tekstilne industrije, ki je zdaj v polnem razmahu. Tekstilne tovarne v Sloveniji so letos v petih mesecih izdelale 33.700 kvadratnih metrov bombažnih tkanin nasproti 28.900 kvadratnih metrov v istem razdobju lanskega leta.

F. S.

Seminar o sistemu nagrajevanja

Ljubljana, 23. jun. Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je priredil seminar, ki ga obiskujejo vodilni funkcionarji iz krajevnih sindikalnih vodstev. V seminarju proučujejo sistem nagrajevanja v pogojih delavskega in družbenega upravljanja. Seminar je danes zakačil in bo trajal do sobote.

M. Z.

TOLMAČENJE PREDPISOV O ZAMUDNIH OBRESTIH

Beograd, 22. jun.

Po tolmačenju komisije za vskladitev zakonitih predpisov o plačevanju obresti na nepravčasno plačane dohodke proračuna in družbenih skladov se smatra, da so zapadle v plačilo 1. januarja 1954 vse razlike, ki se vplačujejo ali ki jih je treba vplačati iz akumulacije in skladov. Od dneva zapadlosti 1. januarja 1954 se zaračunavajo zamudne obresti na razliko med zneskom akumulacije in skladov po zaključnem računu za leto 1953 ter akumulacije in skladov, vplačane po za-

časnem računu. Zamudne obresti se obračunajo po stopnji, po kateri plačuje podjetje obresti od svojega kredita za stalna obratna sredstva od 1. januarja 1954 do dneva vplačila, če je podjetje obresti vplačalo najpozneje v desetih dneh od dneva, ko je izšel odlok o odobritvi zaključnega računa za minulo leto, in sicer v breme gmotnih stroškov podjetja. Zamudne obresti, ki znašajo 12%, bremenijo plačni sklad podjetja po uredbi o obrestih na nepravčasno vplačane dohodke proračuna in družbenih skladov.

AVTOPROMET GORICA

otvarja s 27. junijem

progo BOVEC—OPATIJA

Turisti in ljubitelji naravnih lepot naših gora in morja — poslužite se izredne in najlepše priložnosti izleta!

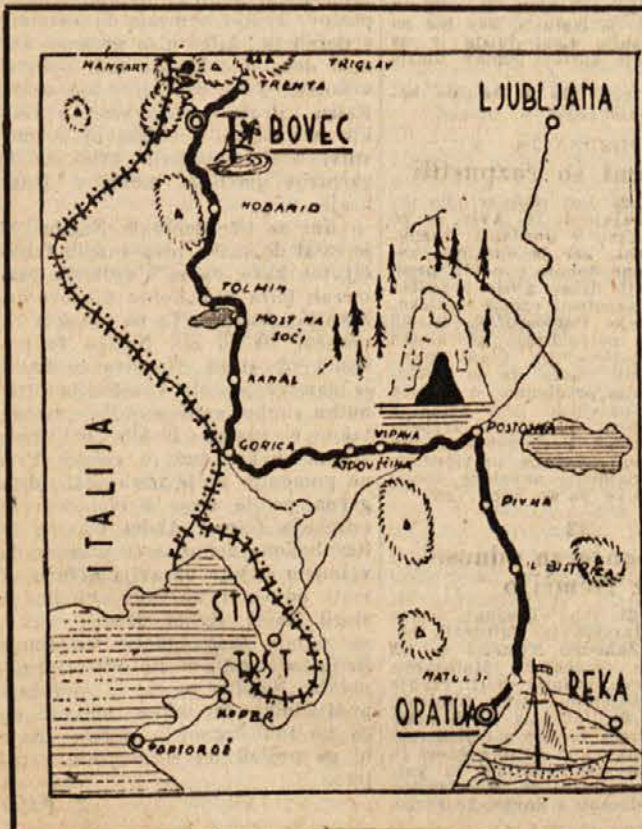
AVTOBUS VOZI SAMO OB NEDELJAH IN PRAZNIKI!
Cena enosmerni vožnji je le 680 din

Odhod avtobusa iz Bovca ob	4.00
prihod v Opatijo ob	8.20
Odhod iz Opatije ob	18.00
prihod v Bovec ob	22.22

Vse informacije pri

AVTOPROMET GORICA
telefon 37

VSEM POTNIKOM IN DELOVNIM LJUDEM OB TEJ PRILUŽNOSTI
ČESTITAMO K PRAZNIKU
DNEVA VSTAJE!

Antiperonosopna služba

Poročilo za dne 22. junija 1954. Otopitev, ki se je stopnjevala zadnje dni, je večerj nekoliko popustila, obenem pa se je dvignila relativna vlažnost. Brez dežja je bila le Bela krajina in posamezni predeli Primorske in Stajerske. Napoved: Danes ponoči bo prišlo še do zadnjih izbruhov peronospore, in to na Tržaškotomskem krasu. Naslednji pojav peronospore, proti kateremu bo potrebno škropljenje, bomo objavili pravočasno.

BUDVA - HOTEL »ROMANIJA«

je znižal cene penziona za 15%, tako da znašajo zdaj od 600 do 700 din.

ODLIČNA HRANA IN PRVOVRSTNE PIJAČE.

Hotel ima 130 sob — vse s pogledom na morje. Stoji v bližini peščine.

VABIMO VAS, DA PREBIJETE SVOJ LETNI DOPUST V KRAJU Z NAJLEPŠIMI PEŠČINAMI NA JADRANU.

Prostore lahko rezervirate v vseh poslovalnicah Putnika, pri Turističnem društvu »Mogren« v Budvi in pri upravi hotela.

Gradbena sezona se še ni prav začela

Težave mariborskih gradbenih podjetij zaradi zakasnele dodelitve investicijskih kreditov

V poslovanju mariborskih gradbenih podjetij se zaradi izjemnih okoliščin morda še bolj kakor drugod kažejo težave, s katerimi se mora več ali manj boriti vse naše gradbeništvo, po eni strani zaradi tega, ker instrumenti našega državnega plana dovolj ne upoštevajo specifičnosti gradbene stroke, po drugi strani pa zaradi velike zakasnitve pri dodeljevanju investicijskih kreditov in okornega sistema kratkoročnega kreditiranja.

V družbenem planu mesta Maribora je za leto predvideno 1,3 milijarde dinarjev gradbenih investicij, doslej pa je izlicitiranih le za 95 milijonov din gradbenih del. Mariborska gradbena podjetja so si v skladu s planiranimi investicijami morala zagotoviti potreben material. Sklenila so pogodbe, po katerih jim dobavlja industrija za material (zlasti cement, betonsko železo, opeko in apno) v določenih mesečnih kvotah. Dodelitev investicijskih kreditov pa se je hudo zavlekla. Investitorji niso mogli sklepati z gradbenimi podjetji pogodb, gradbena podjetja pa spet lahko dobe obratni kredit v višini 10 do 12% gradbene vrednosti le na podlagi sklenjenih pogodb. Po drugi strani smejo investitorji plačati gradbenim podjetjem le izvršena dela na podlagi situacij, kar pa traja več kot dva meseca.

Seveda pa tudi industrija gradbenega materiala, ki je material že dobavila in ga še dobavlja, ne more čakati na plačilo in je primorana, če hoče sama dobiti kredit pri banki, tožiti za plačilo. Posledica vsega tega je, da Narodna banka po vrsti zahteva tekoče račune gradbenim podjetjem, kar pomeni, da gradbena podjetja lahko plačajo delavcem le 60% obračunanih plač. Pa tudi če bi podjetja imela sklenjene pogodbe za izvršitev gradbenih del, je kredit v višini 10 do 12% gradbene vsote premajhen za redno poslovanje, če se upošteva, da dobi podjetje za izvršeno delo plačilo šele po dveh mesecih in da mora imeti poleg sredstev za predčasni prevzem gradbenega materiala tudi potrebne zaloge specialnega materiala in rezervnih delov ter obratna sredstva za pomožne obrate, zlasti mehanične, mizarске, kleparske in inštalaterske delavnice. Spriči zakasnitve gradbenih del podjetja ne morejo s kreditom, ki ga dobe od Narodne banke, plačati niti gradbenega materiala, ki so ga že prejela. Terminskih kreditov pa ne dobe niti z garancijo mestnega ljudskega odbora. S strani gledajo mariborska gradbena podjetja na 1. julij, ko bo treba izplačati plače.

Gradbeno podjetje »Stavbar« v Mariboru, ki je od planiranih gradbenih del v višini 360 milijonov izvršilo do 1. junija le 20%, ima že 2 meseca blokiran tekoči račun pri Narodni banki in izplačuje le 60% obračunskih plač. Najboljši zidarji so že za-

pustili podjetje. Od 120 kvalificiranih delavcev, ki predstavljajo življenjsko osnovo podjetja, jih je odšlo 40. Zaposlili so se pri »Konstruktorju«, ki pa je zdaj v enakem položaju. Zato ti kvalificirani zidarji zapuščajo tudi to podjetje in odhajajo drugam. Podjetje »Konstruktor«, ki gradi novo železniško postajo v Mariboru, 4 meseca ni dobilo plačanih situacij. Morala je priskočiti na pomoč republika z investicijskim kreditom iz republiških investicijskih sredstev, da se postaja dogradi. Enak je položaj pri »Obnovi« oziroma pri gradbenem podjetju »Gradnje«, ki že eno leto ne more dobiti direktorja. Sploh so danes vsa

mariborska gradbena podjetja brez direktorjev, ker nihče noče v sedanjem položaju prevzeti odgovornosti. Najboljši operativci iz gradbene stroke pa odhajajo v službe k državnim organom, kjer so lažji pogoji dela in boljše plače.

Položaj pa se nadalje zaostre zaradi predpisov o obračunavanju dobička, plačnega sklada in družbenih obveznosti, ki ne upoštevajo specifičnosti gradbene stroke. Zlasti ne upoštevajo, da gradbena podjetja v normalnih okoliščinah dosegajo v prvem polletju komaj 25% letnega dobička, 40% pa v zadnjem četrtletju, navzlic temu morajo družbene obveznosti plačevati v enakih mesečnih obrokih. Letos pa imajo še precejšnjo škodo, ker so v prvem polletju zaradi zakasnitve del le malo izkoristila mehanizacijo, ki jih obremenjuje z visokimi zneski za obresti na osnovna sredstva in za amortizacijo. F. S.

Komu so namenjena predavanja naše Centralne ljudske univerze?

Prav gotovo so si to vprašanje zastavili številni poslušalci na sedmem predavanju iz ciklusa: »Kratek pregled umetnostnega ustvarjanja skozi stoletja«, ki ga je organizirala Centralna ljudska univerza. Vsekakor je treba pohvaliti zamisel prirediteljev, da v obliki tečaja ter s sodelovanjem znanih kulturnih delavcev prikažejo razvoj umetnosti in s tem indirektno zbude interes tudi za našo produktivno in reproduktivno umetnost. Toda — sama metodika, katere so se poslužili predavatelji na predzadnjem, sedmem predavanju, služi kot očiten primer, kako prireditelji niso mislili na to, komu so ta predavanja namenjena in kakšni svrhi nanj služijo.

V tem delu ciklusa bi se morale prikazati glavne značilnosti impresionizma in simbolizma kot novih smeri v razvoju umetnosti. Čeprav časovno nismo niti toliko oddaljeni od dobe, v kateri so delovali Monet, Verlaire ali Debussy, je bilo vseeno predavateljem težje podati bistvo njihovega ustvarjanja kakor duh neke druge epohe, n. pr. romantike.*

Kot referenti so bili najavljene prof. dr. Anton Slodnjak za literaturo, pomočnik ravnatelja Moderne galerije Zoran Kržišnik za likovno umetnost in kot zadnji prof. Lucijan M. Škerjanc za glasbo.

Krivda, da je bil njihov trud — več ali manj — zaman, ni toliko na samih predavateljih, kolikor na organizatorjih. Če predavanje prvega referenta, ki je trajalo več kot eno uro, je bilo

* Toda prav v tem je naloga Ljudske univerze, da se v njenem okviru prikažejo na jasen, enostaven in pregleden način tudi najbolj zamotani znanstveni, družbeni in umetniški problemi.

čitano, iznešeno v visokem akademskem stilu in je bilo polno osebnih podatkov glavnih predstavnikov novega leposlovja. Morda je prav ta masa podatkov preprečila, da si poslušalec ustvari vtis o celoti, da mu postane jasna definicija novih umetniških stremiljenj, kajti spriči dreves ni videl gozdca. V vsem predavanju ni bilo niti ene ilustracije, niti enega stiha in ne odlomka iz njihove, čeprav maloštevilne proze. Predavatelj je sicer podal zgodovinske podatke, ki so se odigravali prej in v času delovanja impresionistov in simbolistov, toda — po drugi strani se ni poskušal poglobiti v družbeno pogojenost teh novih smeri v umetnosti. Tak način obširnega iznašanja ustreza sistematski obdelavi učnega gradiva na fakulteti, ni pa primeren za Ljudsko univerzo.

Po kratki pavzi, ob 21.15h, se je pričelo predavanje o slikarjih in kiparjih impresionistih. Čeprav je predavatelj pričel v lažjem tonu in se poskušal posluževati le beležek, da bi s tem laže vzpostavil kontakt z že dekoncentriranimi poslušalci, je tudi on — na žalost — kmalu prešel na čitanje svojega referata, ki je trajalo točno eno uro in 15 minut. Celotno strokovnjaka, likovnega kritika, bi postalo tako iznašanje brez ilustracij kaj hitro utrujajoče in bi se celo on izgubil iz toka misli predavatelja. Sele po koncu predavanja je referent reproducirал nekoliko diapozitivov, ob katerih je v glavnem ponovil, kar je prej razložil.

Likovni del predavanja je bil končan okrog 22.30h ter je bilo tudi pričakovati, da bo večji del poslušalcev zapustil dvorano. Bili so utrujeni po predavanjih in zaradi že soparnega zraka v dvorani. Le najbolj uporni, zlasti pa ljubitelji glasbe so z napestostjo pričakovali predavanje komponista Škerjancja. Toda zgodilo se je, da je predavatelj stopil pred poslušalce le zato, da bi se opravičil, ker ni mogel pravočasno pripraviti svojega napovedanega predavanja...

Po vsem tem opravičeno vprašujemo: Ali naj ta ciklus predavanj v okviru Ljudske univerze služi za študente literature in umetnostne zgodovine za

PREDILSKA »VRATA« ODPRTA

Posočju in vsej Primorski se obeta nov dotok turistov iz Zahodne Evrope

Soška dolina s svojim rokavom, Koritniško dolino in z globoko zasedkanim gorskim prevalom Predilom (1156 m) med Vzhodnim in Zahodnim Julijem omogoča najkrajši in najbolj naravni prehod iz Zahodne, Srednje in Severne Evrope na jug, do Jadrana.

Zgodovinarji navajajo, da je že v rimskih časih in tudi potlej držala iz severnih pokrajin Evrope, iz Norika, skozi današnje Korosko po dolini Ziljice, in prek globoko zasedanega Predila v Soško dolino stara prometna pot. Stoletja in stoletja so se čezenj prelivali tokovi ljudstev.

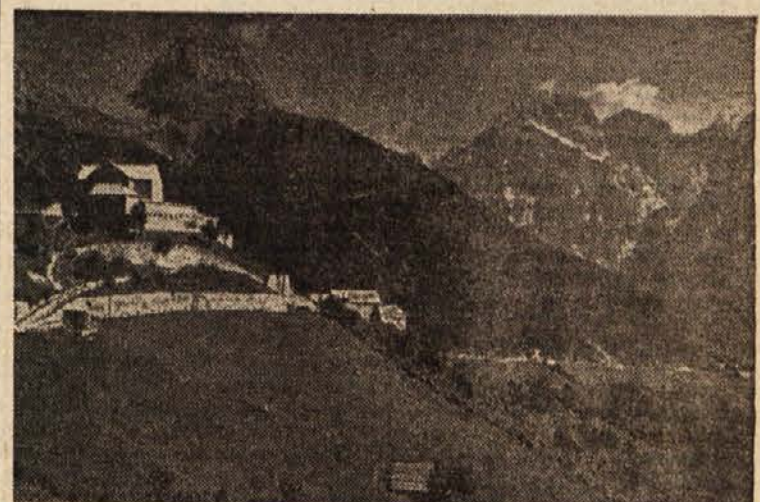
V novejšem času, ko je po letu 1930 znana alpska cesta čez Grossglockner presekalca Visoke Ture, je mednarodnemu moto-turizmu iz Severne in Srednje Evrope odprta najkrajša in najprikladnejša pot na sončni Jadran prav preko Predila. Zato je dolina Zilje od Beljaka preko Trbiža do Rablja (900 m) najugodnejša dolinska smer, kjer je za njim edini 290 metrski vzpon preko Predila. Od tod na jug do morja ni nikakršne naravne ovire več. Stroka cesta z rahlim naklonom se s Predila in mimo Strmca, gorske vasice, ki jo je okupator leta 1943 požgal in v

njej postrelji vse moške, spusti v čudovito Koritniško dolino, v Log pod Mangrtom. Predilska cesta se od Bovca navzdol preljuje v še širšo asfaltirano prometno žilo prav do našega Kvarnera. Za turista je na tej relativno kratki poti (Beljak—Trst 188 km, Beljak—Portorož 245 km, Beljak—Opatija 280 km) nakopičeno toliko naravnih lepot, kakor skoraj nikjer na svetu. Ko tik za Predilom zapusti silkovito gorako Rabeljako jezero (2al se na stalijski strani), se mu nenehno menjavajo lepe turistične slike. Ko zapusti divjo lepoto Koritniške doline, se vzdolž Soče ne more načuditi sinjezelenemu barvnemu tonu njenih voda. In ko pod Tolminom zapusti alpski svet, ga pot privede v pokrajino mehkih oblik in barv, v Gorico in potem vzdolž vino-

je spriči svoje alpinistične pomembnosti, slovite avtoceste na Mangrt in zaradi omenjene mednarodne avtomobilske ceste zelo pomembna za turizem v gornjem Posočju. Vzhod in sever te doline z veličastno 1000 metrsko Loško steno in z mogočnim ostenjem Juljskih prvkov, Jalovca in Mangrta, razkazujeta eno najlepših gorskih scenarij v naših Alpah.

Doslej pa je bilo vse to naravno bogastvo severnozahodnega kota Slovenije turistično neizkoriščeno. Log pod Mangrtom, razen dveh običajnih gostiln, brez turističnih gostišč in hotelov, cesta čez Predil zaprta.

Zdaj so se ta predilska »vrata« odprla. Z vso naglico hitre graditve potrebna poslopja za carinarnico, Putnika in okrepčevalnico. Transitni tok mednarodnega turizma, ki bo

Mangrt (2678 m) levo in Jalovec (2643 m) desno s Predila (1156 m)

rodne Vipavske do edinstvenega Krajskega avtomobilnega društva, ki bo v avtomobilski avtocesti na Preki pri Bilci Bistrici ali Sežani na Jadran.

turistično prometno oplajal vso Primorsko, gornje Posočje pa prav posebno, bo terjal tudi gradnjo sodobne avtocestne postaje v Bovcu in večjih ter sodobnejših gostišč. Franc Cejlan.

PRIPRAVE ZA DAN VSTAJE V LJUBLJANI IN OKOLICI

Množični obisk Bele krajine

Ponekod pa bodo tudi lokalne proslave — Partizanske patrolje in kresovi

Na včerajšnji seji sekretariata Odbora SZDL za Ljubljano in okolico so razpravljali o pripravah za letošnji Dan vstaje. Glavno težišče vsega dela bo v pripravah za čim večjo udeležbo na centralnih proslavah v Črnomlju. Za prevoz

velikega števila ljudi v Črnomlju in druge zgodovinske kraje v Beli krajini bodo še izdelali podrobnejše načrte. Predvideno je, da bodo za prevoz uporabljena vsa razpoložljiva vozila in tudi več posebnih vlakov. V večjih centrih okraja so napovedane tudi lokalne proslave. V ta namen pripravljajo posebne akademijske in športne prireditve, ki bodo dale čim svečanjši podarek temu našemu prazniku. Organizacije Zveze borcev in druge organizacije pripravljajo tudi partizanske patrolje, medtem ko bo mladina po bližnjih vrhovih zanimala številne kresove. K. M.

Postanite naročnik »Ljudske pravice — Borbe« in zavarovani boste za primer nesreče

Ob razstavi ročnih del

v otroškem vrtcu v Spodnji Šiški

»Samo še dvakrat... samo še enkrat gremo spat...« so računali na drobne prste malčki v vrtcu. In ko so odšli zadnjega, je napočil pričakovani dan, ko so se smeje in vrisajoče veselili otvoritve razstave svojih izdelkov.

Starši bolj ali manj hladno občudujemo spretnost, s katero so izdelali vse neštete razstavljene predmete. Oči otroške domišljije pa vidijo na razstavi vse več. Glavne glavice so jim kot živa bitja, s katerimi so preživeli mnogo lepih uric, ko so jim dali prikupen izraz in jih lično pobarvali. Kdo ve, ne vidijo ljubke majhne ortiljake že zasedene in se ne radujejo podzavestno s pedenj-možički, ki se z njimi vozijo? Kar umetelno prepleteni naslanjaji so morda namenjeni babicam, ki v njih posedajo, ko pripovedujejo vnučkom pravljice... Peskonik je zanje prava, pravcata trata s čredico ovac, gobo mušnico — kraljestvom palčkov, jezersko gladino z jadrnicami iz orehovih lupin.

In te papirnate vazice, možički, nešteti gubani predmeti, glavnate češnje, drevesca — so to res izdelki od tri in pol do sedemletnih Mojc, Tanjic, Jožkov, Markov in kdo bi jim še vedel imena? Komaj prvemu detinstu odrasli, že tako spretni — se čudijo vsi, ki prelistavajo mape njihovih risb.

Niso zaman šteli dnevo, upravičeno so nestrpno pričakovali, kdaj se bodo mogli postaviti s svojimi prvimi izdelki. In vsi, ki so

prijetno vzradoščeni občudovali risbe in ročna dela svojih in tujih otrok, so jim morali molče ali glasno izraziti svoje priznanje in občudovanje. Priznanje in zahvalo pa so molče izrekli tudi odgovarjajočim, ki so z vso požrtvovalnostjo in ljubeznijo naučile otroke tolike spretnosti in so tako okusno uredile razstavo. Z. G.

TOVARNA AVTOMOBILOV

PRIBOJ NA LIMU

potrebuje:

direktorja gospodarsko-računskega sektorja

Potrebna je dolgoletna praksa v velikih industrijskih podjetjih na vodilnem položaju v računovodstvu. Plača po sporazumu

šefa finančne službe

z dolgoletno prakso — samostojni finančni knjigovodja in bilancist

knjigovodje

za delo v finančnem in obratnem knjigovodstvu, z dovršeno srednjo ekonomsko šolo in najmanj dvoletno prakso v knjigovodstvu. Lahko tudi brez prakse

4 referente za oddelke uvoz-izvoz

s srednjo šolo in najmanj triletno prakso pri uvozu-izvozu ter znanjem enega tujega jezika (nemščina, francščina ali angleščina)

4 referente za nabavno-prodajno službo

s srednjo šolo in najmanj triletno prakso v komercialni službi

strojne inženirje

za tehnično pripravo in proizvodnjo, z najmanj petletno prakso

strojne tehnike

za delo v proizvodnji in konstrukcijskem biroju, z daljšo ali krajšo prakso

strojne tehnike — kontrolorje

za prevzem materiala strojne obdelave in montaže, z najmanj osemletno službo na takšnem mestu

večje število visoko kvalificiranih delavcev:

strugarjev, brusilcev, avtokleparjev, avtomehaničkov, avtoelektričarjev, hčarjev in varilcev.

Razen direktorja je za vsa ostala mesta plača določena po tarifnem pravilniku.

Podjetje ima komfortna družinska stanovanja in samske sobe v hotelu.

Potne in selitvene stroške od kraja bivanja do Priboja plača podjetje.

Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe na naslov: **FABRIKA AVTOMOBILA, PRIBOJ NA LIMU.**

Trgovsko podjetje »TEKSTIL«

Ljubljana, Ciril-Metodova ulica 3

obvešča svoje odjemalce

da bosta skladišči zaradi inventure

zaprti od 25. do 29. t. m.

ter skladišče »BRANKO KRSMANOVIC«, Mačkova ulica 1,

25. in 26. t. m.

»Elektrarna Zemun« — Zemun

bo imela dne 26. julija 1954 ob 10. uri v upravi podjetja v Zemun, Kej oslobodjenja 15/I.

I. ofertalno licitacijo

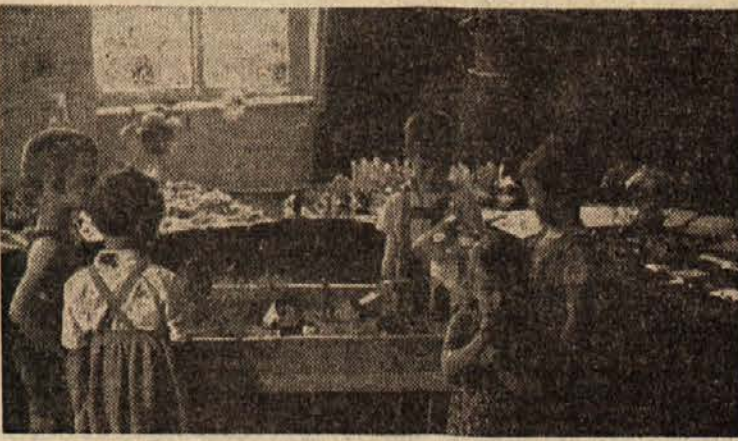
za naslednja dela:

1. Daljnovod Batajnica—Stara Pazova, gradbeni del, predračunska vsota 11.792.510 din.
2. Daljnovod Batajnica—Stara Pazova, montaža in oprema, predračunska vsota 17.314.376 din.
3. Daljnovod Stara Pazova—Indjija, montaža in oprema, predračunska vsota 9.021.817 din.
4. Oprema in montaža TC 35/10 kV v Stari Pazovi, predračunska vsota 8.322.298 din.

Tehnični elaborat in licitacijski pogoji se lahko dobe vsak delovni dan od 8. do 14. ure pri upravi podjetja. Licitanti morajo na dan licitacije poleg ponudbe predložiti komisiji tudi naslednje:

- a) potrdilo o registraciji podjetja;
- b) pismeno izjavo, da so jim licitacijski pogoji in glavni načrt znani, in pristanek, da po njih licitirajo;
- c) potrdilo Narodne banke o položenu kavicji v višini 2% predračunske vsote;
- d) višino režijske stopnje in odstotek amortizacije za eventualne naknadne stroške.

3399

Z razstave ročnih del v otroškem vrtcu v Spodnji Šiški

LONDONSKI ZAPISKI

ZANIMIVO SREČANJE

Razgovor z Joycem Caryjem, enim najvidnejših angleških prozaistov

Med pisatelji, ki sem jih želel obiskati v Londonu, je bil tudi Joyce Cary, petinšestdesletni mladeni, avtor kakih dvajsetih romanov in političnih esejev. Njegov ime blesti dokaj visoko na priznanem seznamu angleških romanopiscev, na tistem seznamu, na katerem — kakor pravijo — še niso smeli čast uvrstiti Priestleyja, češ da še ni pokazal dovolj umetniških kvalit.

Ni lahko sestati se z angleškim pisateljem: Graham Greene je po svoji stari navadi bil nekje na kontinentu, tokrat »samo« v Indokini, Priestley je po neuspehu »Bele kontese« (dajali so jo samo petkrat) odpotoval na zaslužni odih v Južno Francijo, večina drugih je bila v inozemstvu, ali pa so bili poskriti po svojih »mišjih luknjah« širom Anglije in obdani s trdnimi zapahmi konspiracije glede naslova.

Joyce Cary živi v Oxfordu in že naslednjega dne je poslal odgovor, da bo prišel v London, kjer bo imel z nekimi ameriškim profesorjem eno izmed svojih znamenitih, duhovitih konverzacij po radiu. Medtem ko sem pričakoval to prvo srečanje z angleškim romanopiscem, sem se nekoliko razgledal po londonskem umetniškem svetu.

Presenetila so me mnoga pesimistična mnenja in ostre kritike na račun sodobnih književnih ustvarjalcev: Povojna pisateljska generacija se zateka v avtobiografske romane iz mladosti, dobrih vojniš romanov pa je izšlo bore malo. Le malokdo se ukvarja s problematiko sodobne angleške družbe, kajti to ni »v modi«, publika pričakuje od umetnosti zabavo, ne pa umetnosti. Družbena vrenja, vojne in revolucije so »tako splošne stvari«, da jih pisatelj lahko sprejeda.

Nič čudnega, da je duhoviti kritik »Sunday Expressa« Milton Shulman nedavno jedko, morda malce pretirano vzkliknil: »Aldous Huxley se je zatekel v mističizem, Evelyn Waugh viha nos nad sedanostjo, E. M. Forster ne piše več romanov in J. B. Priestley je utrujen. Edina, ki sta se še malo več ukvarjala z našo dobo, sta bila George Orwell in Graham Greene. Večina drugih se zadovoljuje s tem, da piše mehko, rahločutno, introspektivno.«

Mnogokje sem naletel na mnenje, da je bila predvojna slovenska doba mnogo bogatejša. Tedanji veličani so vsakodnevno načelnjali pereča vprašanja: Shaw in Wells sta naskakovala z leve, Chesterton in Belloc z desne, Galsworthy je razgaljal etične in moralne probleme družbe, Arnold Bennett pa je ob vsaki priložnosti zastavil tudi svoje časnikarsko pero, da bi šibal družbo in njen sistem.

In danes? Ni slovstvenih veličin, ni Shawov in Dickensov!

Kakšni so razlogi, kje je krivda? Tako se vprašujejo mnogi. Ali je to duhovna kriza angleškega umetniškega sveta? Posledica povojnega vzdušja? Ali pa odrezanost pisateljev od družbene problematike? Ali pa je resnična trditve pisatelja in kritika P. B. Newbyja, da nihče od sodobnikov nima Richardsonove ali Dickensove nadarjenosti?

Pričakoval sem, da bom ob srečanju z Joycem Caryjem našel vsaj delen odgovor na to zanimivo vprašanje. Kajti Cary je »nihilno, ki beži od modrovanja in učenosti«, zanj je značilna preprostost v opisanju oseb in dogodkov, on izpoveduje »življenjsko silo«. Njegovi junaki so državnik, vojskači, uradniki, pijani skrbniki, otroci, kuharji, natakariče, odvratniki, slikarji, stare device, žene in gospe, politiki in diplomati.

Sestala sva se v mogočnem poslopiju Broadcasting Housea — angleškega radia. Bil je še v ognju duhovne borbe z ameriškim profesorjem: oči so žarele, sipal je pozdravne besede ter jih spremljal z živahnimi kretnjami. Ko smo se vsedli v radijsko restavracijo in začeli razgovor, je odgovarjal s hitrostjo sekundnega kazalca. Kazalo je, kot da se mu mudi živeti. Bil je čil in poln ognja, brez umirjenosti in tehtnosti, ki jo pričakuješ od starejših ljudi.

Angleški pisatelj Joyce Cary

Torej, in medias res! O odnosu književnikov do družbeno-političnih problemov! Ni prislunil vprašanju do konca, že je vpadel:

»Mislite, v smislu Sartra?«

Zanimal sem, ponovil vprašanje in pojasnil, da o tem precej razpravljamo pri nas. Odgovoril je hitro, malce brez zveze, toda prepričan v vsako besedo:

»Slehermi pisatelj mora imeti svoje določeno ideološko gledišče, mora biti »politični pisatelj. Če sam ni trdno na jasnem, kaj hoče povedati ljudem, jih tudi ne bo prepričal. Sam sem v tem smislu »politični pisatelj, označujejo me za »protestanta, non-konformista«. Vse knjige, kar sem jih napisal, tudi preveva ta duh. Osebo ne pripadam nobeni stranki, toda mislim, da je laburistična stranka dobra stvar. Zdi pa se mi, da je v pogledu ekonomsko-družbene problematike že opravila svoje delo.«

Vendar, vsak pisatelj mora imeti popolno svobodo in neodvisnost!

Spomnil sem se začetka njegovega romana »Power in men« (Moč v ljudeh): »Najšibkejši otrok ima silo in voljo... Ta sila je ustvarjalna... Ta ustvarjalna sila je svobodna...« — Vprašal sem ga torej, kako tolmačiti to svobodo pri pisateljih? Odgovoril mi je približno v istem smislu, kot je dejal pred štirimi leti v radijski konverzaciji z lordom Davidom Cecilom:

»Ta svet je obsojen, da ostane svoboden! Obsojen je, da ostane svoboden in da se izživlja v svojih domišljjskih predstavah. Zivljenje dokazuje vsak dan, da morajo biti pisatelji popolnoma svobodni. Sem vnet pristaš neodvisnosti pisatelja in neodvisnosti izraza.«

To so vsi njegovi angleški sovrstniki in vobče pisatelji, sem pomislil. Toda to ne rešuje krize sodobnega angleškega romana. »Kakšen naj bi bil torej,« sem vprašal, »odnos pisatelja do perečih problemov njegove dobe? Ali more stati ob strani, čeprav bi mogli biti ti problemi odločilni za usodo njegove dežele, za njen bodoči razvoj?«

»Smatram, da moram imeti svobodo, da delam, kar želim. Res, ta dežela me lahko strelja, toda to bi bila neumnost. Pisatelj lahko smatra, da so naj-

važnejši problemi dežele ne-bistveni, kot je to mislil Tolstoj. On se je vedno boril proti tedanji vladi in je zato verjetno človeštvu zelo koristil. Voltaire je tudi tak primer. Najvažnejša stvar v zgodovini človeštva je neodvisnost. Pesniki so mnogokrat začeli in vodili revolucije...«

»Odgovor me ni povsem zadovoljil. Svoboda, neodvisnost, revolucija! Doneče besede? Toda... Vse skupaj je izzvenelo, kot da je predvsem želel poudariti neposredno, odločujočo vlogo, ki naj bi jo imel pisatelj v družbi. Morda je hotel izraziti nekaj podobnega kot Shulman, namreč, da pisatelj te vloge danes nima. Spomnil sem se tožba kritikov: Nekaj je Bennett s svojim gromlin glasom pretresal družbo, vabil so ga, naj kandidira v parlament, Lloyd George ga je vabil na kosilo, valeski princ se je ravnal v modi po njem...«

»Toda, koliko današnja angleška književnost odsvita probleme moderne družbe?«

»Smatram, da se angleška književnost, poleg tega pa tudi časniki (kajti časnikarji so pri tem važen činitelj) precej ukvarjajo z vsemi modernimi socialnimi problemi. Vendar točnega odgovora ne bi mogel dati, ker v glavnem čitam le memoarska, zgodovinska in filozofska dela...«

Mar je to indirektno priznanje, da tudi sam »viha nos nad sedanostjo? Toda pred pol ure je še po radiu govoril o problemih miru v svetu in dejal približno isto, kar je izjavil tudi meni: »Atomaska bomba za sedaj ne ogroža miru v svetu, ona ga preprečuje. Za sedaj! Kajti, vsako se boji njene uporabe. Nevarnost pa bi izbruhnila, če bi se našel kak nov Hitler...«

Vendar, tudi ta izjava ne pojasnjuje mnogo. Čutil sem, da se nekako izogiba bistva vprašanja. Ali pa govoriva v jezikih različnih ideoloških gledanj in se ne moreva sniti? Pokazala sem mu utorej esej Walterja Allena o Caryjevih romanih in mesto, kjer govori o njegovem pisanju kot o nekakšni angleški varianti eksistencializma.

»Ta ocena je napačna,« je kategorično dejal. »Eksistencializem je neumnost... Ne strinjam se s Sartrom. Njegovo pisanje nima pravega smisla. Niti sam niti njegovi čitatelji ne razumejo, kaj želi povedati. Predvsem pa mu manjka načela enotnosti, ki je potrebno pri pisanju.«

Cary se je za hip umiril in z odsotnim pogledom razmišljal. Enotnost! Kako jo pojmuje on? Ali kot enotnost umetniško porojene ideje s trdo stvarnostjo sodobne družbene problematike. Ali umik vase, introspektivnost?

»Če hočete izraziti obstoj lepote, ljubezni...« je počasi nadaljeval, »lahko storite le tako, da vneseš v umetnost pojem večne lepote, popolne ljubezni...«

Angleški kritik pa je pred kratkim napisal: V letu, ko svet trepeče pred vodivko bombo, ko vre v Aziji, ko se spreminja družbeni sestav Velike Britanije, so za najboljši angleški roman razglasili... študijo o dvanaestletnem dečku iz leta 1900...«

»Večkrat so vas opisovali,« sem dejal, »kot protestantski odgovor Grahama Greena.«

»S tem se ni morem strinjati. Greene je nesrečen in neurejen človek, ki je mislil, da bo v novi religiji našel tudi sebe. Poleg tega ne moremo vzporejati njega z menoj tudi zato, ker je moja pot individualna. Nikdo ne more trditi, da nekdo dela podobno, kar ustvarjam sam.«

Razgovor je začel na njegovo književno ustvarjanje. Sedaj piše zadnjo knjigo trilogije, ki pa nima skupnega naslova. Podobno trilogijo je napisal med vojno: »Herself Surprised« (Presenečenje), »To be a Pilgrim« (Romar) in »The Horse's Mouth« (Konjski gobec). Pisana je v prvi osebi in v njej je orisal slijajno podobo žene, Sare Munday, ki — kakor je dobro ugotovil neki kritik — po toplini in preprostosti čustvovanja, po nedolžnosti svoje čutnosti spominja na Renoirjeve akte. O njej je dejal:

»Sara, ki živi svoj svet žene, je morala srečati Wicherja in Jimsona, vdrla sta v njeno lastno življenje in odločala o njenih usodi. Morala je sprejeti njuno zgodovino in zgodovino časa kot del svoje lastne zgodovine...«

Morda Sara pojasnjuje nekoliko tudi Caryja. Toda to je bilo v času vojne.

»In vaši bodoči načrti?«

»Ze pred leti sem začel pisati politični esej, ki obravnava problem osebnosti svobode. Verjetno ga bom dokončal, ker se zanj zanima moj ameriški založnik. Moj način dela je namreč tak, da

imam vedno večje število različnih rokopisov, začetih, pol dokončanih ali podobno. Se nikoli nisem pisal nekaj roman zadržema.«

Spregovorila sva še o izmenjavi književnih del.

Kolikor so knjige jugoslovanskih avtorjev dobre (osebno ne vem nič o vaši književnosti), mislim, da ne bi bilo težko najti založnika. Tudi mnogi ameriški pisatelji imajo boljši uspeh v tej deželi kot v Ameriki. Tu ne mislim le na Hemingwaya, ki je angleškemu čitalcu od Američanov najbolj všeč...«

»In vi? Ali upošteвате pri svojem pisanju okus in želje bralcev?«

»Nikoli. Maj založnik celo misli, da sem zanj finančni riziko! Segavo se je nasmešnil, kot da bi izgovoril posrečeno šalo, iz oči pa mu je sijala samozavest človeka, ki je med prvimi na spisku najbolj čitanih živčnih angleških pisateljev po javnih knjižnicah v deželi.«

Ko je odhajal, sem opazil, da je njegova postava vendarle lahko upognjena. Žal mi je bilo, da nisem dobil odgovora o onem vprašanju, ki danes vzemirja svet angleških esejistov in kritikov, o duhovni krizi povojnega književnega ustvarjanja. Zazdelo se mi je, da intervju ni uredništil mojih želja. Ko pa sem kasneje premišljal o razgovoru in o tem zanimivem srečanju s Caryjem, sem pomislil, da je vendarle odgovoril... s podobo lastne umetniške koncepcije.

Nisem se več šutil krčevite mu iskanju odgovora na vprašanje, ki pretresa svet angleških esejistov, kritike na tudi javnosti.

France Vreg

Koncert pevskega zbora „LJUBLJANSKI ZVON“

Lanj je bil obnovljen pevski zbor »Ljubljanski Zvon« s preimenovanjem dotedanega pevskega zbora oblačinskih delavcev in s pristopom mnogih novih pevcev. Zbor šteje sedaj šest 80 članov.

Čudno so vsi pota imen. Leta 1905 ustanovljeno pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je bilo soimenjak literarne revije, ki je svoje ime podedovala no Sritarjevemu dunajskemu »Zvonu«, a Sritar se je pri izbiri tega imena naslonil na Herzenov ruski »Kolokol« iz 50-ih in 60-ih let.

V osebi zborovodje Doreta Matula, ki je bil že pred vojno dirigent »Ljubljanskega Zvona« po vojni zbor obnavlja »Ljubljanskega Zvona«, je »Zvono« tradicija našla svojega živega nosilca. Dirigent je začel svoje zborovsko delovanje 1923. leta in slavi torej prav letos 25-letnico tega delovanja. Zato je bil prvi koncert obnovljenega zbora, ki se je vršil 12. junija v ljubljanski filharmonični dvorani, obenem proslava delovnega jubileja zborovodje Matula.

Koncert je znova pokazal, da ima pevski zbor z zvenečim, tradicionalnim imenom pri nas ne le pevce, temveč tudi občinstvo in z njim zaledje da diha. Dvorana je bila polna. To je suho dejstvo, a vsakakor zanimivo za tiste, ki razmišljajo o krizi naše zborovske glasbe. »Ljubljanski Zvon« je danes vključen v delavsko prosvetno društvo »Svoboda«.

Peli so skoraj samo nov, še nedotaknjen spored, iz pesmi, za katere al je bil »Ljubljanski Zvon« po modri programski politiki zborovodje pridobil pravice prve izvedbe, od avtorjev Preglja, Liparja, Bučarja, Gobca, Simončiča, Mirka, Tomca. Drugi del je vseboval priredbe narodnih Simončiča, Mirka, Liparja.

Adamiča - Molla, Boštjančiča, Kramolca.

Novost prvega, umetnega dela sporeda je bila sicer sama za sebi velika pričakovana koncerta. Drugače pa zbor zlasti v tem delu sporeda v interpretaciji in izrazu ni zadovoljil, bodisi prav zaradi tega ne, kor so bile pesmi še nevpete in neznane. Lodi, ker zbor sam šele dozoreva za take naloge. Pa tudi v drugem delu sporeda, pri narodnih je bila mamljiva interpretacija najšibkejša plat izvedbe. Res ogrele so le pesmi, v katerih so nastopali glasovno odlični zborovski solisti. Zbor jih je moram ponavljati.

Obratno pa velja, kakor za soliste, tudi za ves zbor, da ima sočestno prijetno barvan zvok, dobro glasovno osnovo za svoj nadaljnji razvoj. To je nedvomno predvsem zasluga ženskega zbora, ker je ta kot celota bilo moških tudi številčno manjša se je pa tudi tu in tam občutilo glasovno nesorazmerje med skupinama. Po svojem tehničnem znanju je zbor dobro uvežban, četudi gotovo še ne dognan. Skladbe, ki imajo intonirano kočljiva mesta, so bile trdno nastudirane.

Vmes li morala po napovedi nastopiti s šestimi samospevi basist Friderik Lupša in tenorist Miro Brajnik, ki sta bila na začetku svoje pevске kariere pevca »Ljubljanskega Zvona«. Zato bi dal njun nastop koncertu, zlasti sprico njegovega jubilejnega znanja, poseben poudarek. Toda namesto njih sta nastopila skoraj z istim sporedom basist Tone Petrovič in tenorist Jože Graharič, s klavirsko spremljevalko Zdenko Lukčev. Prav dobro sta izvajala samospeve Bučarja, Adamiča in Simončiča, ki so bili tudi, kot ves spored, bolj uporno izbrani.

Rafael Ajlec

Tržaški slikar Robert Hlavaty v Mali galeriji

V Mali galeriji Društva slovenskih likovnih umetnikov je spet nova razstava. Tokrat se predstavlja s 30 akvareli in risabami tržaški slikar dr. Robert Hlavaty, ki je po poklicu sicer zdravnik, a se že od mladosti ukvarja s slikarstvom. Ze kot študent je namreč risal v razne časopise, z akvareli pa so se začel baviti okrog leta 1935. Doslej je razstavljal v Pragi, Haagu, Beogradu in po drugih mestih, seveda pa tudi v Trstu in v Ljubljani, kjer ga poznamo z razstav v Moderni galeriji.

Hlavatyjeva razstava bo odprta do 30. junija. Za nas je vedno zanimivo in lepo, kadar nas obišče tržaški slikar. Motivi s Krasa, kraška vas pomladi in jeseni, tržaško predmestje, Opéine, hiše ob morju, parniki, jadrnice in plavži, to je svet, ki nam ga v svojih akvarelih podaja Hlavaty, slovenski svet ob morju. Izjemo tvorita le akvarela Avtoportret iz leta 1950 in Umirajoča. Prav bi bilo, da bi si čim več ljubiteljev umetnosti ogledalo to razstavo tržaškega slikarja. Vstop je prost.

Občni zbor Umetniške zadruge

Ljubljana, 23. junija

Včeraj je imela Umetniška zadruga svojo letni občni zbor, na katerem so obravnavali tudi sprejem novih pravil. Nova pravila določajo, da Umetniška zadruga ni več samostojno podjetje, temveč nekakšna ekonomska opora Društvu slovenskih likovnih umetnikov in Društvu slovenskih dekorativnih umetnikov. Na ta način bo zadruga dejansko lahko nudila pomoč članom obeh društev.

Afriska baletna skupina Keita Fodeba bo gostovala konec tega meseca v Zagrebu, zatem pa v Reki, Opatici, Splitu, Beogradu in Ljubljani.

Ansambel bo prikazal »Duha plesa in pesmi« (Franga kontinenta), kot je izjavil njegov ustanovitelj.

Sabahadin Hodžić: Risba

Peta številka NOVIH OBZORIJ

Peta številka mariborskih Novih obzorij s svojo pestro in bogato vsebino prepričljivo dokazuje, da ne kaže podcenjevati obrobnih slovenskih revij.

Anton Vodnik se s pesmijo »Mrtvi pesnik« spominja Srečka Kosovega, pesem pa nam ostane nekako tuja in nam ne ogreje niti erca niti razuma. — France Oniš je objavil pesem »Doma«. Jože Smit je prevedel nekaj Kajuhovih pesmi, v katerih se

Film »Greh« je posnet

Te dni je ekipa Triglav-filma, ki je v režiji Frančiška Čapa in v koprodukciji s Saphir-filmom iz Münchena snemala zunanje posnetke novega celovečernega umetniškega filma »Greh«, zaključila snemanje. V zadnjih dneh je ekipa snemala prizore v Piranu, v vasi Raven in Bertoničju. V soboto 12. junija je bil skoraj tik pred sončnim zahodom posnet zadnji prizor iz filma.

Film bo sicer nemški in bo predvidoma prvič predvajan 1. septembra v eni največjih kinodvoran v Münchenu, toda prav gotovo je v veliki meri zasloga slovenskih filmskih delavcev, da je bil film uspešno posnet v tako kratkem času. Ekipa je delala na zelo neugodnem terenu ter je često menjavala prizorišča, ki so med seboj oddaljena po 20 in več kilometrov. Celo arhitektonsko opremo filma si je zamislil in zvedel mladi filmski arhitekt ing. Mirko Lipužič, ki je pred meseci uspešno študiral v pariških filmskih ateljejih. Vse osnutke za kostume je pripravila mlada, mnogo obetajoča kostimerka Alenka Barilova, ki se sicer pretično uveljavlja v Slovenskem narodnem gledališču in Mostnem gledališču. Večino glasbe za novi film je napisal naš znani filmski kompozist Bojan Adamič, izvajal pa jo bo zabavni orkester Radia Ljubljane. Za originalne rekvizite, ki ustvarjajo vzdušje v filmu, pa je poskrbel tov. Spreitzer. Direktor filma je bil tov. Dušan Povh.

V prihodnjih tednih bo v laboratorijih Triglav-filma dokončana montaža in glasbena oprema.

zrcali, nekje tudi Smidova pesniška duša. Naj bo že tako ali drugače, Smidov prevod Katula je ostal — v kolikor so pač primerne slovenske metrične sheme — veren izvirniku.

Drago Vresnik nadaljuje svojo povest »Zemlja gorje« in se morda le nekoliko preveč spušta v detajljanje nebitnih prizorčkov, medtem ko ima bralec vtis, da pri tem nekoliko zanemarljavo oris pishe junakov, ki razgibavajo zgodbo. Ne oporekam trditvi, da si bralec iz celotnosti sam ustvari sliko junaka, vendar se mi zdi potrebno, da ga k tej podobi, fizični in psihični, nekoliko pripelje tudi avtor sam. — Sveč, čeprav ne popolnoma izviren, je »Strel v živo« Franca Srimpta, ki je s to svojo novelico — če jo smemo tako imenovati — dokazal, kako se brez nepotrebnih besedi in besedičenja ustvari resničen odraz življenja.

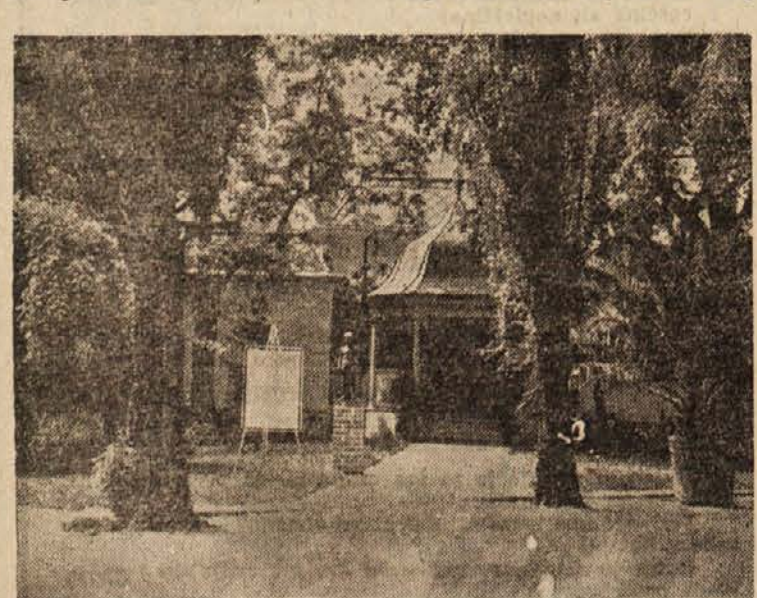
Marja Borštnikova nadaljuje »Pogovore s pesnikom Gradnikom« in se v tej številki zadržti od Gradnikovi pesniški zbirk »Padajoče zvezde«. — Izredno zanimiv je esej Janeza Gradniškega »Pogled v zahodne literature v letu 1953«, ki se v omenjeni številki konča s pregledom francoske knjige v letu 1953. Mimo izbrnega prikaza vodilnih in pomembnih francoskih revij, med katerimi je bila najpomembnejša »La Table Ronde« pod uredništvom Francoisa Mauriac, ki so se ji pridružile še tri revije — najvažnejša med njimi »Nouvelle Revue Française«, se Gradniški zadržti pri božnem orisu kopice sodobnih francoskih romanov, ki zaradi mnogih francoskih literarnih nagrad rastejo kakor gobe po dežju. Avtor opazja pomembno zanimanje za novelistiko, za katero ni razpisana nobena nagrada.

Branku Rudolfu prav gotovo nihče ne oporeka njegove izredne našitnosti in razgledanosti ter duhovite koserije o družbi, vendar pa mu mora pozorni bralec ob branju njegove recenzije Herbertove komedije »Veskih sto let« odredit jasnost v pisanju in s tem seveda tudi uspeh, ki bi ga Rudolfove recenzije imele brez te osnovne pogrteke.

Pod rubriko Ocene in poročila objavlja Bogo Teply nekakšen indirektni razgovor s profesorjem Janežem o njegovem Pregledu slovenske književnosti ter ga prijateljsko spominja na to in ono pozabljeno ali celo še nepoznano obdobje ali osebnost, ki naj bi jo Janež upošteval pri svojem morebitnem novem utbeniku slovenske književnosti.

Božidar Borko se je v kratkem zapisku spomnil štiridesetletnice hrvaškega pesnika, pisatelja in kritika Antuna Gustava Matoša, katerega »Izbrane pjesme« so izdali leta 1950 v Zagrebu. — Dalje Božidar Borko podrobneje analizira Wilhelma Furwaenglerja »Pogovore o muziki«, ki so sicer izšli v Zuerichu 1949, a so si medtem s prevodi v glavne evropske jezike pridobili mednarodno sloves. Knjiga — sodeč po Borkovem opisanju — ne sodi samo na knjižno polico muzikov, temveč na knjižno polico slehernega izobraženca.

Fran Šijanec se v krajšem sestavku razgovori o »Razstavi slovenskih likovnih umetnikov ob otvoritvi Umetnostne galerije v Mariboru dne 7. februarja 1954«, na kateri so sodelovali mimo ljubljanskih gostov tudi mlajši in najmlajši mariborski slikarji in kiparji.

Pogled na zunanost obnovljenega Jakopičevega paviljona, kjer je zdaj odprta spominska razstava Nikolaja Pirnata

Začetek nove dobe znanosti

Laboratorij za znanstvene raziskave bo veljal 28 milijonov dolarjev

Ne le ameriški, marveč tudi evropski znanstveniki vneto proučujejo možnosti, kako bi v mirnem času izkoristili atomsko energijo. S svojim delom, začel leta 1950, so pravzaprav prehiteli nedavno pobudo predsednika ZDA Eisenhowerja o mednarodni ustanovi, ki bi pripomogla, da bi atomsko energijo uporabljali v mirnodobne namene, v splošno korist vsega človeštva. Evropska agencija te vrste že deluje in vodi jo več uglednih svetovnih znanstvenikov, strokovnjakov za jedrsko fiziko. Ustanovljena je bila leta 1950, ko je 12 evropskih držav sklenilo vzpostaviti mednarodno organizacijo, za raziskave na področju atomske energije, pod pokroviteljstvom UNESCO.

LABORATORIJ ZA 28 MILIJONOV DOLARJEV

Evropska organizacija za atomsko energijo, znana bolj z imenom CERN Conseil Europeen pour la Recherche Nucleaire gradi v Švici blizu Zeneve laboratorij, ki bo veljal 28 milijonov dolarjev. V njem bodo proučevali atomsko jedro in laboratorij bo dajal samo informacije, ki jih bodo lahko uporabljali znanstveniki vsega sveta, ker glede njihove objave ne bo nobenih omejitev. Laboratorij bodo gradili sedem let. Imel bo tudi velik protonski sinkrotron, instrument, s katerim silno povečajo hitrost jedrskih delcev. Preden se razcepijo, računajo, da bo instrument, s katerim bo razpolagal CERN, največji in najmočnejši te vrste na svetu, in da bo posredoval plutonskim izstrelkom hitrost od 25 do 50 milijonov elektronskih voltov.

To bo prvi stroj, ki bo izstreljeval delce enake energije kakor jo imajo kozmični žarki, ki prihajajo k nam iz vesolja, kakor je rečeno v poročilu UNESCO. Nihče ne more slutiti, kaj vse bodo znanstveniki s tem strojem odkrili. Strokovnjaki pričakujejo, da bodo odkrili z njim mnogo skrivnosti materije in tudi energije. Misel, da bi vzpostavili evropsko organizacijo za jedrske raziskave, je bila sprožena leta 1950 v Florenci, UNESCO je takoj sprejela to

ponudbo in pridobila za skupno delo vrsto evropskih držav. Znanstveniki strokovnjaki za atomsko energijo teh 12 dežel, so ustanovili CERN in začeli pripravljati načrte za atomski raziskovalni laboratorij, ki ga bodo vzdrževali z mednarodno pomočjo.

RAZISKAVE BODO NEVOJASKEGA ZNACAJA

Lani julija je teh 12 držav podpisalo uradno konvencijo, s katero je bila ustanovljena organizacija za jedrske raziskave. Druge države se lahko pridružio tej organizaciji pozneje, če jih ustanoviteljice soglasno sprejmejo. Razen zgraditve novega laboratorija, opremljenega z najmodernejšimi napravami, pa vabi CERN k trajnemu sodelovanju v laboratoriju in k teoretičnemu proučevanju atomske energije. Raziskave bodo izrazito znanstvene, strogo nevojaskega značaja. Skrivaj ne bodo v tem laboratoriju ničesar

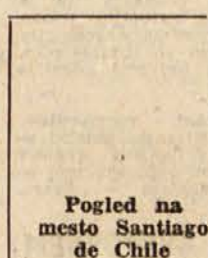
delali. V njem tudi ne bo atomskega reaktorja, v njem ne bodo izdelovali atomskih potrebnin. Uporabljali ga bodo izključno za proučevanje atomskega jedra in razmerja med materijo in energijo. To bodo dosegli z proučevanjem nevtronov, protonov in drugih elementarnih delcev.

V tem laboratoriju se bodo učili tudi mladi evropski znanstveniki, ki doslej te priložnosti niso imeli, ker so naprave za raziskave zelo drage. Stroškov zanje ne zmore nobena evropska država. Delo CERN na področju atomskih raziskav, pravi UNESCO, ne bo v nobeni zvezi z vojno in s adovi dela te organizacije bodo lastnina vsega človeštva. To bo res začetek nove dobe v znanosti, najširše sodelovanje med znanstveniki, in sicer prek državnih in jezikovnih meja. To bo splošen mirnodobni napor in prizadevanje, da bi prodrlj v skrivnosti narave in da bi se tako povečalo bogastvo človeštva.

DEZELA SOLITRA in OKUSNEGA SADJA

Izkoriščanje čilskih naravnih bogastev je večidel v rokah ameriških kapitalistov

Republika Čile sodi med dežele, o katerih redko kaj beremo ali slišimo, in vendar je ena najzanimivejših. Med nerodovitnim, solitrskim področjem na severu in ledeno puščavo Ognjene zemlje na jugu se razprostira med drugim sloveča osrednja dolina, katere rodovitna aluvialna plast zemlje je debela kakih 100 m. Ta dežela ima eno najbolj viharnih zvez svetovnega prometa, znano Magellansko morsko ožino, nazvano po portugalskem pomorščaku Magellanu, pa tudi eno najčarobnejših združitelj na svetu Vinal el Mar. Čilske slive, breskve, smokve, hruške in melone po okusu

Pogled na mesto Santiago de Chile

presejajo celo kalifornijske. Čilski vinogradi dajejo najboljša vina novega sveta in kilogram teške ostroge čilskih cowbojev so najbolj čudne, kar jih je kdaj čutili konj. Nekateri imenujejo Čile ameriška Svica. Na meji med Čilom, Argentino in Bolivijo je namreč dvajset blizu 7000 m visokih gorskih orjakov. Najvišji grebeni Mount Blanca in Matterhorna ne bi dosegli niti dolin, ležečih 1600 m pod Aconcagua in Impengato. Andi de Chile na opek pas med pogorji in Tihim oceanom, ki ni nikjer širok nad 350 km, v čilski zemlji so bogata ležišča bakra, železa in premoga, nekaj pa je tudi zlata in srebra. Pod severno puščavo so največja ležišča solitra na svetu, in Ognjeni zemlji pa o nedavno naletili tudi nafta.

Andi pa ne krijejo v sebi samo velikih naravnih bogastev, marveč so posamezni deli tudi pravi raj zimskega športa. Pod njihovimi grebeni so zgradili več avtomobilskih cest in razkošnih hotelov. Doline pod mejo večnega snega so do decembra do februarja zavite v bujno zelenje in cvetje. Posebno očarljiv je iz njih pogled na zasnežene ognjenike Osorno, Puntlagudo des Villarico, des Puyhue in še vrsto drugih. Najlepsi med njimi je Osorno s svojo slikovito okolico.

Kadar misli Čilence na svojo domovino, misli navadno na njeno srednjo tretjino z milim podnebjem. Čile ima 6 milijonov prebivalcev in večina je naseljena v sredini. Tu so velika mesta in bogata veleposelstva. Glavno mesto Santiago, živahno poslovno velenje, ima nad milijon prebivalcev in se odlikuje zlasti po lepi negi. Čilenci so zelo navdušeni za konjski šport in konjske dirke. Radi hodijo tudi na bikoborbe. Zemljepisni legi je pripri-

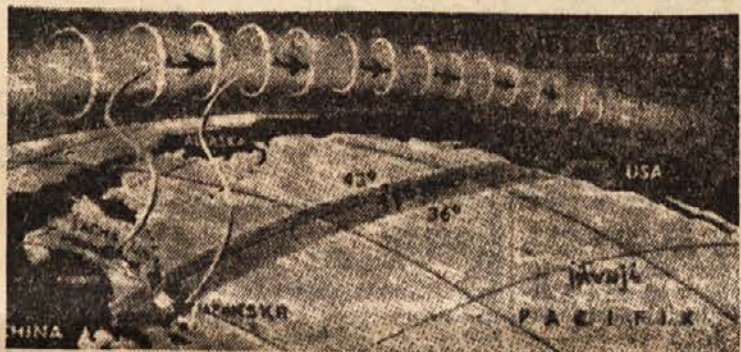
sati, da se mora Čile boriti s težavnimi gospodarskimi problemi. Bogata, rodovita zemlja osrednje doline ne zadostuje za prehrano prebivalcev, poljedelstvo drugih pokrajin pa daje le pičle presežke. Celotno v srednjem delu morajo umetno namakati na tisoče posestev, če hočejo kaj prida pridelati. Južni del dežele z obilnimi padavinami, je bolj prikladen za ovčevrejo in gozdarstvo, kakor za pridelovanje žita. Čile si mora pomagati z izvozom rudnin in uvozom živil.

Bolj kakor katerikoli druga latinskoameriška država je tudi Čile poskusil vzpostaviti ravnotežje svojega gospodarstva z zgraditvijo težke industrije. Pred nekaj leti so začeli obratovati prve moderne jeklarne v Huachaputu. Po sem svetu je znan čilski solitr, ki ga pridobivajo v puščavi Atakama. Vtem ko je Čile prej dobavljal svetu do 90% dušičnih gnojil, je padel zdaj njegov izvoz spriču proizvodnje sintetičnih gnojil v ZDA in Evropi na 8%. Pač pa je zelo naraslo prido-bi anje bakra. Središče te industrije je v Chuquibambiji je največje in najmoderneje na svetu. V velikanskih ležiščih bakrenega sulfata in klorida je tu 36,8% svetovnih zaloz. Izkoriščanje teh bogatih rudnikov je večidel v rokah ameriških kapitalistov.

Orkan pospešuje civilni zračni promet

Ameriška družba za zračni promet je izkoristila zračni predor med azijsko in ameriško pacifično obalo

Nebeška cevna pošta bi lahko imenovali zračno cev ali predor, ki se začne pred azijsko obalo med 36. in 43. vzporednikom in drži v višini 7000 do 11.000 m naravnost na ameriško pacifično obalo približno v višini San Francisca. Po tem naravnem vetrovnem predoru stalno divja vihar, pravi orkan, saj pihava veter s hitrostjo 200 do 500 km na uro.

Američani so podjetni in iznajdljivi. Izkoriščati so začeli tudi ta naravni pojav. Družba za zračni promet »Pan American World Airways« se je vgnezdila tudi v tem vetrovnem predoru. Njena letala prihranijo na enem samem poletu med Japonsko in Havaji za kakih 1600 dolarjev bencina. Razen tega pa potrebujejo za to dolgo pot namesto 17 in pol samo 11 in pol ure. Tako namreč pospeši polet veter. Ta »zračni Zalivski tok« so odkrili med drugo svetovno vojno. Ameriški bombniki so imeli težave, ker so morali v napadnih na Japonsko letati proti močnemu nasprotnemu vetru. Nikoli se niso smeli dvigniti nad 7000 m visoko. Ameriški meteorologi so zračni prekop natanko izmerili in proučili. Gre res za stalen vihar, za zelo močan veter, ki pihava od azijske proti ameriški pacifični obali.

V znamenju hladne vojne oz. vročega miru imajo vse stvari najmanj po dve strani, tako tudi ta nebesna cevna pošta. Ameriške oblasti še niso javnosti priznale, da bi lahko sovjetska letala z oporišč na Sahalino napadla Ameriko z letali, katerih akcijski radij za takšne opera-

cije ne zadostuje. Strokovnjaki ameriškega vojnega letalstva so natanko izračunali, da bi lahko SZ v primeru vojne poslala cele padalske polke s Sahalina v Ameriko. Tudi z zastarelimi letali bi leteli čez Kurilske otoke proti jugovzhodu in dosegli Kalifornijo. Ameriški strokovnjaki imenujejo ta stratosferni zračni tok, ki ga trenutno izkorišča samo ameriško civilno letalstvo, »reaktivna pištola« in domnevajo, da gradi SZ na Sahalino le-

tališča z edinim namenom, da bi po potrebi to »pištolo« napolnila z municijo in tako pripravila letalski napad na zahodno obalo Amerike. Tako naj bi naravne sile nadomestile tehnične pomankljivosti sovjetskih bombnikov in pomagale premagati največjo oviro, namreč veliko razdaljo med azijsko in severnoameriško obalo.

Letos v maju so dogradili na Sahalino 25 km južno od Ohiaje, kjer črpajo nafto, novo veliko sovjetsko letališče s podzemljskimi hangerji in skladišči. To je baje že osmo sovjetsko letališče na daljnovzhodnih otokih. Če bi torej sovjetske eskadrile operirale v višini 10.000 m in če se ne bi dotaknile ameriškega varnostnega pasu nad Japonsko, bi lahko priletele nad Ameriko in vrgle padalce, seveda če ne bi mogli Američani proti temu ničesar ukreniti. Za zdaj so bile v ZDA v vojaškem oziru najbolj občutljive na Aljaski. Spriču sovjetskih oporišč na Sahalino in stratosferne zračne cevi pa se je položaj bistveno spremenil. Odslej bodo morale ZDA bolj misliti na obrambo svoje zahodne obale, dostopne sicer v primeru vojne samo sovražnim podmornicam.

Zdaj je na vrsti ATOMSKA LOKOMOTIVA

Izkušeni železniški inženirji si pa od nje ne obetajo posebne koristi

Komaj so spustili v morje prvo atomsko podmornico »Nautilus«, že so začeli strokovnjaki z dr. Borstom na čelu pripravljati načrte za graditev prve atomske lokomotive. Z navesti in informacijami so jim pomagali inženirji petih ameriških železniških podjetij za graditev elektrarn. Načela, na katerih bi delovala atomska lokomotiva, so dobro znana. Zato so se projektanti znašli pred istimi problemi, pred katerimi se znajde vsak inženir, ki hoče vsem znano odkritje uporabiti v nove in težko uresničljive namene.

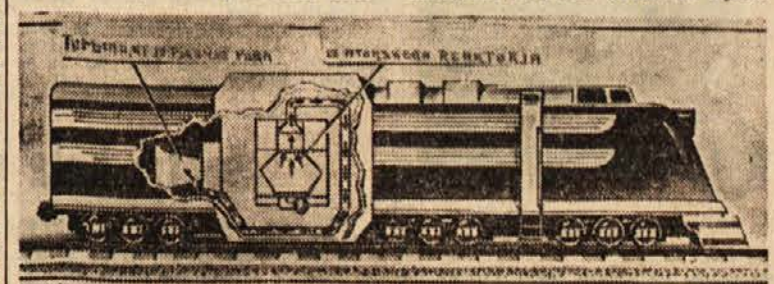
Atomska lokomotiva bi morala konkurirati z diesellokomotivo, ki troši ceno nafto. Dieselmotorji imajo 1500 do 2000 ks. Pri težkih vlakih povežejo tri do štiri motorje. Najnovejši dieselmotorji za tovorne lokomotive imajo po 12.400 ks, na potniških lokomotivah pa 2500. Dr. Borstova atomska lokomotiva bi imela 7000 ks in stroški bi znašali 1.200.000 dolarjev. Cena diesellokomotive se giblje okrog 110 dolarjev za eno konjsko silo. Kombinacija dieselmotorjev, ki bi dajala 7000 ks, bi veljala torej 770.000 dolarjev. Kakor vse druge atomske naprave, bi bila torej tudi lokomotiva zelo draga.

Železničarji in konstruktorji lokomotive se ne strinjajo v mnenju vrednosti v enem letu na diesellokomotivah potrošene nafte. Za lokomotivo s 7000 ks bi potrebovali za kakih 68.000 do 120.000 dolarjev nafte. Atomska lokomotiva bi potrebovala na leto 4983 gramov urana — 235. Če računamo kilogram urana po 19.867 dolarjev, bi torej znašali stroški za pogon atomske lokomotive na leto kakih 90.000 dolarjev. Atomska lokomotiva bi vozila s paro pod velikim pritiskom. To pomeni, da bi morali v reaktorju v delcu razbiti nevtroni bombardirati uran — 325 ali plutonij. Pri tem bi se sproščalo mnogo energije. Strokov-

njaki še ne poznajo praktičnega načina, kako bi mogli neposredno uporabljati to sproščeno ener-

njegov oklep pa bi moral biti debel 120 cm, da bi zadržal smrtonosne žarke. Oklep bi tehtal najmanj 200 ton. Tudi nekatere diesellokomotive tehtajo blizu 200 ton. Atomska lokomotiva bi imela 12 pogonskih osi (24 koles), vtem ko imajo velike diesellokomotive štiri nosilce po štiri kolesa.

Železničarji hočejo imeti težke lokomotive, ker bolje vlečejo. Atomska lokomotiva bi bila sestavljena iz dveh delov in njena

gija. Za zdaj izkoriščajo toploto, ki nastane tako, da delci atoma v poletu udarjajo drug ob drugega ali v stene reaktorja ali v druge ovire na svoji poti. Vsak izstrelak, ki ga iznenada ustavimo, izloča energijo v obliki toplote. To velja tudi za atomske delce.

Konstruktorji atomske lokomotive nameravajo napeljati paro iz 10.000 cevi v reaktorju neposredno na lopatice parne turbine. Izkoriščena para bi se po prihodu iz turbine zgoščala in znova prihajala v reaktor, ki bi lahko deloval s polno paro nepretrgoma 24 dni in šele potem bi bilo potrebno novo gorivo. Reaktor bi bilo treba napolniti samo šestkrat na leto. Širok bi bil 60, visok 90, dolg pa 90 cm,

skupna dolžina bi znašala 48 m. V prednjem delu bi bil reaktor s pogonskim strojem, v zadnjem pa radiatorji z zračnim ohlajanjem. Če jo bodo sploh kdaj izdelali, bo zelo podobna aerodinamični diesellokomotivi. Dimniški splošč ne bo imela. Njene turbine bodo gonile štiri generatorje istosmernega toka, tako da bo pogon električni, kakor na diesellokomotivah. Izkušeni železniški inženirji si od atomske lokomotive ne obetajo posebne koristi. Predvsem poudarjajo, da dieselmotor izpodiriva parne lokomotive, ker ima večji faktor izkoriščanja. Iz gospodarskih razlogov večina železniških strokovnjakov dvomi, da bi lahko bila atomska lokomotiva v pogonu 400 ur mesečno.

Dve iz filmskega ateljeja

»Tako ko sem požrl raziskovalca in njegovih 12 nosačev, so mi prinesli obložene kruhke.«

»Saj sem režiserju že stokrat rekla, da ne znam plavati.«

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. naša hidrocentrala, 7. topničar, 13. merilec časa, 14. podkmetev, 16. oseba iz Gotovčeve opere, 17. majhni plugi, 19. konferenca, 20. pomožna konstrukcija v zidarstvu, 21. kemične spojine, izpeljane iz amoniaka, 23. bodica, konicna enota, 24. celini sredi morja, 25. merilna enota, 26. pripadnik indijskega plemena v Mehiki, 27. najvišja pravoslavna oblast, 29. gol, 31. čist, umit, 32. seč, 35. železov kršec, 37. Verdijevo opera, 38. cest pridevek pred škotskimi imeni, 39. prebivalec Lakonije, 40. tovarna avtomobilov v Mariboru, 41. prebivalec Anama, 43. razvidno načelo, resnica (dvo), 44. av pičeno: 1. reka v vzhodni

Sloveniji, 2. ime skladatelja Hačaturjana, 3. prostor za valjenje, 4. okrajšava za »opus«, 5. prevozno sredstvo, 6. član odbora, 7. nekoč slavno mesto na severni obali Afrike blizu današnjeja Tunisa, 8. veznik, 9. predlog, 10. brez pokrivala, 11. država v Aziji, 12. cvetica, 15. brki pri kitu (ednina), 18. negativno nabiti ion, 20. povezan sop stame (dvojnina), 22. sin tako dalje (kratka), 24. moško ime, 27. vsota, 28. visoka planota v Perziji, 30. zračno zdravišče v Pirenejih, 32. prvi človek (mitološko), 33. naše veliko trgovsko podjetje, 35. dolečen izid šahovske igre, 36. vrsta športa, 39. simbol za »litje«, 40. različna soglasnika.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13			14			15				16	
17		18		19					20		
21			22		23				24		
		25							26		
29	28			29	30				31	32	33
34			35				36		37		
38				39				40		41	
42							43				

MALI LEKSIKON

VPRASANJA:

Kdaj je bil v prvi srbski ostaji pokol knezov?
Kako je nastala in kako je bila zadušena labinska rudarska republika?
Kako fotografirajo kozmične žarke?

ODGVIORI:

Pokol knezov, ki so ga zakrivil štiri veliki dahije boograjskega pašaluka, drugi polovici januarja leta 1892, je lepo opisal Filip Višnjić v svoji znanstveni knjigi »Začetek upora proti dahijem«. Pokol knezov je bil pravzaprav eden glavnih povodov, da so se Srbi dvignili proti Turkom. Nasilje dahijev nad njimi je bilo presejalo vse meje. Med pokolom so bili mnogi knezovi in uglednejši ljudi. Natančno število žrtve ni znano. Nekateri zapiski pravijo, da jih je bilo 150. V nobenem zapisu pa jih ni naštetih manj ko 70. Dahije so torej pobili nad 70 najuglednejših Srbov.

Labinska rudarska republika je svotal pojem v zgodovini naših narodov. Nastala je marca 1921 kot odpor proti nečloveškim ukrepom Italije zoper Slovence, ko so fašisti ugledne narodne borce zaprli in internirali na Sardiniji in v drugih koncentracijskih taboriščih. Labinska republika je imela šestčlansko vlado, ki je opravljala vse javne posle na področju labinskih rudnikov. Nad mesec dni je bila četrtina rudarjev pod orožjem. Labinsko republiko so zadušili 6. aprila 1921, ko so Italijani poslali proti njej vojaštvo in vojno ladjo, katere posadka je zavzela Krinje in ga zažgala.

Fotografiranje kozmičnih žarkov ali bolje rečeno fotografiranje njihovih poti opravljajo v Wilsonovi celi. Kozmični žarki imajo to lastnost, da jonizirajo zrak na poti skozi zrak. Vodni hlapi pa se zgoščujejo na jonih vzdolž poti zraka. Nad Wilsonovo celico z razrednim zrakom napolnjeno s katilico, je pritrdjen Geiger-Müllerjev števec za registriranje kozmičnih žarkov. Enak stevec je tudi pod celico. Posobna radiotehnična naprava sproži fotografski aparat šele, ko gre kozmični žarek skozi oboja števca in torej tudi skozi celico. Takšni posnetki kozmičnih žarkov so znanstvenikom pripomogli, da so dosegli v proučevanju atomov zelo velike uspehe. Z njimi so odkrili celo več novih elementarnih delcev.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Znani so vsi četrtfinalisti

BRAZILJA, JUGOSLAVIJA, URUGVAJ, AVSTRIJA, MADŽARSKA, NEMCIJA, ANGLIJA, ŠVICA

Včeraj sta bili v Baselu in Zürichu odigrani ponovni tekmi med Italijo in Švico ter Nemčijo in Turčijo. Kot je bilo pričakovati so Nemci premagali Turčijo in se uvrstili v četrtfinale. Nemci so presenetili z učinkovitostjo svojega napada. V drugi tekmi se je Švicarjem posrečilo ponoviti uspeh iz prvega srečanja. Tudi tokrat so porazili Italijo in se tako uvrstili v četrtfinale.

Mobilkanec umaknil prižobo — Mobilkanec se je pritožil na tekmo proti Franciji zaradi enajstmetrovke, ki jo je prisodil sodnik Vincenti. Toda zdaj so prižobo umaknili.

Kazen za neoprezno igro — Na sestanku Mednarodne federacije nogometnih sodnikov so sklenili, da bo sodnik vsako neoprezno igro, čeprav pri tem ne bo prišlo do faula, kaznoval s posrednim udarcem. Razen tega je sodnikom na svetovnem prvenstvu dovoljeno med igro zamenjati žogo.

118 delegatov na kongresu FIF — Na kongresu FIF sodeluje 118 delegatov iz 51 držav. Uradni jezik na kongresu je nemški. Delegati so sprejeli kandidature Kambože, Nacionalne Kitajske, Hongkonga in Malezije.

Zavržen predlog ČSR — Delegati FIF so odločili predlog ČSR, naj bi zmagovalec V. svetovnega prvenstva avtomatično izbral za organizatorja prihodnjega svetovnega prvenstva.

Premagane reprezentance zapuščajo prvenstvo — Reprezentance, ki so izpadle iz osmine finala, že zapuščajo Švico. Francozi so že odšli. Včeraj so odpotovali Čehi z letalom. Korejci pa so odpotovali v Kopenhaagen, kjer bodo nastopili proti Danski. Mehikanci bodo odšli v Nemčijo, kjer bodo odigrali tekmo proti reprezentanci Stuttgarta. Belgijci se bodo napotili v Milano, medtem ko se Škoti še niso odločili.

Spremembe v brazilski reprezentanci — Na tekmi z Madžarsko v brazilski reprezentanci ne bo igralo levo krilo Rodrigues in leva zveza Pingo.

Rodriguez je poškodovan, medtem ko za Pingo razlogi niso znani.

Jugoslavija med najboljšimi — Ocenjujot reprezentance, ki sodelujejo na svetovnem nogometnem prvenstvu, uvršča italijanski tisk Jugoslavijo med najboljše in predvideva, da se bo prav gotovo uvrstila v polfinale.

Časnik »Paese« poudarja, da je Lila nepozabna in najboljša tekma celotnega turnirja tekma Jugoslavija — Brazilija, medtem ko »Unita« piše, da je Jugoslavija največje odkritje prvenstva.

Štirje Jugoslovani v reprezentanci — Italijanski časniki so sestavili moštvo najboljših igralcev na prvenstvu. V tej reprezentanci so tudi štirje Jugoslovani: Beara, Čajkovski, Horvat in Vukas.

JUBILEJ NA SVETOVNEM PRVENSTVU

Eden naših najboljših nogometašev Rajko Mitić bo slavil na tekmi v četrtfinalu svetovnega prvenstva zlati nogometni jubilej — 50-let bo obkrel dres z državnim grbom. Želimo mu na tej tekmi, da tako uspešno zaigra kakor je proti Braziliji in da z novo zmago proslavi svoj jubilej. Menimo, da mu bo to največja nagrada.

PROGRAM ČETRTFINALA

Četrtfinalne tekme bodo na svetovnem prvenstvu odigrali v soboto in nedeljo. V soboto se bosta v Baslu pomerili Anglija in Urugvaj. Sodil bo Avstrijec Steiner. V Lausannei pa bo tekma Avstrija : Švica Sodil bo Skot Faulstich.

V nedeljo bo v Zenevi tekma reprezentance Jugoslavije in Nemčije. Sodnik bo Madžar Zsolt. V Bernu pa bo tekma Brazilija : Madžarska. Tekmo bo sodil Anglež Ellis.

NAJBOLJŠI TUJI IGRALCI, KI SMO JIH VIDELI V OSMINI FINALA

Nogometaši, ki so nas navdušili

(Od posebnega dopisnika Borbe)

Lausanne, 23. junija
V četrtfinalu svetovnega prvenstva so se prebile res najboljše reprezentance, v katerih nastopa prava nogometna elita. Malo je igralcev, kakršni so Julinho, Didi, Santos, Bozisk ali Kocsis. Užitek je bilo gledati jih, s kakšno lahkoto igrajo in kako se bore za zmago.

Castilho najboljši južnoameriški vratar

Izmed vseh tujih vratarjev, ki smo jih videli v osmini finala, je na nas najboljše vplivalo najbrže južnoameriški vratar Castilho, ki nastopa za Brazilijo.

Plumenzo Castilho iz Rio de Janeiro je star 25 let. Dolgorok je in mišičast ter ima izredno razvit refleks. Kadar nasprotnik napada, se ves skrči, temu pa sledi bliskovit skok.

Castilho stalno spremlja igro. Kadar je nasprotnik v šestnajstmetrovski teži iz vrat, da bi zmanjšal kot. Dobro intervenira tudi pri visokih strelitih. To je vratar, ki mu ni lahko zabiti gol.

Nilton Santos »profesor brazilskega nogometa«

Desni branilec brazilске reprezentance Nilton Santos je najboljši branilec, kar smo jih videli. V Braziliji ga tako častijo, imenujejo ga »profesor brazilskega nogometa«. Poleg Domingosa, silovitega predvojnega brazilskega branilca, smatrajo Santos za najboljšega brazilskega branilca vseh časov. Celo Moreira, ki nerad hvali svoje igralce, pravi, da je to najboljši branilec, kar jih je videl. Močan je, visok, zelo hiter in igra z obema nogama, odlično pa tudi z glavo. V njem so združene vse za branilca potrebne vrline: silovitost, hitrost

in tehnika. Žogo obvlada s takšno lahkoto, kot da je žongler, njegov start pa je silno oster. To je najbolj obetljivi dvojni.

Santos je dirigent obrambe, igralce razporeja, jih opominja, skratka branilec je, za katerim se vratar čuti mirnega.

Mnogo odličnih krilcev
Medtem ko je Santos boljji od ostalih branilcev, pa smo med krilci videli mnogo odličnih igralcev.

Francoski krilec Marcel je odlični tehnik, neumoren graditelj igre in trdna opora obrambi. Brazilski krilec Bauer je igralec izrednih kvalitiet. Mnogi strokovnjaki ga štejejo za ene

F. Walter (Nemčija)

ga izmed najboljših levih krilcev na svetu.

Pa vendar je razen Čajkovskega na nas največji vtis dolejal napravil desni krilec Madžarske Bozisk. Visok je, uren, njegove kretnje so elegantne in

LEVO: »Velike preglednice mi je delal tisti vaš dolgin.« je izjavil po tekmi srednji napadalec Brazilije Balthazar. Slika kaže, da je »dolgin« spet uspelo zadržati Balthazarja, medtem ko Beara brezskrbno lovi žogo.

Z velike tekme

HORVATOVİ AKCIJI

DESNO: Naš srednji krilec ni onemogočil na tekmi z Brazilci le Balthazarja, temveč se je mnogokrat spoprijel tudi z desnim krilom Julinhom. Največkrat pa je bil le-ta poražen.

PONOVLJENI TEKMI V OSMINI FINALA

Naša reprezentanca bo igrala z Nemčijo

»Madžarski rezultat« Nemcev

NEMCIJA : TURCIJA 7:2 (3:1)

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Zürich, 23. junija.
Strelci: Wafer v 6. in 61. Schätfer v 16. in 79. Morlock v 39. in 76. Otmar Walter v 60. minuti za Nemčijo, za Turčijo pa: Mustafa v 21. in Lester v 83. minuti.

Po tekmi smo srečali trenerja Ciriča, ki je videl to tekmo. Dejal je: »Nemci so močni. Njihova obramba je odlična, napad izversten, vendar upam, da bomo v nedeljo zmagali. Nemci so res dobra reprezentanca. Napad je veliko boljši od obrambe. Igrajo zelo hitro, s kratkimi pasovi,

in sicer preko kril. Če ne morejo prodreti naprej, potem često vrnejo žogo nazaj. Kril sta hitri in zelo lepo pošiljata žogo pred vrata.

Obramba je slabši del reprezentance. Branilca sta okorna, toda v obrambi so vsi ostri. Silovito startajo in često to presega meje dovoljenega. Krilska vrsta je dozdaj dobra, najboljši igralec na tej tekmi pa je bil levi krilec Eckel.

Doseženi rezultat nas ne sme motiti. Vsekakor je zasluga dobre igre Nemcev, prav tako pa tudi zelo slabe igre turške obrambe. Turški desni branilec prav tako pa tudi srednji krilec sta bila zelo slaba in sta kriva dveh do treh golov. Razen tega so Turki v drugem polčasu igrali z 10 igralci.

Vendar tekmo proti Nemcem ni treba vzeti lahko. To ni bila tista re-

Posvet

smučarskih trenerjev

Posvet smučarskih trenerjev, ki bo združen s predelavo vadbenega gradiva za poletni trening, bo v soboto, 28. junija ob 20 v prostorih SZS v Ljubljani in v nedeljo, 27. junija ob 8 na Institutu za telesno vzgojo. Vabljeni so vsi smučarski trenerji, instruktorski in vodniki.

Atletika zveza Jugoslavije je sponzorirala atleta zagrebškega Dinama Tomasiča, Murata in Kostriča, ker niso sodelovali na izbirnem tekmovanju za sestavo državne reprezentance, temveč so odpotovali s svojim klubom v Berlin.

Madžarski nogometni prvak za leto 1953 Veresz obotovo in letošnji prvak Honved bosta odpotovala 10. julija na osemmesečno turnejo po Južni Ameriki.

Danes ob 17.30 bo na stadionu v Šiški tekma za pokal maršala Tita med vojskim moštvom Radnik in ŽNK Ljubljana B. Pretekma bo ob 16. uri Odred : ŽNK Ljubljana (mladinci).

Častni odbor balkanskih atletskih iger ustanovljen

V Beogradu so ustanovili častni odbor balkanskih atletskih iger, ki bodo 24. in 25. julija v Beogradu pod pokroviteljstvom predsednika republike Josipa Broza-Tita.

V častnem odboru so državni tajnik za zunanje zadeve Koda Popović, grški veleposlanik v Beogradu Spiros Kapetanijes, predsednik Litvanske akademije Srbije Petar Stambolić, predsednik MLO Beograda Djuro Jokić, predsednik Zveze za telesno vzgojo Jugoslavije »Partizan« Otmar Kreačić, predsednik Zveze športov Jugoslavije Milijan Neoričič in komandant beograjske vojne oblasti generalni podpolkovnik Pavle Jakšić.

še tri kola v Münchenu

Tri kola pred koncem conekega turnirja v Münchenu vodi Unzicker s 13 točkami, Fuderer deli drugo in tretje mesto z Donnerjem s 12, Pire in Rabar pa delita četrto in peto mesto z 11,5 točke. V zadnjih kolic so naši moštvi napredovali, ker so izločili Torana kot konkurenta. Golombek pa pustili za pol točke za seboj. S tem so si zagotovili vsaj dve mesti izmed prvih štirih. Ker Unzickerja ne morejo dohiteti, si mostane edinole še naloga, da skušajo potisniti Donnerja pod četrto mesto. Edino v tem primeru bi se vsi trije uvrstili v medconski turnir.

Kako jim glede tega kaže? Donner bo igral z Golombekom, Castilijem in Dunkelblumom, toda tudi naši igralci ne bodo imeli posebno lahkega dela: Fuderer bo igral s Toranom, Wadejem in Lehmanom, Pire z Lehmanom, Jacobom in Bhedom, Rabar pa z Wadejem, Lehmanom in Jacobom.

Naši igralci potrebujejo zmage v zadnjih kolic, če hočejo prehiteti Donnerja. Možnosti za to niso velike.

Iz epodnjega dela lestvice ni realnejše nevarnosti za naše igralce. Golombek igra z Donnerjem, Lotwenzom in Toranom, Toran pa, ki ima točko manj kot Pire in Rabar, pa bo igral

s Fudererjem, Unzickerjem in Golombekom.

Sklepi šahovske zveze Jugoslavije

Tajništvo šahovske zveze Jugoslavije je na zadnjem sestanku sprejelo vrsto sklepov v zvezi z bližnjimi tekmovanji.

Polfinalni turnirji se bodo začeli okrog 1. avgusta v Skoplju, Sarajevu in v nekem mestu Srbije (bržkone v Niški Banji ali Trsteniku). Žensko prvenstvo se bo pričelo v Zagrebu 1. septembra, mladinsko prvenstvo Jugoslavije pa v Sloveniji 1. oktobra. V Mariboru se bo začelo 24. oktobra tekmovanje II. lige ekipnega tekmovanja.

Predviden je mednarodni dvokrožni dvojni v Italijo na desetih deskah, ki bo v kraju Baladio ob jezeru Como od 23 do 25. julija. V naši reprezentanci bodo: Pire, Gligorič, Trifunović, Rabar, Fuderer, Matanović, Milič, S. Nedeljković, Janošević, Nedežić in kot rezervi Djurašević ter Nikolač.

New York, 23. junija. Po III. kolu šahovskega dvoboja SZ : ZDA vodi SZ 15,5 : 7,5.

prezentanca, ki smo jo nedavno videli, ko je igrala proti Madžarom. Danes so povsem drugače zaigrali, in sicer veliko bolje, kot tisto rezervno moštvo, kateremu so Madžari zabili 8 golov.

Na tej tekmi so Nemci odlično začeli in v 10. minuti vodili 2:0. Turki

so bili skrajja dobri, toda v drugem polčasu so igrali z 10 igralci in popolnoma popustili.

Naš vtis po tej tekmi je, da so Nemci reprezentanca, ki jo lahko premagamo, vendar se je treba boriti na vse kruplje in uporabiti vse znanje, da bi se uvrstili v polfinale.

Pri Nemcih sta bila najboljša levi krilec Eckel in celotni napad, pri Turkih pa Lester. Sodnik Foutless je bil negotov.

Lj. Lovrič

Azzuri niso našli ključa za švicarsko ključavnico

ŠVICA : ITALIJA 4:1 (1:0)

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Basel, 23. junija.
Strelci: Hugi v 13. in 86., Balaman v 48. in Festoge v 90. minuti za Švico in Nesti v 67. minuti za Italijo.

Na ponovni tekmi se azzuroni ni posrečilo najti ključa za švicarsko ključavnico. Spodoben in samozavestni spričo prve tekme, so Švicarji ponovili svojo prvo igro in posrečilo se jim je že v 48. minuti doseči vodstvo 2:0.

Švicarji so že takoj skrajja močno napadali. Najprej je Hugi silovito

streljal s 25 m, temu pa sta sledila dva nevarna prodora Vonlanthelna. Vendar so vsi trije napadi ostali brez uspeha.

Vratar azzurove je prvič kapituliral v 13. minuti. Balaman je izvrstno podal žogo v prazen prostor, Hugi je neovirano pritekel in precizno streljal v spodnji desni kot.

Gol je prisilil igralce, da so se začeli še srditeje boriti. Samo 3 minute po Huginem голу se je pred italijanskim vratarjem Violo znašel Švicar Vonlanthel. Le 3 m je bil oddaljen od vrat. Toda imel je smolno spotaknil se je in tako je želo ugodno na priložnost ostala neizkoriščena.

Toda tudi Italijani so napadali. Parlier je bil v 28. minuti skoroda v brezizhodnem položaju. Pred njim je bilo več italijanskih kot švicarskih igralcev. Šele s akrajnim naporom se je Švicarjem tudi tokrat posrečilo spravit žogo iz svojega kazenskega prostora in tako Italijanom prepričati, da bi izenačili.

Kar se ni posrečilo Antenucu v 34. minuti, se je posrečilo Balamanu v 48. Švicarji so vodili 2:0.

Samo enkrat se je Italijanom posrečilo spravit žogo v mrežo. To se je zgodilo v 67. minuti. Gol je dosegel krilec Nesti.

Kaže, da je ta gol razjezil Švicarje. Če dalje srditeje so napadali. Plošč takšne igre je bila prepričljiva zmaga. Švicarji so v Baselu napravili pravo senzacijo, kajti dvakrat so premagali »azzuro« in druga zmaga je bila veliko prepričljivejša.

Rezultat 4:1 za Švico je posledično lepe in učinkovite igre.

Stadion je navdušeno pozdravil uspeh svote reprezentance. Švicarji so neprisilovano, toda predvsem službeno prišli v četrtfinale.

L. Martinović

Fatton (Švica)

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA

POROČILO
O ZREBANJU SREČKE 55. KOLA
DNE 23. JUNIJA 1954 V BEOGRADU

Srečke, ki se končujejo s spodaj označenimi številkami	so zadele dobiček dinarjev	Srečke, ki se končujejo s spodaj označenimi številkami	so zadele dobiček dinarjev
20	1.000.—	16	300.—
8530	5.000.—	06	500.—
0165490	10.000.—	1996	5.000.—
0451930	10.000.—	3206	10.500.—
0683970	10.000.—	0593126	10.000.—
1	100.—	1020076	10.000.—
15281	50.100.—	7	100.—
0683971	200.100.—	0957	4.000.—
0165491	500.100.—	1020077	200.100.—
9772	4.000.—	68	300.—
9772	4.000.—	6238	6.000.—
75732	100.000.—	6708	6.000.—
0957032	10.000.—	0451928	10.000.—
0165492	10.000.—	1020078	10.000.—
0683972	10.000.—	1479	4.000.—
33	300.—	5139	6.000.—
603	3.000.—	4249	30.000.—
8093	4.000.—	56389	50.000.—
0123	10.000.—	0451929	200.000.—
0957033	1.000.300.—	Skupno je bilo izrebranih 304.450 dobičkov in 6 premij v vrednosti 80.400.000.— dinarjev.	
614	2.000.—	V zneskih za izplačilo so vezani dobitki že upoštevani. Dobitke izplačujemo samo po uradni zvebnici lističa.	
2024	4.000.—	Srečka št. 0957033, ki je zadelo 1.000.300.— dinarjev, je bila prodana v Ljutomeru, srečka št. 75732, ki je zadelo 100.000.— din, pa na Jesenicah.	
2364	5.000.—	Srečna dobitnika naj se javita zaradi izplačila pri Jugoslovanski loteriji, direktorji za LRS v Ljubljani, Beethovnova ulica 10.	
7824	8.000.—		
0957034	10.000.—		
0593124	10.000.—		
6625	8.000.—		
1815	20.000.—		
0593125	300.000.—		

Naročnikom »Naše stvarnosti«

S 6. številko, ki bo kmalu izšla, poteče naročnina vsem bralcem »NAŠE STVARNOSTI«, ki so se naročili za I. polletje 1954.

Prosimo vse takšne naročnike, da takoj pošljejo naročnino za II. polletje, ker v nasprotnem primeru ne bodo dobili prihodnje številke časopisa.

Naročnina za drugo polletje znaša prav tako 350 din. Denar pošljite na NOVINSKO IZDAVAČKO PREDUZEČE »BORBA«, tekoči račun 102-T-76 z označbo, da je namenjen za časopis »NAŠA STVARNOST«.

UPRAVA

DNEVNE NOVICE

Obveščamo vse ljudske odbornike MLO glavnega mesta Ljubljane, da bo v petek, dne 25. junija ob 16.30 v klubskih prostorih MLO, Ljubljana, Kresnja, XXXVII. skupna seja. Tako po končani skupni seji bosta v istih prostorih ločeni seji, in sicer XX. seja mestnega odbora in XVIII. seja zbora proizvajalcev. — Iz Skupščinske pisarne MLO.

Mestni odbor Rdečega križa v Ljubljani javlja, da bo občni zbor dne 4. julija t. l. ob 8.30 v Domu železničarjev, Trg OF. — Vabljeni!

Društvo visokošolskih profesorjev in znanstvenih delavcev sklicuje v petek, 25. junija ob 16.30 članov posmrtninskega in kreditnega sklada v prirodoslovni predavalnici na Univerzi. Trg revolucije 11.

Z dopisnimi tečajni se nitro nadejamo mednarodnega jezika Esperanto. Prvo lekcijo vam pošlje brezplačno vnaprej v kopirani obliki. Če želite, vam pošljemo tudi Sloga v Ljubljani, Miklošičeva c. 7. Priložite znamko za 25 din.

Pred molji zaščitne svoje obleke priznanim sredstvom MOTOX. Patente na zaščitno znamko MOTOX!

Razpis štipendije. Rektorat Univerze v Ljubljani razpisuje za zimski semester 1954-55 za študenta ali diplomirane univerze štipendijo v znesku okoli 6000 šilingov za študij v Avstriji. Prošnje s priloženim programom študija naj se oddajo pri rektoratu Univerze do 15. avgusta t. l.

GLEDALIŠČA

DRAMA — LJUBLJANA

Cetrtek, 24. junija ob 20: Harris: »Močeca usta«. Abonma D. (Locky — Siane Cesnik.)

Petek, 25. junija ob 19.30: Harris: »Močeca usta«. Abonma Petek popoldanski. (Locky — Lojze Rozman.)

ob 20: Harris: »Močeca usta«. — Abonma C. (Locky — S. Cesnik.)

Sobota, 26. junija ob 20: Harris: »Močeca usta«. Abonma T dram.

Nedelja, 27. junija ob 20: Harris: »Močeca usta«. Izven in za podelje. Zadnjič v sezoni.

OPERA

Cetrtek, 24. junija: Zaprt.

Petek, 25. junija ob 20: Foerster: »Gorenjski slavček«. Gostovanje Rudolfa Franca. Abonma red G. Sobota, 26. junija ob 20: Rossini: »Seviljski brivci«. Izven in za podelje. Zadnjič v sezoni.

S petkovno predstavo »Gorenjski slavček« bo Opera zaključila svoje obveznosti do abonmentov letošnje sezone. Drama pa bo odigrala abonmentski repertoar do vključno 3. julija. Uprava SNG ponovno naproša abonente, ki še niso uredili svojih plačilnih obveznosti, da še v tem mesecu dokončno poravnajo abonmentske obroke, da si s tem zagotovijo obnovitev abonmaja za prihodnjo sezono in da si prihranijo stroške za opomin in izterjanje.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža

Cetrtek, 24. junija ob 20: Otto Beer: »Tisina — snemanje«. Red Cetrtek. Vstopnice so tudi v prodaji. — Zaključek sezone.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana — Mestni dom

Cetrtek, 24. junija ob 20.15: Spicar-Pišl: »Naj bo stara al' pa mlada«. Ljudska spevoigr. Izven.

Sobota, 26. junija ob 20.15: Spicar-Pišl: »Naj bo stara al' pa mlada«. Ljudska spevoigr. Red Sobota. — Vstopnice so tudi v prodaji.

Nedelja, 27. junija ob 16: Spicar-Pišl: »Naj bo stara al' pa mlada«. Ljudska spevoigr. Popoldanska predst. ob 20.15: Spicar-Pišl: »Naj bo stara al' pa mlada«. Ljudska spevoigr. Večerna predstava. Zaključek sezone.

Glede na bližnji zaključek sezone bo le še nekaj uprizoritev te spevoigre. Prodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 30-923 in 32-860. — Pri današnji predstavi igra Lučko prvič V. Ravnikarjeva, Nečetača pa prvič F. Ovsec.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete

Levstikov (Sentjakobski) trg

Sobota, 26. junija ob 17.30: Kuret: »Obuti mačke«.

Prodaja vstopnic za sobotno predstavo v soboto od 11-12.30 pri blagajni Mestnega gledališča v Gledališki pasaži ali telefon 32-020 do 10.

RADIO

Dnevni spored za cetrtek, 24. junija

Poročila: 5.05, 6.00, 8.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (Pester glasbeni spored) — vmes od 5.30-5.40 Jutrarnja telovadba — 6.30 do 6.35 Radijski koledar in priveditve dneva — 7.00 Pregled tiska — 7.05 Jutrarnji koncert — 7.30 Za gospodinjice — 7.35 Zabavna glasba, vmes reklame — 8.10 Pesmi in pesni naših narodov — 8.30 Za pionirje — 8.50-9.00 Zabavna glasba — 12.00 Igra godba na pihala ljubljanske garnizije pod vodstvom kapetana Jožeta Bruna — 12.20 Za naše kmetovalce — 12.30 Opoldanski orkestralni spored — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Melodije za prijetno razvedrilo — 14.30 Kulturni pregled — 14.40 Skladbe za harmoniko izvaja harmonikarski zbor »Kajuh« pod vodstvom Janeza Kuharja — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Zeleži ste — poslušajte! — 16.00 Utrinki iz literature: Janez Trdina: Kresna noč — 16.15 Promenadni koncert — 17.10 V plesnem ritmu — 18.00 Zdravstveni nasveti — 18.10 Iz solistične glasbe pri nas in po svetu — 18.50 Domače aktualnosti — 19.00 Zabavna glasba, vmes objave in reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Cetrkov večer slovenskih narodnih pesmi — 20.45 Zunanjepolitični feljton — 21.00 Španski koloriti v glasbeni umetnosti (glasbena oddaja s komentarjem) — 22.20 Plesna glasba v izvedbi znanih orkestrrov — 23.00-24.00 Nočni komorni koncert (na valu 202, 212,4 m in 90,1 MHz).

Dnevni spored za petek, 25. junija

Poročila: 5.05, 6.00, 8.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (Pester glasbeni spored) — vmes od 5.30-5.40 Jutrarnja telovadba — 6.30-6.35 Radijski koledar in priveditve dneva — 7.00 Pregled tiska — 7.05 Jutrarnji koncert — 7.30 Za gospodinjice — 7.35 Zabavna glasba, vmes reklame — 8.10 Zbori in solisti pojo slovenske narodne in umetne pesmi — 8.30 Cicibanom — dober dan! — 8.45-9.00 Zabavna glasba — 12.00 Mladinski zbor gimnazije iz Kamnika poje slovenske in umetne pesmi — 12.20 Za naše kmetovalce — 12.30 Opoldanski koncert — 13.15 Zabavna glasba, vmes objave — 13.30 Melodije za razvedrilo — 14.30 Nekaj za lovce: Vzreja, vzgoja in solanje lovškega psa — 14.40 Skladbe za razne instrumente — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Zeleži ste — poslušajte! — 16.00 Utrinki iz literature: Osbert Sitwell: Stroj se je izrazil — 16.20 Promenadni koncert — 17.10 V plesnem ritmu — 18.00 Iz bojev naših narodov: Pozdravljena Bela krajina, zibel naše ljudske oblasti — 18.30 Polje dekliški zbor X gimnazije v Ljubljani pod vodstvom Jožeta Boleta — 18.50 Družinski pogovori: Milan Vrtičnik: Ne preobremenjujmo preveč šolskega otroka — 19.00 Zabavna glasba, vmes objave in reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Zborovske in solistične skladbe jugoslovanskih skladateljev — 20.30 Tedenski znanje-politični pregled — 20.40 Slavni pevci pojo arje iz znanih oper — 21.30 Oddaja za pomorščake — 22.20 Naši ansambli v plesnem ritmu — 23.00-24.00 Nočni koncert sodobne glasbe (na valu 202,1, 212,4 m in 90,1 MHz).

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna

Cetrtek, 24. junija 1954: lekarna »Pri gradu«, Partizanska cesta 1.

Petek, 25. junija 1954: lekarna »Studentca«, Gorkga ulica 18.

RADIO

Dnevni spored za cetrtek, 24. junija

5.00-9.00 Prenos sponora Radia Ljubljana — 9.00-9.10 Domača poročila in objave — 9.10-9.30 Igrajo »Štirje flosarji« — 12.00-24.00 Prenos sponora Radia Ljubljana.

Dnevni spored za petek, 25. junija

5.00-9.00 Prenos sponora Radia Ljubljana — 9.00-9.10 Domača poročila in objave — 9.10-9.30 Domači napetvi — 12.00-24.00 Prenos sponora Radia Ljubljana.

KINO

Spored za cetrtek, 24. junija

PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Niagara«.

UDARNIK: Nemški film: »Mamljive zvezde«.

POBREŽJE: Ameriški barvni film: »Niagara«.

STUDENCI: Ameriški film: »Zgodbe iz predmestja«.

LETNI KINO SOLA: Ameriški film: »Zgodbe iz predmestja«.

Spored za petek, 25. junija

PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Niagara«.

UDARNIK: Nemški film: »Mamljive zvezde«.

POBREŽJE: Zaprt.

STUDENCI: Zaprt.

LETNI KINO SOLA: Ameriški film: »Zgodbe iz predmestja«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Cetrtek, 24. junija ob 20: Verdi: »Rigoletto«. Red ZIS.

Petek, 25. junija ob 20: Bizet: »Carmen«. Predvidena za zagrebški ml. Izven in za premierski abonma.

Sobota, 26. junija ob 20: Verdi: »Rigoletto«. Red B.

Nedelja, 27. junija ob 20: Massenet: »Werther«. Gostovanje R. Franca in Cvetke Součkové.

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Cetrtek, 24. junija ob 20: H. Grün: »Atomski ples«. Abonma red Cetrtek in izven.

Petek, 25. junija ob 20: H. Grün: »Atomski ples«. — Gostovanje v Zalcu.

Sobota, 26. junija ob 20: H. Grün: »Atomski ples«. Abonma red Sobota (delavski) in izven.

Nedelja, 27. junija ob 15.30: H. Grün: »Atomski ples«. Abonma red Nedelja in izven.

ob 20: H. Grün: »Atomski ples«. Izven. V korist poplavljenec.

DROBNI OGLASI

DOPIS, poslan na Elektro Kranj, je neresničen. Joštu se zahvaljujem, ker je odstopil od tožbe. — Franc Leben. — 2218

BUJIMIR JEVTOVIC, nabavljač mestnega podjetja »Proleter« iz Kragujevca, se ne javlja v službo od 7. junija 1954. Pooblastilo za nabavo materiala, izdano pod št. 1 z dne 4. januarja 1954, razglasamo za neveljavno. Pozivamo Jevtoviča, da se takoj javi zaradi ureditve svojih obveznosti do podjetja. Mestno podjetje »Proleter«, Kragujevac. — 3382

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »SOČA«

Francoski film

»Trenutek resnice«

Brez tednika. Predstavi ob 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 10-11 in od 17 dalje.

KINO »UNION«

Amer. barvni film: »Ljubimec iz New Orleansa«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. — Danes zadnjič.

KINO »KOMUNA«

Amer. film: »Uročeni«. Tednik. — Predstave ob 16, 18 in 20.30. Predprodaja vstopnic v obeh kinematografih od 10-11 in od 15 dalje.

LETNI KINO »TABOR«

Ameriški film: »Macao«. Tednik. Predstava ob 20.30. Danes zadnjič.

LETNI KINO JLA

Ameriški film: »Glej ptička«. Tednik. Predstava ob 20.30.

LETNI KINO »BEZIGRAD«

Francoski film: »Trenutek resnice«. Tednik. Predstava ob 20.30. Pred predstavo je artistski nastop. Cena vstopnicam se zviša za 6 din. Predprodaja vstopnic v vseh treh letnih kinematografih uro pred pričetkom predstave.

KINO »TRIGLAVA«

Svedski film: »Dobri vojak Bum«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje. Danes zadnjič.

KINO »SISKA«

Amer. barvni film: »Proti vsem zasliavame«. Predstavi ob 18 in 20. — LETNI KINO »SVOBODA«: Nemški film: »Ljubezeni igrača«. Predstava ob 20.30.

CELJE: »UNION«

Zaprt. — »DOM«: Ameriški barvni film: »Zapadna obzorja«. Predstava ob 20.15. — LETNI KINO: Ameriški barvni film: »Zapadna obzorja«.

PTUJ: Jugosl. film: »Daleč je sonce«.

KINO »SLOGA«

Ameriški film

»KLOVN«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10 bo matineja istega filma. Predprodaja vstopnic od 9-11 in od 15 dalje.

PREDAVANJA

V cetrtek, dne 24. junija bo osmo predavanje iz ciklusa: »Kratek pregled umetnostnega ustvarjanja skozi stoletja«: — »Pregled umetnostnega ustvarjanja v prvih desetletjih XX. stoletja«. Predavatelj: univ. prof. dr. Marja Borsnik prof. Akademije za likovno umetnost dr. Fran Sijanec, prof. Akademije za glasbo Lucijan Škerjanc. Predavanje bo ob 20 v prirodoslovni dvorani Univerze, vhod iz Gosposke ulice.

Elektrotehniško društvo LRS vabi svoje člane in druge zainteresirane na predavanje dr. ing. W. Zandra (tvrdske E. Schrack, Wien) o »Automatskih zaščitnih stikalih v moderni zaščiti vodov in v zaščiti pred napetostjo tokika«. Predavanje bo poljsnevalni diaprojektivi in modeli stikal. — Predavanje bo v cetrtek, 24. junija ob 20 v dvorani PTT, Cigaletova ul.

Umrlj so v Ljubljani

Jurjevčič Valerija, dojenček. Pohreb bo v cetrtek ob 14.30 na Zalah. Verbin Jakobina, gospodinja. Pohreb bo v cetrtek ob 15 na Zalah.

Sporočamo žalostno vest, da nas je po kratki mučni bolezni zapustil dne 22. t. m. ob 17. uri naš nepozabni sin, brat svak, nečak, stric

FRANCE PIRC

generalni major letalstva JLA v pokolu

Prepeljali smo ga iz Ljubljane v Zimorice - Sodražico, kjer bo pogreb 24. junija ob 17. uri.

Zimorice, Sodražica, Beograd.

Zaluzoči rodbini PIRC, LOVRENCI in ostalo sorodstvo.

SINDIKALNA PODRUŽNICA »KAMNIK« V KAMNIKU

sporoča, da sta pri izvrševanju svojih dolžnosti tragično preminula tovariša

FLORIJAN ERJAVŠEK in FRANCE URŠIČ

Dobra in požrtvovalna delovna tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

SINDIKALNA PODRUŽNICA

DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA »KAMNIK« V KAMNIKU

sporoča, da sta pri izvrševanju svojih dolžnosti tragično preminula tovariša

Florijan Erjavšek in France Uršič

Dobra in požrtvovalna delovna tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA

TRIE E. M. REMARQUE

tovariši

Začel mi je razlagati podrobnosti. Načeti sta bili obe polovici pljuč, desna manj, leva bolj. Potem pa je obmolnil in pozvonil bolniški sestri.

»Prinesite mojo mapo.«

Sestra jo je prinesla. Jaffe je vzel iz nje dve veliki fotografiji. Odstranil je hrusteče ovitke in ju držal proti oknu. »Tako boste bolj videli. Tu imam dva rentgenska posnetka.«

Na prozorni, sivi plošči sem videl hrbtna vretenca, lopatici, ključnici, sklopni poncivi in ploščate loke reber. Videl pa sem še nekaj več, — videl sem okostnjak. Mračno in pošastno je odseval od blelih, prepreženih senc fotografskih posnetkov. Videl sem Patin okostnjak. Patin okostnjak.

Jaffe mi je pokazal s pinceto posamezne črte in barvne odtenke na plošči in mi jih pojasnil. Ni opazil, da sploh nisem več gledal na posnetka. Znanstvenika je bila prevzela temeljitost. Naposled se je obrnil k meni. »Ali ste razumeli?«

»Da.« sem odgovoril.

»Kaj pa je z vami?« je vprašal.

»Nič.« sem odgovoril. »Samo dobro tega videti ne morem.«

»Ah tako.« Popravil si je naočnike. Potem je spravil posnetka nazaj v ovitek in me vprašujoče pogledal. »Nikar si po nepotrebem ne belite glave.«

»Saj si je ne. Toda misli na to stokrat prekleto bedo se ne morem znebiti. Milijoni ljudi so zdravi! Zakaj ta edina ni?«

Jaffe je nekaj časa molčal.

»Na to nihče ne more odgovoriti,« je dejal potem.

»Da,« sem dejal iznenada strašno ogorčen in ves iz sebe od jeze, »na to nihče ne more odgovoriti! Seveda ne! Na bedo in umiranje ne more nihče odgovoriti! Preklete! Niti storiti ni moč ničesar proti temu!«

Jaffe me je dolgo gledal. »Oprostite,« sem dejal. »Toda jaz si ne morem ničesar prikrievati. In to je najhujše.«

Se zmeraj me je gledal. »Ali imate malo časa?« je vprašal.

»Imam,« sem odgovoril. »Dovolj.« Vstal sem.

»Zdaj moram k bolnikom, čas večerne vizite je napočil. Rad bi, da bi šli z menoj. Sestra vam da bel plašč. V očeh bolnikov boste potem moj asistent.«

Nisem vedel, kaj je hotel; toda vzel sem plašč, ki mi ga je prinesla sestra.

Odšla sva po dolgih hodnikih. Skozi široka okna je padal rdečkast večerni sij. Bila je mehka, prtajena, povsem neresnično plavajoča svetloba. Nekaj oken je bilo dprtih. Skozi okno je vel vonj po cvetoči lipi.

Jaffe je odprl vrata. Zadušljiv smrad po gnolobi nama je puhnili v obraz. Neka žena s čudovitimi lasmi barve starega zlata, na katerih se je lesketal odsev svetlobe, je dvignila roko. Njeno čelo je bilo plemenito in ozko na sencih. Pod očmi pa se je začejala

obveza. Segala je do ust. Jaffe jo je previdno odvezal. Videl sem, da žena nosu sploh ni več imela. Tam, kjer bi moral biti nos, je zevala hrastava, umazana, rdeča rana z dvema luknjama. Jaffe jo je spet obvezal.

»Dobro,« je dejal prijazno in se obrnil, da bi nadaljeval obhod.

Zaprl je vrata za seboj. Stal sem nekaj časa zunaj in gledal mehko večerno luč.

»Pojdiva!« je dejal Jaffe in odšel pred menoj v sosedno sobo.

Zaslišala sva vroče hropenje in stokanje v huvi vročici ležečega človeka. Bil je mož svinčenosivega obraza s čudno svetlimi, rdečimi lisami na njem. Usta so bila široko odprta, oči izbuljene, roke pa so nemirno drsele po odeji sem ter tja. Bil je onesveščen. Krivulja na bolniškem listku je kazala vseskozi štirideset stopinj. Pri postelji je sedela bolniška sestra in brala. Ko je vstopil Jaffe, je odložila knjigo in vstala. Pogledal je na tablico nad bolnikovim vzglavjem in zmajal z glavo. Obojestranska pljučnica in vnetje rebre mrene. Ze teden dni se bori s smrtno ko bil. Povrat. Bil je malone že zdrav. Prezgodaj je začel delati. Ima ženo in štiri otroke. Brezupno. Nastavil je bolniku uho na prsi in potipal žilo. Bolniška sestra mu je pomagala. Pri tem ji je padla knjiga na tla. Pobral sem jo in opazil, da je kuharska knjiga. Mož na postelji je venomer praskal s pajku podobnimi rokami po odeji. To je bil edini glas v sobi. »Ostanite čez noč tu, sestra,« je dejal Jaffe. Odšla sva. Rdečkasta svetloba zunaj je bila postala ostrejša. Zdaj je bila razlita po hodniku ko oblak. »Prekleta luč,« sem rekel.

»Zakaj?« je vprašal Jaffe.

»To ne gre skupaj. Prvo in drugo.«

»Pač,« je menil Jaffe. »Gre skupaj.«

PRED PROSLAVO DESETE OBLETNICE PRVEGA ZASEDANJA SNOS

Semič bo pričel praznovati 4. julija

V Semiču, v partizanski belokranjski vasi, je bila v nedeljo razširjena seja Občinskega ljudskega odbora, na kateri so govorili v glavnem samo o pripravah za proslavo 10. obletnice zasedanja SNOS.

V Semiču se bo praznovanje začelo že 4. julija, ko bo Partizan imel na novem igrišču letni društveni nastop. Žal se ni uredničila želja telovadcev in ostalih občanov, da bi na ta dan svečano otvorili tudi telovadni dom, ker ni bilo denarja. Naslednje nedeljo bodo semiški planinci skupaj z ostalimi odšli na Planino in Mirno goro, kjer bo otvoritev planinskega doma. V tednih od 11. do 18. julija in pa v naslednjih dneh bo v domu Heroja Miheliča več kulturnih prireditev. Domači KUD bo uprizoril Potrčeve »Krefle«, gostovali pa bosta tudi igralski družini iz Metlike in Vinice. Upamo, da tudi

ljubljska Drama ne bo odrekla in da bodo tudi oni prišli zopet v Belo krajino. Tudi Kinopodjetje se bo posrežilo podpisati pogodbo za nekaj jugoslovanskih filmov.

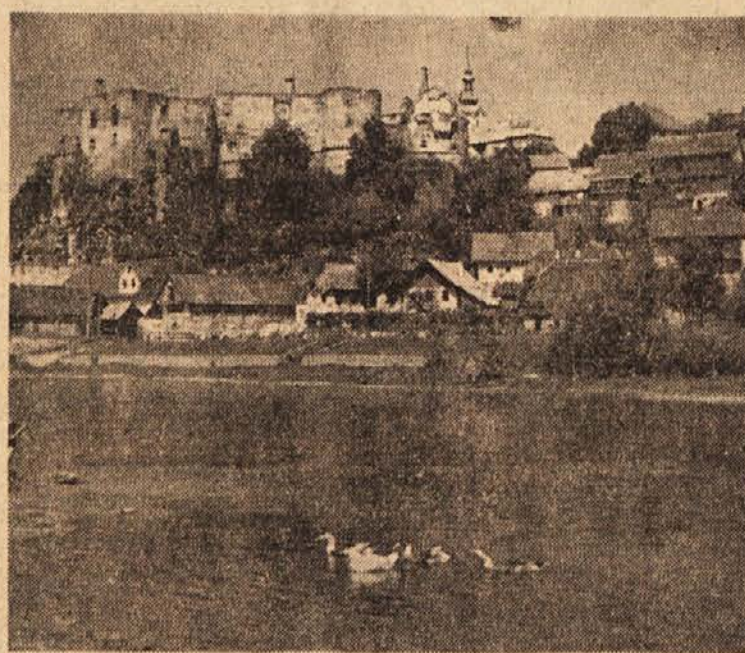
V nedeljo 18. julija bo zasvetila električna luč v Črmošnjicah. Pred vojno ni imela niti ena vasa na območju občine elektrike. Z elektrifikacijo na območju celotne občine zaključena. Vzporredno s proslavo v Črmošnjicah bo Svet za gospodarstvo LRS odkril spominsko ploščo v sosednji Srednji vasi, kjer je bila leta 1944 baza 20.

Isti dan bo Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS odkril spominsko ploščo tudi na Črešnjevcu, kjer je v letih 1944 in 1945 delovala zbirna baza za evakuacijo ranjenecv in civilnega prebivalstva v Italijo.

Razen plošč v Srednji vasi in

na Črešnjevcu bo Javno tožilstvo odkrilo ploščo v Semiču, kjer je delovalo Javno tožilstvo s pok. Vitom Krajgherjem na čelu. Mladinska organizacija bo odkrila dve plošči, in sicer eno v Semiču, kjer je zasedal CK LMS in na Gradniku, kjer je tam bila leta 1943 in 1944 šola za skolejceve.

Navzoči odborniki in predstavniki so se pogovorili o ostalih tehničnih pripravah. Semič in ostale vasi bodo uredili tako, da bodo lahko dostojno sprejeli vse borce, ki so kdaj koli v času NOB hodili po naših krajih. M. F.

Zužemberk s porušenim gradom

USPEŠNO DELO HMELJARSKEGA ODBORA OZZ SOSTANJ

Zadružniki košanjskega okraja so lani povečali površino hmeljskih nasadov za 27,40 ha ter se je njihova skupna površina povečala na 135 ha. Lanekoletni pridelek hmelja v okraju je znašal 94.242 kg, s čimer je skupnost pridobila čez 40 milijonov deviznih dinarjev. Hmeljarski odbor pri OZZ Sostanj je na sejah obravnaval tekoče probleme v zvezi s pridelovanjem hmelja in z osebnim stikom in na sestankih pri posameznih kmetijskih združenjih pomagal hmeljarskim odsekom pri njihovem delu. Med obravnavanjem hmelja je organiziral kontrolne skupine, ki so po hmeljskih pregledovalce potek in kakovost obriranja ter sušenja. Lani so adaptirali dve večji združeni hmeljarski sušilnici, medtem ko so hkrati pričeli tudi graditi štiri nove sušilnice. V ta namen so dobile zadruge pomoč bivše zadruge »Hmezač«, ki pa seveda ni zadovoljila ter so zadruge v ta namen morale vložiti še nadaljnjih 2,5 milijona din iz lastnih sredstev. S. J.

NOVOST V VELENJSKEM RUDNIKU

V velenjskem rudniku so pričeli namesto jameškega lesa uporabljati jeklene stojke in loke, ki so jih nabavili v Tuzli. To zamisel vodstva velenjskega rudnika je pospešilo rekordno povziranje cen jameškega lesa, ki so jih nekateri spekulanti in navijalci cen dvignili do pretranih višev. Velika prednost jeklenih stojk je v tem, da jih je mogoče brez težjih težav prenesti. Razen tega odpadke zamuden, drag in težaven dovoz lesa na delovišče in odvoz neuporabnega

Prosvetni delavci sektorja Gradisce v Slovenskih goricah so zaključili svoje delo

V okviru Učiteljskega društva so vzgojitelji šol Gradisce, Drvanja in Čerkvenjak, vsi iz Slovenskih goric, v soboto v Čerkvenjaku na zaključnem sindikalnem sestanku pregledali delo minulega šolskega leta. Omenjena skupina je imela 3 delovne sestanke, na katerih so bili 3 nastopi, enako pedagoški referati in razgovor o sindikalni problematiki, ki pa je navadno zaključila debata o delu izven šole. Tokrat je kolektiv 30 prosvetnih delavcev napravil tudi okvirna načrta za novo šolsko leto, v katerem so vnesli med drugim tudi študij slovenjagoriškega otroka z ozirom na alkoholizem ter njegove kvarne posledice. To vprašanje bo na programu vseh sestankov društva in na rednih sestankih. Tudi vprašanje mentalne higijene in borbe proti mističizmu in klerikalizmu ne bodo prosvetni delavci tega sektorja zanemarili. Ob zaključku so sprejeli še nekaj predlogov, ki jih bodo poslali Svetu za prosveto na OLO. J. T.

Odbori za proslavo na Ostrožnem

V Mariboru in okolici bodo priredili pred proslavo ponekod tudi občinske praznike

V Mariboru in okolici se marljivo pripravljajo na proslavo desetletnice štajerskih partizanskih brigad na Ostrožnem pri Celju. V ta namen so pri Socialistični zvezi delovnega ljudstva že pred tedni ustanovili poseben odbor. Izvolili so tudi štiri podkomisije, ki bodo skrbele za organizacijska in tehnična vprašanja. Po občinah v mariborskem okolnem okraju pa novoustanovljeni odbori skrbijo za priprave na proslavo na Ostrožnem tudi za priprave na proslavo Dneva vstaje 22. julija.

Ta teden so se začele sektorske konference s predstavniki občinskih odborov Zveze borcev. Prva teh konferenc je bila v torek v Mariboru, sledile pa bodo konference v Rušah, Račah, Slo-

venski Bistrici, v Podvelki, Sentilju in Lenartu v Slov. goricah. Na teh konferencah govorijo o pomenu in vlogi desete obletnice štajerskih partizanskih brigad, prav tako o udeležbi prebivalstva in o tehničnih pripravah. V Jakobu v Slov. goricah, Ribnici na Pohorju, v Smarjeti in drugod bodo priredili pred proslavo na Ostrožnem občinske praznike, ki jih bodo hkrati posvetili obletnici Dneva vstaje. Ta dan bodo po vseh občinah slavnostne proslave, športna tekmovanja in druge prireditve.

V Mariboru in okolici se pripravljajo tudi na proslavo desetletnice ustanovitve Lackovega odreda. Izbran sproti bodo priredili v Spodnji Kapli na Kozjaku. -rej

NA GORIŠKI GIMNAZIJ LETOS BOLJŠI USPEHI

Tudi na goriški gimnaziji so zaprli šolska vrata. Počitnice bodo dijaki preživel na različne načine. Nekateri bodo odšli na morje oziroma v planine, mnogi, zlasti socialno šibki pa si bodo poiskali kakšno sezonsko zaposlitev, ali pa pomagali staršem pri njihovem delu.

Študij na goriški gimnaziji je tako za učence kakor tudi učno osebo združen s precejšnjimi težavami. Gimnazija vedri že nekaj let v nekdanjem provizoričnem delavskem naselju, ki za šolo sploh ni primeren. Tudi dijaški dom ne ustreza svojemu namenu in je letos pomladi spridlo neurejenih razmer in njem napadla dijaške grizla, kar je nedvomno precej vplivalo na učne uspehe.

Ni moč pričakovati, da se bo stanje občutneje izboljšalo, dokler ne bodo v Novi Gorici zgradili poslojži za popolno gimnazijo in dijaški dom. Tudi primerno telovadnico potrebujejo. Pomagati bo treba tudi tistim učiteljem in profesorjem, ki še vedno nimajo stanovanja v Novi Gorici in se morajo voziti v šolo z dežele.

Navzlic omenjenim in drugim težavam pa so učni uspehi ob zaključku letošnjega leta za 8 odstotkov boljše kot lani. Od 564

dijakov v obeh gimnazijah jih je izdelalo 387 ali 68,7 odst. (lani 57,86 odst.). Izdelalo ni 198 dijakov, toda med njimi jih ima 135 popravne izpite. Padelo jih je 61, to je nekaj manj kot 11 odst.

V višji gimnaziji je od 218 dijakov izdelalo 162 ali 74,31 odst. V nižji gimnaziji je od 346 dijakov izdelalo 205 ali 59,25 odst.

Letos je obiskovalo osmi razred 42 dijakov, od katerih jih je maturiralo 37, štirje imajo popravne izpite, eden pa je padel. Najboljši dijaki v gimnaziji so bili v 8.a razredu, kjer ni niti eden padel. Letos so v šoli dosegli tudi znaten napredek na področju telesne vzgoje in to navzlic pomanjkanju orodja in neustreznim telovadnic. Uspehe, dosežene na športnem področju, so prikazali na telovadni akademiji ob zaključku šolskega leta, na kateri je sodelovalo blizu 550 dijakov. M.

Z Goriške bo odšlo letos na letovanje 800 otrok

La goriškega okraja bo odšlo letos na počitnice v razna obmorska in planinska letovišča okrog 800 otrok, v prvi vrsti otroci slabega zdravja in gmoletna stanja ter vojne sirote.

Prva skupina otrok, ki še ne hodijo v šolo, že letuje v Orliventu. Druga skupina pa bo šla septembra v Malinsko na otoku Krku. 1. julija in avgusta bosta odšli v Koper dve skupini po 20 otrok, v zameno pa bo 100 otrok iz Kopranske letovalo na Črnom vrhu. Tisti otroci, ki so potrebni gorskega zraka bodo odšli v dveh izmenah po 50 na Loko. Razen tega bosta še dve višinski taborniški odredi Krki in ob morju v Omišlju na Krku. Organizacija Rdečega križa pa bo organizirala taborniške manevre števila otrok v Kopru, ali nekje drugje ob morju.

Razen tega bo odšlo iz Goriške na počitnice k Vrbskem jezuru in v Tolinghöhe 20 otrok v dveh izmenah. Del stroškov za letovanje otrok bodo nosili starši, večji del pa okrajni Svet za zdravstvo in socialno politiko. Brezplačno bodo letovali samo otroci padlih borcev. Zanje bosta kriša stroške OLO in Glavni odbor ZB NOV Slovenije. M. D.

Sklepa se iz rok veriga...

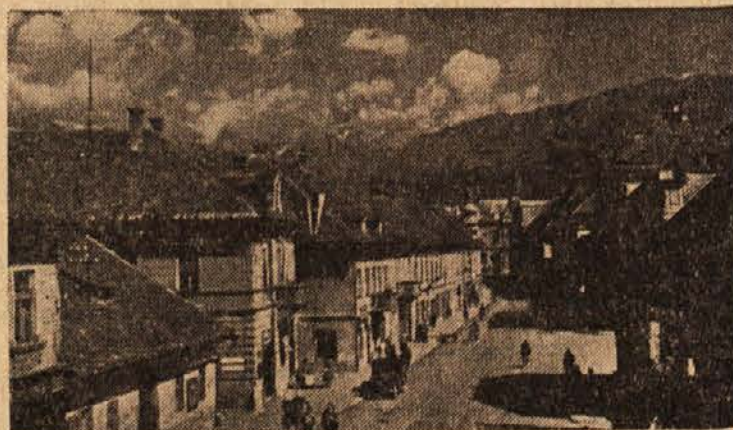
Planinsko kočjo na Starem gradu nad Kamnikom bodo povečali z dozidavo nove kuhinje in shrambe. Zato bo treba spraviti v višino 6000 kosov opeke. Čeprav je do Starega gradu komaj pol ure zložne hoje, je prevoz gradbenega materiala zelo zamuden in drag, ker ga je treba voziti daleč naokrog čez Kratno. Že pri zidanju kočje so kamniški planinci s prostovoljnim delom prenesli večino tovora na vrh. Zdej so se spet odločili, da bodo opeko spravili čim ceneje na vrh. Zadnjič so se delavci in nameščenci naših tovarn, zlasti Titana, postavili v dolgo vrsto po strmih bregu in opeka je šla iz rok v roke v višino. Tako so spravili na pol pota 2000 kosov opeke. Delali pa bodo še prostovoljno.

Kamniški prekopi

Kamnik je prepreden s prekopi, ki so svoj čas dajali pogonsko silo kamniškimi obrtnim delavcem. Vsi imajo skupno ime Mlinštica. Glavni prekop drži od podjetja Kamnik čez Greben in Sutno ter se na Petrovem pod Titanom priključi Bistrici. Ob njem se je v prejšnjih stoletjih razvila močna željarska, kovaška in usnjarska

obrtina dejavnost, ki je staremu Kamniku prinašala lepe dohodek. Obrtne delavnice so se spreminile v industrijska podjetja, ki jim daje pogonsko silo elektrika. Zato menijo Kamničani, da je Mlinštica od tovarne usnja naprej odveč in da bi jo nekje

orodja, drugi pa daje pogonsko silo žagi in mlinu. Samo to, da so zadnja tri leta utonili v teh dveh prekopi štiri otroci, nas sili k razmišljanju, ali sta za bodoče sploh potrebna. Razen tega povzročata Kamničanom skrbni jez čez Bistrico, ki odvaja vodo

Kamnik, pogled na del mesta

pod novotrškim mostom usmerili v Bistrico. S tem bi pridobili mnogo zemlje, izsušili pa bi se tudi svet med gimnazijo in prodom, ki je določen za stavbišče za novo šolsko poslopje.

Dva prekopa držita čez Mečinje, eden v tovarno kovanega

Konkurence sta se hotela iznebiti

Pred okrožnim sodiščem v Mariboru je bila dvodnevna obravnava proti bivšemu upravniku fotografskega podjetja Fotolix v Mariboru Ivanu Zelniku in fotoreporterju istega podjetja Dušanu Jelušiču. Leta 1951 sta vložila v fotografsko delavnico Vlada Cizija v Mariboru in tamkaj ukradla tri fotografske aparate in dve usnjeni torbi s fotografskimi potrebščinami. Svoje dejanje sta bistvu priznala, le levi delež krivde tudi svoji oseben dobiček, zato sta nakradeno blago prodala in si izkupiček razdelila. Zelnik in Jelušič sta bila dalje obtožena, da sta v Fotolixu skrajno nevestno in maslomarno gospodarila. Opravljeni fotoreportniški del spol nista evidentirala, po pravljala sta naročilne bloke in ugotovitvah revizije povzročila v podjetju primanjkljaja v znesku 207.994 dinarjev. Na škodo podjetja sta tudi poneverjala denar tako, da sta si prisvajala od naročnikov za fotografska dela plačane zneske. Sodišče je obsodilo Zelnika na tri leta, Jelušiča pa na dve leti in dva meseca strogega zapora.

OD VSEPOVSOD

less, ki v jami zgornje ali se zlomi. Kljub visoki ceni jeklenih stojk so strokovnjaki izračunali, da se amortizirajo v enem letu ter se na enem odkopu letno prihrani okrog 360 kub. metrov lesa. S. J.

FILM O ELEKTROENERGETSKIH MOŽNOSTIH SOČE

Konec tega meseca bosta prišla na Primorsko mlada elektroinženirka iz Ljubljane Mirko Škok in Marijan Ciler in začela snemati barvni film o elektroenergetskih možnostih Soče. Izdelala ga bosta predvsem v znanstvenih vrhlu, v režiji Elektro gospodarstva skupnosti Slovenije. To bo 16-milimetrski, ozkometražni zvočni film, ki bo prikazoval tudi naravne lepote Soče in Posoja sploh.

IDRIJCO RAZISKUJEJO

Letos opravljajo raziskovalna dela za zgraditev hidrocentralne na Idrijci, z dolinske pregrado v Trebuših in oostro v Avčah, ki bi dajala letno okoli 940 milijonov kilovatih ur elektrike. Če bodo pristojni gospodarski organi sprejeli idejni projekt, jo bodo začeli graditi še prihodnje leto, obratovati pa bi začela do konca leta 1966. M. D.

ZIVLJENJE MLADINE V TACNU IN NA BRODU BO KMALU BOLJ ZANIMIVO

Minuli teden so se zbrali na sestanku mladinci in mladinke Tačna in Broda pod Smarno goro. Iz razgovora je bilo spoznati, da bo imel nov odbor dovolj dela, če bo hotel uresničiti vse sklope in želje mladine. Treba bo ustanoviti radioamaterski krožek. Ljubitelji strelstva bi radi prišli na svoj račun in prav tako šahisti. Največ zanimanja je za šport. Mladi ljudje se zanimajo za vse njegove panoge: za odbojko, namizni tenis, lahko atletiko in plavalne. Mislijo bi tudi treba na predlog o kajakaštvu. Tačna in Brod imata namreč idealne možnosti za treniranje kajakašev, na mirnih in divjih vodah. Mladinci je mislila tudi na kulturnoprosvetno delo, zato so sklenili, da bodo izkoristili predvsem zimo. Organizirali bodo razna predavanja, tečajne večere. Posebno si pa žele, da bi igrali. Sklenili so, da bodo ustanovili dramsko skupino, ki bo delovala pod okriljem šentiviške Svobode. Če bo mogoče, bodo ustanovili tudi pevski zbor in folklorno skupino.

ZAKLJUCEN JE BIL OKRAJNI FESTIVAL MLADINE V POSTOJNI

Z okrajnim telovadnim nastopom Partizana je bil v nedeljo zaključen prvi okrajni festival mladine. Trajal je štirinajst dni. Začel se je s tekmovanjem v odbojki in nogometno tekmo. Naslednje dni so bile skoraj v vseh občinah kulturne prireditve. Skupaj je bilo okrog 18 kulturnih in fizikalnih prireditev. Najbolje se je izkazala mladinska sekcija SKUD iz Postojne, ki je samo v Postojni štirikrat nastopila. Na prireditvah v Postojni so nastopili tudi mešani in moški pevski zbor iz Knežaka in plesna skupina iz Postojne. Mladi postojnski igralci so tudi gostovali. Razen tega sta dramska in plesna skupina nastopili tudi na slovensko-hrvaškem festivalu v Vanganelu in v Smarjah v koprskem okraju. V okviru festivala je bilo v Ilirski Bistrici tudi okrajno mladinsko strelsko prvenstvo. Zaključna svečanost in največja prireditev pa je bil prvi okrajni telovadni nastop, na katerem je sodelovalo preko 700 članov TVD Partizana iz okraja. V. M.

BALCINAM PIŠEJO

Kako Elektro Kočevje gradi omrežja?

Do leta 1952, ko sem bil službeno premečen v Škocjan pri Turjaku, v tej dolini in vsej bližnji okolici ni bilo električne napeljave. Pričel sem navorjati nekatero napredno vaščano okoliških vasi, da bi si napeljali elektriko. Osnovali smo elektrifikacijski odbor, ki je pričel delati, nabirati prijavitelce, kdo hoče elektriko in kdo je proti temu, da bi v njihovo vas napeljali električni tok.

Spomladi leta 1953 pa smo pričeli delati. Inženirji in tehniki so zmerili in zakoličili, kmetje pa so začeli kopati jame za drogeve in podirati drevesa zanje. Ljudje so zgradili približno 4 km daljnovidov, s transformatorsko postajo. Pri tem so si pomagali z investicijami okrajev Ljubljana-okolica in OLO Kočevje. Omrežje so pričeli naprej napeljevati na turjaški strani, škočjanska pa naj bi po čakala do takrat, ko bo skopnel sneg. Tako se je tudi zgodilo. Aprila so pričeli pri nas. Ljubljana-okolica je

investirala 1,4 milijona din za 7,5 km dolgo omrežje, ostalo pa naj bi pripevali kmetje z lesom in delom. Podpisana je bila pogodba, po kateri naj bi delali. Delavci podjetja Elektro Kočevje so skupaj s kmeti postavili vse drogeve in napeli približno 700 kg žice, to je približno polovico omrežja. Nato pa so delo ustavili, češ da ga bodo nadaljevali potem, ko bo račun plačan. Tri hiše so tok dobile, ostalih 73 pa pa še čaka. Imeli smo ustmeno zagotovilo od obratovodje in delovodje Elektro Kočevja, da je za nas vse material pripravil. Vendar smo prosili, naj nam takoj pošljejo račun, da bi ga poravnali. Sporčili so nam, da ga bomo dobili do 4. maja t. l. Takrat pa so nam odklopili tok, namesto da bi nam poslali račun. Posredovali smo, da bi nam ga poslali. Sredi maja je bil prišel in smo ga takoj poravnali ter nakazali še denar za nadaljnje delo. Toda delavcev od nikoder. V tolažbo so nam po enem mesecu spet dali tok, delavcev pa še vedno ni. Vsa posredovanja, telefonski pogovori itd. so zaman, čeprav nas je podjetje za pismeno obvestilo, kdaj in kako bo delo nadaljevalo. Vendar so nam po odgovorili, da nam niso vrjeli, da bomo poravnali račun in da so nam namenjeni material poslali drugam. Menim, da bi morali verjeti pogodb, po kateri nam bi dela potekala in iz katere je bilo razvidno, da so sredstva na razpolago, saj so jo podpisali člani elektrifikacijskega odbora in občina Podtabor. Čudim se temu, kako more podjetje delo prejeti, ga pa pol opraviti, nato pa pustiti. Ljudje se nad takim poslovanjem lahko upravičeno zgražajo. R. S.

Strela je udarila v gospodarsko poslopje

V okolici Črmošnjic je 18. junija ponoči divjala nevihta in je strela udarila v gospodarsko poslopje Ane Brožič iz Zilja. Ogenj je povzročil 300.000 din škode.

S kolesom v prepad

V Gornji Trebuš v tolmniškem okraju so 17. VI. popoldne našli truplo 46-letnega Rafaela Pavšiča, gozdnega delavca. Le-ta se je peljal s kolesom 14. junija zjutraj na delo v Mrzlo Rupo. Zavil je s steze in padel s kolesom 30 m globoko preko pečine. Pri padcu je dobil veliko poškodb in je bil takoj mrtev. Tudi kolo se je popolnoma razbilo.